HERITAGE DAYS

OPEN MONUMENTENDAGEN

17 → 18 SEPT. 2022

SPOREN VAN KOLONISATIE

urban.brussels

HERITAGEDAYS
.URBAN
.BRUSSELS

RESERVEREN, HOE WERKT HET?

Tijdens deze nieuwe editie van de Heritage Days/Open Monumentendagen kan je de locaties op verschillende manieren bezoeken:

— reserveren niet nodig

— reserveren verplicht

— uitsluitend rondleidingen en na reservatie

— vrij te bezoeken maar reserveren verplicht voor de rondleidingen en/of activiteiten.

Onder elke beschrijving vind je ook praktische informatie.

Als reserveren verplicht is, moet je een tijdslot kiezen. Gelieve het gekozen tijdslot strikt te respecteren. Eenmaal een bezoek begonnen is, kan je er niet meer aan deelnemen. Op sommige locaties kunnen er wachttijden zijn (15 minuten).

Breng bij elk bezoek je reservatiebevestiging mee, die zal je ter plaatse gevraagd worden. We raden je aan om 10 minuten voor je gereserveerde tijdslot aanwezig te zijn.

Voor de buitenactiviteiten (wandelingen, fietstochten, speurtochten, bustochten...) moet je meestal vooraf reserveren. Kies daarvoor gewoon het gewenste tijdstip.

Reserveren kan **vanaf 1 september 2022** op heritagedays.urban.brussels.

Opgelet: afhankelijk van de gezondheidssituatie in september kan het zijn dat de voorwaarden worden gewijzigd. Op de website heritagedays.urban.brussels vind je steeds de recentste informatie.

De informatie in deze brochure kan nog wijzigingen ondergaan.

Wettelijk depot: D/2022/6860/005

INFORMATIE

Organisatie: Urban – Directie Kennis & Communicatie
Arcadia – Kunstberg 10-13 – 1000 Brussel

Telefonische permanentie op 17 en 18 september 2022
van 10u tot 17u: 02/432.83.00
heritagedays.urban.brussels – jdp-omd@urban.brussels

Urban.brussels – urban_brussels – @BrusselsUrban

De uren die worden vermeld bij de gebouwen zijn het openings- en het sluitingsuur. De organisatoren behouden zich het recht voor om bij grote drukte de deuren vroeger te sluiten om op het voorziene tijdstip te kunnen eindigen.

De verantwoordelijken van de locaties kunnen bijzondere maatregelen nemen voor de bezoeken.

Het is verboden om tijdens de bezoeken te roken en te eten. Op sommige plaatsen kan het verboden zijn om foto's te nemen. Voor een vlotte toegang wordt gevraagd om rugzakken of grote tassen te vermijden.

Opgelet: voor bepaalde locaties en voor de activiteiten moet je vooraf reserveren. Omdat annulaties echter nooit uitgesloten zijn, kan je op de dag zelf nog proberen deel te nemen.

Toegankelijkheid voor personen met verminderde mobiliteit

Naast elke locatie die is opgenomen in het programma staat vermeld of de locatie toegankelijk is voor personen met beperkte mobiliteit. Dit werd onderzocht door de vzw AccessAndGo op basis van de gegevens overgemaakt door de verantwoordelijken en gecontroleerd door de vereniging. Alle gebouwen die het toegankelijkheidslogo dragen werden gecontroleerd.

De toegankelijkheid is volgens de criteria en normen die van toepassing zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aangeduid met de volgende logo's:

- **Toegankelijk: voldoende voorwaarden zijn vervuld voor de autonomie van rolstoelgebruikers (handmatige of elektrische rolstoel).**
- **Toegankelijk met hulp: de locatie kan worden bezocht met de hulp van een derde.**
- **Niet toegankelijk: de minimale voorwaarden zijn niet vervuld.**

De toegankelijkheidscriteria gelden enkel voor de bezoeken tijdens de Heritage Days/Open Monumentendagen. Ze zijn niet per se geldig voor de gewone activiteit van de gebouwen.

Alle bijkomende inlichtingen over dit onderzoek kunnen worden verkregen bij AccessAndGo (e-mail: info@accessandgo.be).

Afspraak op heritagedays.urban.brussels voor het laatste nieuws over de organisatie van de bezoeken en activiteiten en om op de hoogte te blijven van het programma OFF/HORECA.

Gebruikte Pictogrammen

- **Tijden en dagen**
- **Adressen van plaatsen en evenementen**
- **Plaatsen van vertrek**
- **Belangrijke informatie**
- **Rondleidingen in gebarentaal**

De inlichtingen vermeld in deze brochure zijn onderhevig aan wijzigingen buiten onze wil.

Deze brochure wordt gratis verdeeld.

Beste Brusselaars,

De Open Monumentendagen – de Heritage Days – bieden een unieke kans om in onze geschiedenis te duiken. Niet om er een oordeel over te vellen, wel om ze beter te begrijpen.

Het is namelijk onze plicht om af en toe stil te staan bij onze geschiedenis en om er informatie over te geven. Want Hotel van Eetvelde is meer dan alleen maar een naam. Want het *Lever House* zegt heel veel over ons land. Want het hout dat Horta gebruikte, kwam dikwijls uit Congo. Onze maatschappij is, volledig terecht, gericht op de toekomst en op vooruitgang. Maar we mogen niet vergeten om ook achterom te kijken. *Respect the past, build the future*.

Na Dubai is Brussel de meest kosmopolitische stad ter wereld. Ze is een kruispunt van culturen en invloeden. Diplomaten uit de hele wereld werken en verblijven hier, dikwijls in bijzondere gebouwen. Doordat ze mijn voorstel om hun deuren te openen hebben aanvaard, hebben de ambassades ook aanvaard om banden aan te halen met het Brusselse leven. Ik kan niet genoeg benadrukken hoe belangrijk deze stap is. En dat is niet de enige primeur. Voor het eerst duren de Heritage Days niet één, maar twee weekends. De bezoeken van 23, 24 en 25 september staan in het teken van het matrimonium. De uitstekende samenwerking met de vzw *L'architecture qui dégenre*, urban.brussels en equal.brussels heeft dat mogelijk gemaakt.

De eerste OFF-versie was vorig jaar een groot succes. Ik ben dan ook blij dat er een vervolg aan komt. Aarzel niet om bezoeken en activiteiten voor te stellen op de website.

Ik wens u erg aangename Heritage Days/Open Monumentendagen.

Laten we nieuwsgierig zijn, laten we naar de toekomst kijken met kennis van ons verleden.

Pascal SMET,
Staatssecretaris belast
met stedenbouw en erfgoed

Sinds 1989 zijn de Heritage Days/Open Monumentendagen een van de culturele manifestaties waar duizenden bezoekers – Brusselaars, Walen, Vlamingen of buitenlanders – reikhalzend naar uitkijken.

Erfgoed is geen vastomlijnd begrip, maar krijgt jaar na jaar vorm door culturele acties zoals deze. Iedereen draagt er op zijn manier toe bij, al zeker door deel te nemen aan deze bezoeken die stuk voor stuk de trends, nieuwe affiniteiten en interpretaties bevestigen van monumenten en gebouwen die we dachten te kennen maar die steeds op hun manier weer nieuwe vragen opwerpen. Erfgoed dient uiteraard onze gemeenschappelijke identiteit, maar opent ook deuren die van essentieel belang zijn om verder te evolueren. Erfgoed is een bron van inspiratie en we weten allemaal dat de landen en steden die zich het meest bewust zijn van hun erfgoed vaak net de modernste landen en steden zijn. Erfgoed was lange tijd een terrein dat was voorbehouden voor historici en universitairen. Die bieden de strakheid en analyses die we uiteraard nodig hebben. Maar erfgoed is ook iets dat we allemaal samen opbouwen. Het publiek speelt daarin een grote rol en daarom zijn we zo blij met het succes van deze Open Monumentendagen.

Het thema van dit jaar is onze kijk op de kolonisatie en de directe en indirecte banden die sinds de 19de eeuw werden gesmeed met Congo. Dit thema sluit aan bij ons sensibiliseringsbeleid. We moeten informeren en nadenken over het verleden om beter te kunnen bouwen aan de toekomst.

Behalve de plaatsen en activiteiten die te maken hebben met het thema wil het Gewest ook de must-see's van onze hoofdstad in de kijker plaatsen en uiteraard ook alle Brusselse musea en hun collecties.

Nieuw in 2022: we deden een oproep aan de ambassades opdat ook zij hun deuren zouden openen om hun pand of het erfgoed van hun land te tonen aan het grote publiek.

Mijn teams en de verenigingen op het terrein hebben dus ook dit jaar hun uiterste best gedaan om een rijk en gevarieerd programma samen te stellen. Ik wens iedereen alvast veel plezier op hun ontdekkingstocht door onze mooie hoofdstad.

Bety WAKNINE
directrice-generaal
Urban

archiweek 21→23.10.2022

bruxelles la mi(en)ne
mijn brussel
brussels is mine

exploiting brussels' resources

heritage and contemporary architecture

exploiter les ressources bruxelloises

patrimoine et architecture contemporaine

de brusselse grondstoffen benutten

erfgoed en hedendaagse architectuur

visites portes ouvertes événements

bezoeken opendeur dagen evenementen

visits open doors events

archiweek.urban.brussels

urban.brussels

Éditrice responsable : Betty Wakonie, directrice générale, urban.brussels
Verantwoordelijke uitgever : Betty Wakonie, directeur-generaal, urban.brussels
10-12 - 1000 Bruxelles / Verantwoordelijke uitgever: Betty Wakonie, directeur-generaal, urban.brussels (Gewestelijke Overheidsdienst Brussel/Stedenbouw en Erfgoed), Kunstberg 10-12 - 1000 Brussel | Exemplar de tirage / Vrij van zegel - art. 199 | Design: Spec.sloos | Photo: © BC

français nederlands english

URBAN CONTACT POINT

Tijdens de Heritage Days/Open Monumentendagen kan je bij het Urban Contact Point terecht voor meer informatie over het programma. Je kan er ook onze recentste publicaties raadplegen.

Aarzel niet om eens langs te komen, ook voor of na de Heritage Days. In de etalage hangen altijd foto's of staan bouwmaquettes opgesteld.

Aan het Urban Contact Point vertrekken ook drie wandelingen:

— Interactieve familiewandeling "Brussel... een wereld op zich!" (zie pagina 21)

— Wandeling "Brussel-Congo" (zie pagina 22)

— Wandeling "Koloniale bankarchitectuur" (zie pagina 22)

Urban Contact Point
Kunstberg 7
1000 Brussel

URBAN IS JE PARTNER

Urban ondersteunt de creatie van een kwaliteitsvolle, veerkrachtige en innoverende architectuur

In het kader van de Duurzame Wijkcontracten (beheerd door Urban) heeft B-architecten het beschermde station van Laken aangepast aan de actuele eisen van toegankelijkheid en duurzaamheid. Het project was in 2021 een van de laureaten van de Brussels Architecture Prize, een organisatie van Urban en het magazine A+.

Urban sensibiliseert het grote publiek voor hedendaagse architectuur en cultureel erfgoed. Het hele jaar door worden evenementen georganiseerd om deze architectuur toegankelijk te maken (Heritage Days/Open Monumentendagen, archiweek, het Favoriete erfgoed van de Brusselaars, tentoonstellingen, inventarissen, publicaties, enz.).

Tijdens de archiweek in oktober organiseert Urban in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gratis rondleidingen over hedendaagse architectuur, opendeurdagen van architectenbureaus, colloquia, workshops, conferenties en tentoonstellingen voor al wie interesse heeft. Inschrijvingen en info op archiweek.urban.brussels

De tentoonstelling “Down in the river” toont het resultaat van de archeologische opgravingen die Urban organiseerde op het terrein van de voormalige Parking 58 (Sint-Gorikshallen 2021/2022).

Urban beschermt en herwaardeert ons onroerend erfgoed (emblematische gebouwen, monumenten, enz.), roerend erfgoed (kunstcollecties, enz.) en immaterieel erfgoed zoals onze folklore, onze talen, onze tradities en onze knowhow in dat domein (Ommegang, kermis, bloementapijt, biercultuur, speculoos, witloof, enz.).

Urban verdedigde de inschrijving van de Ommegang op de Werelderfgoedlijst en presenteerde de details van deze centrale manifestatie tijdens een tentoonstelling in de Sint-Gorikshallen (scenografie Lhoas & Lhoas).

Urban zet aan tot het creëren van kunst in de openbare ruimte (met name door een gewestelijk kunstcomité op te richten) en maakt een wetenschappelijke inventaris op van alle al bestaande kunstwerken.

De inventaris van het roerend erfgoed bevat bijvoorbeeld het beeldhouwwerk "Esprit ouvert – Perspectives et Réflexions" van Tapta uit 1997, een meeting point in de "Manhattanwijk" die werd ontworpen in de jaren 1950.

Urban werkt in Brussel mee aan de organisatie van Art Nouveau 2023 en stelt daarvoor een origineel cultureel programma samen.

Dankzij Urban draagt het Gewest de titel van hoofdstad van de art nouveau. Onder meer de deuren van het prachtige hotel Solvay van Victor Horta worden geopend voor het publiek.

URBAN IS JE PARTNER

Urban verdedigt de levenskwaliteit van de Brusselaars en ijvert voor open en beboomde binnenterreinen van huizenblokken.

Met Brugis kan je de rijkdom en diversiteit van onze binnenterreinen van huizenblokken verkennen. URBAN onderzoekt jaarlijks duizenden vergunningen en stelt zich tot doel om de binnenterreinen van huizenblokken te vrijwaren en te saneren.

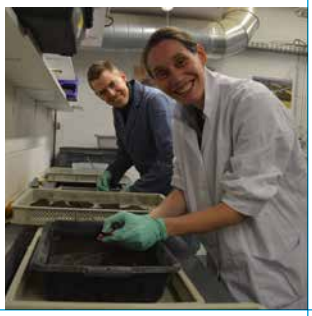

Urban restaureert de voorwerpen die werden gevonden tijdens archeologische opgravingen, bewaart ze in haar collectie en plaatst ze in de kijker (tentoonstellingen, onderzoek door professionals).

Urban ondersteunt het schoolonderwijs zodat scholieren en studenten kunnen uitgroeien tot verantwoordelijke burgers die zich bewust zijn van het rijke erfgoed van hun Gewest.

De vzw Paleis van Keizer Karel beheert de grootste archeologische site van Brussel: die van het voormalige Coudenbergpaleis gelegen onder de wijk van het Koningsplein. Ze organiseert ook de Erfgoedklassen die gratis activiteiten aanbieden voor de leerlingen van de scholen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Urban wil de energieprestaties van de gebouwen verbeteren zonder te raken aan hun architecturale waarde.

Het "Kattekasteel" in Anderlecht kreeg ramen met dunne en efficiente dubbele beglazing maar ook traditioneel uitziende glasroeden.

Urban maakt er een erezaak van om de latere generaties een gevrijwaard en performant gebouwd erfgoed na te laten waarin het aangenaam wonen is. Urban bevestigt dat deze doelstellingen compatibel zijn en bewijst dat elke dag weer!

Schrijf je in op onze newsletter en blijf op de hoogte van onze talrijke culturele activiteiten: https://urban-brusselscrm.be

urban.brussels
kunstberg 10-13
1000 brussel
+32 (0)2 432 83 00
info@urban.brussels
www.urban.brussels

urban.brussels

THEMATISCHE PLAATSEN EN ACTIVITEITEN

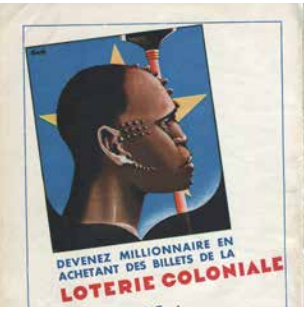

LEZING

1 Affiches en reclame uit de koloniale tijd

zaterdag en zondag
om 10u en 14u (FR) (duur: 1u)

Sint-Goriksplein 23
Brussel

reserveren verplicht.
Maximaal 30 personen
per vertrek.

Tijdens deze lezing zie je hoe de Belgische kolonisatie werd weergegeven op affiches en reclame over Congo. Beelden in de taal van het koloniale tijdperk om vervoer en reizen te promoten (bijvoorbeeld de affiches van Sabena voor Belgisch Congo en Zuid-Afrika, reisgidsen, enz.) zijn in het collectieve geheugen gegrift. Dat is zeker het geval voor de *Guide du Voyageur au Congo belge et au Ruanda-Urundi* waarin rondreizen door de natuur werden aangeboden met bijzonder stereotype illustraties die bol staan van de vooroordelen. Ook andere affiches illustreren het onderwerp sprekend, zoals die van de Koloniale Loterij. De lezing is een moment van bezinning waarin we onze denkbeelden in vraag stellen.

In samenwerking met E-Guides.

TE BEZOEKEN

2 Algemeen Rijksarchief 2 (depot Joseph Cuvelier)

zaterdag en zondag van 10u tot 18u (laatste toegang om 17u)

Hopstraat 28 – Brussel

toegankelijk zonder reseravtie

toegankelijk met hulp

Het Algemeen Rijksarchief 2 (ARA 2, Depot Joseph Cuvelier) is een van de negentien depots van het Rijksarchief dat instaat voor de verzameling en de bewaring van de documenten van de Belgische overheidsdiensten. Sinds 2011 is het depot geopend voor het publiek. Er kan tot 49 strekkende kilometer aan archief worden bewaard en het bevat tal van zowel openbare als private hedendaagse archieffondsen.

Sinds 2014 werkt een team van archivisten aan de organisatie van de ongeveer tien strekkende kilometer archiefdocumenten van het voormalige ministerie van Koloniën die werden geschonken aan het ARA 2 (tot 2014 werden ze altijd bewaard door de FOD Buitenlandse Zaken). Het ARA 2 is dus een belangrijke vindplaats voor bronnenmateriaal uit de geschiedenis van de kolonisatie en dekolonisatie. De collecties bevatten ook de archieven van privébedrijven die in Congo actief waren: *UMHK*, *Finoutremer*, *Sibeka* (diamant), *Traction et Électricité* (spoorwegen, hydro-elektrische industrie, enz.). De archivisten trachten niet alleen deze documenten in de beste omstandigheden te bewaren, maar ook om ze te beschrijven in inventarissen. Ze worden veelvuldig gebruikt voor onderzoeksprojecten en de publicatie van wetenschappelijke artikels. Ook bestaat er een gids van de bronnen van de geschiedenis van de kolonisatie, een heuse gps voor onderzoekers en lezers.

Er worden doorlopend rondleidingen voorzien (Nederlands, Frans en Engels). Na het bezoek aan de gebouwen van de *Anciennes Papeteries générales belges – Ed. Haseldonckx & Cie* waar de archiefdienst gevestigd is, kan je kennismaken met de verschillende archiefreeksen die worden bewaard en met een selectie van iconografische documenten die persoonlijke trajecten schetsen (foto's, kaarten, grafieken, identiteitsfiches, paspoorten). Maximaal 25 personen per vertrek.

WANDELING

3 Bananen, cacao en maniok: Afrikaanse voedingswaren in Brussel

zondag om 16u (NL), zaterdag om 10u30,13u30 en 16u en zondag om 10u30 (FR) en zondag om 13u30 (EN) (duur: 1u30)

vertrek:
aan de Sint-Katelijnekerk, Sint-Katelijneplein – Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 25 personen per vertrek.

Begin 20ste eeuw lagen er in de Sint-Katelijnewijk en op de Nieuwe Graanmarkt Afrikaanse producten in de winkelrekken: bananen, cacao, maniok en koffie kwamen en komen regelrecht uit Congo en andere Afrikaanse landen. Van de bananen Van Damme tot de cacao Jacques, over het merk *Congobar* van Côte d'Or, ontdek je welke sporen deze voedingshandel uit de tijd van de kolonisatie heeft achtergelaten in de architectuur van de Kaaienwijk en in onze culinaire tradities.

In samenwerking met Brussel Babbelt

WANDELING

4 Afrikaanse smaken en kleuren rond de oude haven van Brussel

zaterdag en zondag om 10u en 14u (FR) (duur: 2u)

vertrek:
aan de Sint-Katelijnekerk, Sint-Katelijneplein Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 30 personen per vertrek.

In de openbare ruimte herinneren enkele straatnamen, beelden of gedenkplaten ons nog aan de exploitatie van Afrikaanse hulpbronnen. Tijdens deze wandeling kijken we naar de gebouwen en de architectuur die verband houden met deze voedingshandel. De kolonisatie van Congo door België liet ons kennismaken met nieuwe voedingswaren. In de oude havenwijk werden groothandelmagazijnen en diverse winkels gebouwd met gevels die deze handel illustreerden. Een ontdekkingswandeling met degustaties.

In samenwerking met Collectif 5.

TE BEZOEKEN

5 Broodhuis – Museum van de Stad Brussel

zaterdag en zondag van 10u tot 17u

Grote Markt – Brussel

reserveren alleen verplicht voor de rondleidingen

niet toegankelijk

Het Museum van de Stad Brussel, beter bekend als het 'Broodhuis', staat op de Brusselse Grote Markt recht tegenover het stadhuis. Het werd in 1887 opgericht op initiatief van burgemeester Karel Buls en stelt zich tot doel om de geschiedenis van Brussel en haar kunstambachten te vertellen op een didactische manier. Tot de rijke collecties behoren schilderijen, beeldhouwwerken, retabels, tapijten... Architect Victor Jamaer die het 'Broodhuis' verbouwde van 1875 tot 1895 gaf het gebouw een neogotische stijl.

België heeft op grote schaal geprofiteerd van de uitbuiting van Congo door koning Leopold II die het immense grondgebied een tijdlang tot zijn persoonlijke bezit kon rekenen. Het Museum van de Stad Brussel bezit een tekening van de inhuldiging van de triomfboog van het Jubelpark, een cadeautje van koning Leopold II dat hij deels gefinancierd heeft met zijn inkomsten uit de kolonie, en enkele kunstwerken uit ivoor, waarvoor de vorst toen promotie voerde. (Beschermd – 09/03/1936)

Rondleidingen langs de kunstwerken van het koloniale verleden:
Nederlands
zaterdag: 12u, 14u, 15u
zondag: 11u, 12u30, 14u
Frans
zaterdag: 11u, 14u, 15u
zondag: 10u, 11u30, 13u30

Rondleidingen in Belgisch Franse gebarentaal, zaterdag om 14u30 en zondag om 15u. In samenwerking met Arts et Culture.

TE BEZOEKEN

6 GardeRobe MannekenPis

zaterdag en zondag van 10u tot 17u

Eikstraat 19 – Brussel

reservatie enkel voor de rondleidingen

niet toegankelijk

In dit 17de-eeuwse huis op de hoek van Rozendaal en de Eikstraat toont de stad Brussel een selectie van de kostuums die Manneken Pis in de loop der tijd aangeboden kreeg. Het amusante beeldje werd al vermeld in de 15de eeuw, maar het huidige exemplaar is een kopie dat in 1619 werd besteld bij Jérôme Duquesnoy. Vandaag telt de collectie meer dan duizend kostuums waarvan het oudste uit de 18de eeuw stamt.

Een aantal stukken zijn afkomstig uit de voormalige kolonie en de voogdijlanden. Het 'manneken' dat Brussel en de Brusselaars incarneert, droeg ze tussen 1946 en 1953: het kostuum van de soldaat van tweede klasse van de Openbare Weermacht van Belgisch Congo, dat van de Intoredanser van het mwamihof uit Rwanda en dat van de Murundidanser uit Burundi. Bijzondere sporen van het Belgische koloniale verleden die toch wel een woordje uitleg verdienen!

Rondleidingen met uitleg over de drie kostuums:
Nederlands
zaterdag en zondag: 11u, 13u, 15u
Frans
zaterdag en zondag: 12u, 14u, 16u

WANDELING

7 Kuifje in Congo: de sporen van het kolonialisme in het beeldverhaal

- zaterdag om 10u en 16u en zondag om 10u en 13u30 (FR) en zaterdag om 13u30 en zondag om 16u (EN) (duur: 2u)
- vertrek: voor de Onze-Lieve-Vrouw-ter-Kapellekerk, Kapellemarkt – Brussel
- reserveren verplicht. Maximaal 25 personen per vertrek.

In strips is de kolonisatie alomtegenwoordig. Wist je dat Francis Blake en Philip Mortimer elkaar voor het eerst ontmoetten in Simla, de meest Britse van de Indische steden tijdens de kolonisatie? En verrast het je dat Jijé het album Kuifje in Congo haatte en als tegenreactie het personage Blinkie bedacht, een kleine Afrikaanse maar bijzonder slimme jongen? En hoe kunnen we spreken van dekolonisatie bij de muurschildering van Odilon Verjus als de Afrikaanse vrouw die erop afgebeeld staat niemand minder is dan de legendarische Joséphine Baker? Een originele wandeling waarin de negende kunst tegen het licht van de kolonisatie gehouden wordt.

In samenwerking met Brussel Babbelt

TENTOONSTELLING

8 Notre Congo/ Onze Congo: de ontmaskering van de Belgische koloniale propaganda

- zaterdag en zondag van 10u tot 18u
- Les Ateliers des Tanneurs, Huidevettersstraat 58 (achteraan de binnenplaats rechts) – Brussel
- Gratis toegang.

Geopolis is een centrum voor fotojournalistiek en onderwijs, opgericht in 2017 door een klein team met een passie voor geopolitiek en gevestigd in de Huidevettersstraat. De tentoonstelling *Notre Congo/Onze Congo: de ontmaskering van de Belgische koloniale propaganda* biedt een reeks iconografische en audiovisuele documenten uit de Belgisch-Congolese koloniale periode. Via klank en beeld wil Geopolis het publiek tonen hoe de verschillende propagandakanalen werkten om het koloniale gebeuren te rechtvaardigen. De massale stelselmatige en eentonige herhalingen van slogans liggen immers aan de bron van het collectieve bewustzijn over de kolonisatie. Deze tentoonstelling tracht ook een antwoord te vinden op de vraag hoe het komt dat de stereotypen, zowel bij de Belgen als bij de Congolezen, nog steeds blijven doorwerken.

In samenwerking met Geopolis en Coopération Education Culture (CEC).

LEZING

9 België en de chocolade, een koloniale geschiedenis?

- zaterdag en zondag om 10u30 en 13u30 (FR) (duur: 1u30)
- Les Ateliers des Tanneurs, Huidevettersstraat 60A Brussel
- reserveren verplicht. Maximaal 50 personen per lezing.

België staat wereldwijd bekend om zijn chocolade en Brussel is al lang de wereldhoofdstad van die chocolade. Alleen het woord al doet alle smaakpapillen tintelen! Onze ouders en grootouders denken nog nostalgisch terug aan grote namen, vandaag verdwenen, als Victoria, Aiglon of Jacques. Namen die hen onmiskenbaar terugvoeren naar hun kinderjaren. Maar hoe komt het eigenlijk dat de Belgische chocolade zo beroemd is? En heeft Congo niet bijgedragen tot de reputatie van onze Belgische trots? Mythe of realiteit... Deze lezing neemt ons enkele decennia terug in de tijd.

In samenwerking met Once in Brussels.

LEZING

10 Congolese schilderkunst

zaterdag en zondag om 15u30 (FR) (duur: 1u30)

Les Ateliers des Tanneurs, Huidevettersstraat 60A Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 50 personen per lezing.

Dagelijkse taferelen maar altijd met een politieke boodschap... Over de Congolese schilderkunst doen heel wat vooroordelen de ronde die in deze lezing worden ontkracht. Ook de tribale wortels van de hedendaagse kunst komen aan bod, met alle clichés die er ten onrechte mee worden geassocieerd. Een overzicht van de verschillende stromingen in de Congolese schilderkunst sinds de jaren 1960. Met Quentin de Brower, spreker en Jean-Marie Moké, schilder.

In samenwerking met Le Tamanoir.

FIETSTOCHT

11 Congo in Brussel: architecturale details

zaterdag en zondag om 10u en 14u (FR) (duur: 3u)

vertrek: Les Ateliers des Tanneurs, Huidevettersstraat 62 (achteraan op de binnenplaats) – Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 15 personen per vertrek. Opgelet: deze fietstocht is enkel geschikt voor mensen die het gewend zijn om te fietsen in de stad, over een afstand van 15 kilometer, bergop en bergaf. Minimumleeftijd: 12 jaar. Geen fietsverhuur mogelijk.

Bananen en sinaasappelen in cascade op de muren van appartementsgebouwen in het stadcentrum, kleurrijke muurschilderingen, een Noors-Congolese chalet, een monumentaal bronzen standbeeld uit Katanga en de alomtegenwoordigheid van tropische houtsoorten. Congo houdt zich schuil in alle hoekjes van de architectuur. Neem je fiets en rij de koloniale geschiedenis in Brussel binnen langs de kleine poort, die van de details!

In samenwerking met Once in Brussels.

ENKEL BUITENZICHT

12 Noorse chalet

Brederodestraat 10 – Brussel

Opgelet: deze plaats kan niet worden bezocht

Leopold II bestelde dit rustieke gebouw, de 'Noorse chalet', in 1905 om er de kantoren van de voormalige zetel van de Onafhankelijke Congostaat te vestigen. De Noorse architect Knudsen bouwde een chalet met een onderbouw van onregelmatige zandstenen en een verdieping van gesculpteerd hout. Op de gevel staat de vijfpuntige ster die we ook zien op de vlag van Belgisch Congo in de koloniale tijd.

In de Brederodestraat, niet ver van het koninklijk paleis, werden verschillende administraties gevestigd onder toezicht van Albert Thys die vanaf 1876 voor de koning het secretariaat van de koloniale zaken verzorgde. Er waren bijvoorbeeld de *Compagnie du Congo pour le Commerce et l'Industrie* en haar vele dochtermaatschappijen zoals de *Compagnie immobilière du Congo*, de *Compagnie sucrière* of de *Compagnie du Katanga*.

WANDELING

13 Brussel en de oude koloniale administratieve wijk

zaterdag en zondag om 10u30 en 13u (NL) en zaterdag en zondag om 11u, 13u30 en 16u (FR) (duur: 2u)

vertrek: standbeeld van Leopold II, Troonplein Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 20 personen per vertrek.

De Belgische kolonisatie van Congo heeft verschillende sporen achtergelaten in onze openbare ruimte: standbeelden, monumenten maar ook straatnamen. Het koloniale rijk werd georganiseerd en beheerd vanuit Brussel en ook daarvan kan je op zowat elke straathoek nog getuigen vinden. Deze wandeling neemt je mee naar enkele van die plaatsen zoals het 'Noorse chalet' met de kantoren van Congo-Vrijstaat, het Rubberhuis, de historische zetel van de Belgolaise en het voormalige ministerie van Koloniën. Een reis door ons "glorieus" verleden.

In samenwerking met Arkadia en Quartier des Arts.

WANDELING

14 Op weg naar Congo

zaterdag en zondag om 9u30 en 13u30 (NL) en zaterdag en zondag om 10u en 14u (FR) (duur: 2u)

vertrek: aan de Sint-Jacob-op-de-Koudenbergkerk, Koningsplein – Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 25 personen per vertrek.

Hoe rendabel de Belgische koloniale onderneming is geweest, zie je nog steeds in het straatbeeld. De zware prijs die het Congolese volk ervoor betaald heeft, blijft verborgen. Deze wandeling tussen het Koningsplein en de Montoyerstraat leidt langs de gebouwen waar de voormalige koloniale administratie was gevestigd.

Bedrijven zoals *Eterco*, *Les Huileries du Congo*, *la Compagnie sucrière du Congo* herinneren aan de context van de kolonisatie en de beslissende rol die figuren zoals baron Édouard Empain, baron Léon Lambert, generaal Thys en heel wat anderen hebben gespeeld. Een reis van de Internationale Geografische Conferentie in Brussel (1876), waar de contouren van de kolonisatie werden getekend, naar de stichting van Congo-Vrijstaat (1885) en uiteindelijk de onafhankelijkheid van Congo in 1960.

In samenwerking met E-Guides.

WANDELING/BUSTOCHT

15 De grote koloniale toer, van de Taverne du Globe naar het Lumumbaplein

zaterdag om 9u30 (tweetalig NL/FR) en zaterdag om 14u (FR) (duur: 3u)

vertrek: aan de Sint-Jacob-op-de-Koudenbergkerk, Koningsplein – Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 50 personen per vertrek.

Brussel staat vol met monumenten, musea, gebouwen en symbolen die verwijzen naar het koloniale verleden van België. Maar het heeft ook zijn stempel gedrukt op de openbare ruimte: heel wat straatnamen en monumenten brengen hulde aan historische figuren, plaatsen en gebeurtenissen die te maken hebben met de geschiedenis van de voormalige Belgische kolonie Congo. Wie zijn al die mensen en wat is hun verhaal? Van het stadscentrum naar Vorst over Schaarbeek en het Jubelpark, een bustocht in het spoor van ons koloniale verleden en de erfenis die het tot op vandaag heeft nagelaten.

In samenwerking met Brussel Babbelt

BEGELEIDE SPEURTOCHT

16 Van Leopold II naar Boudewijn een dynastie, een tijdreis

zaterdag en zondag om 10u en 14u (FR) (duur: 2u)

vertrek: aan de Sint-Jacob-op-de-Koudenbergkerk, Koningsplein – Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 25 personen per vertrek.

Van Leopold II tot Boudewijn. Gewapend met een tijdslijn reis je samen met deze gekroonde hoofden door de tijd en ontdek je wat de invloed van de dynastie was op België en Congo.

Vragen beantwoorden? Een opdracht tussendoor? Check!

In samenwerking met Itinéraires, Op de Paden van de Geschiedenis.

TE BEZOEKEN

17 BELvue museum

zaterdag en zondag van 10u tot 18u

Paleizenplein 7 – Brussel

toegankelijk zonder reservatie

toegankelijk met hulp

Het *hotel* Bellevue werd in 1776 gebouwd op het eerste stuk bouwgrond van het Koningsplein dat werd verkocht aan een particulier. De gelukkige eigenaar was Philippe de Proft, rijke wijnhandelaar en herbergier. Hij liet er een reizigershotel bouwen volgens de voorschriften die keizerin Maria-Theresia had uitgevaardigd om een coherent neoclassicistisch geheel te garanderen. Onder meer Honoré de Balzac, prins Metternich en Jérôme Bonaparte hebben in het hotel gelogeerd. In 1902 werd het gebouw aangekocht door de Stichting van de Kroon en ter beschikking gesteld van prinses Clémentine. Kort na hun huwelijk namen prins Leopold III en prinses Astrid er hun intrek. Tussen 1934 en 1953 werd het gebouw in bruikleen gegeven aan het Rode Kruis. In 1960 deed het dienst als opvang- en overnachtingscentrum voor de Belgische kolonialen die Congo hadden verlaten en als transitwoning voor de ambtenaren van de voormalige kolonie. Op de gevel aan het Koningsplein hangen twee borden met deze vermelding in twee talen: *"Eerbetoon aan de leden van het bestuur van Afrika die hebben gediend in Belgisch Congo en in Rwanda-Urundi. 1908-1960/1962"*. Het hotel werd verbouwd tot achtereenvolgens: museum voor sierkunsten, museum van de Dynastie en ten slotte dus het museum over België en zijn geschiedenis. Frieten, bier, chocolade? België is toch veel meer dan dat? Democratie, welvaart, solidariteit, pluralisme, migratie, taal, Europa... Dat zijn de thema's die in het BELvue museum aan bod komen om een beeld te schetsen van ons land. Elk thema wordt ontwikkeld aan de hand van actuele getuigenissen en vervolgens toegelicht doorheen de geschiedenis. Een moderne en originele manier om het België van vandaag beter te begrijpen. (Beschermd – 22/12/1951)

Vrij bezoek zonder gids.

Wandelingen "Dialoog en herdenking", "Brussel en Congo" en "Brussel, 'métropole amnésique'" (volgende pagina).

WANDELING

18 Dialoog en herdenking

zaterdag om 14u en zondag om 11u (NL) en zaterdag om 11u en zondag om 14u (FR) (duur: 2u)

vertrek: aan het BELvue museum, Paleizenplein 7 Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 25 personen per vertrek.

Deze wandeling in het gezelschap van een gids van Cap Patrimoine en een gids met Afrikaanse roots leidt je doorheen de Koningswijk waar nog veel elementen te zien zijn die te maken hebben met de kolonisatie: van het standbeeld van Leopold II op het Troonplein tot het parlement waar werd gestemd over de kolonisatie van Congo door België...In het BELvue museum verneem je meer over de banden tussen Congo en het Bellevuegebouw.

In samenwerking met BELvue en Cap Patrimoine.

WANDELING

19 Brussel en Congo

zaterdag om 13u (NL), zaterdag en zondag om 10u en 16u (FR) en zondag om 13u (EN) (duur: 2u)

vertrek: aan het BELvue museum, Paleizenplein 7 Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 25 personen per vertrek.

Een uitgelezen wandeling om ons koloniale verleden, de sporen van de kolonisatie van Congo in Brussel en de links tussen de beide landen te verkennen. Wat is het verhaal achter figuren als Leopold II, Stanley, Stoclet en baron Lambert of achter wetenschappers, missionarissen en ondernemers? De wandeling eindigt in Matonge, de Belgisch-Afrikaanse wijk van Brussel.

In samenwerking met Brussel Babbelt.

BEZOEK

20 Brussel, 'métropole amnésique'

zaterdag om 14u en 16u30 (FR) (duur: 1u45)

vertrek: aan het BELvue museum, Paleizenplein 7 Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 15 personen per vertrek.

Neem samen met de 'buurman' (Gaspard Giersé) een duik in de koloniale grootstad die lijdt aan geheugenverlies: Brussel waar enkele duistere personages eeuwig leven dankzij het koper uit Katanga. Een meedogenloos bezoek om de openbare ruimte aan de tand te voelen, de koloniale mythe te ontrafelen en de uitdagingen van het Belgisch-Congolese verleden in de schijnwerpers te zetten.

In samenwerking met Les Visites de mon Voisin.

BEZOEK

21 Het Paleis voor Schone Kunsten: architectuur en geschiedenis – een dekoloniaal perspectief

zaterdag en zondag om 11u, 14u en 16u (NL) en zaterdag en zondag om 11u, 14u en 16u (FR) (duur: 1u30)

vertrek: Bozar, voor de infodesk, Ravensteinstraat 23 Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 15 personen per bezoek.

In 1913 besloot de Regering om een 'tempel gewijd aan muziek en plastische kunsten' te laten bouwen. De werken startten na de Eerste Wereldoorlog onder leiding van de Belgische architect Victor Horta die koos voor de art decostijl.

Het Paleis voor Schone Kunsten, tempel van de Belgische cultuur, ligt op de helling tussen boven- en benedenstad en oogt monumentaal en tegelijk discreet.

Tijdens het bezoek vertellen de gidsen over de complexe geschiedenis van het gebouw en de instelling en leggen ze de link met het koloniale verleden.

In samenwerking met Bozar.

INTERACTIEVE WANDELING

22 "Brussel... een wereld op zich!"

zaterdag en zondag om 10u30 en 14u (NL) (duur: 2u)

vertrek: voor het Urban Contact Point, Kunstberg 7 Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 20 personen per vertrek.

Vandaag is Brussel een kosmopolitische stad waar mensen van over de hele wereld samenleven. Maar hoe was dat vroeger? Connecties en uitwisselingen tussen Brussel en de rest van de wereld zijn er altijd al geweest. We liggen dan ook op een kruispunt tussen Noord, Zuid, Oost en West. De kolonisatie speelt hierin zeker ook een grote rol.

Wat voor ons vandaag allemaal heel vanzelfsprekend lijkt, was vroeger echter niet zo evident. Nu zijn we door technologie met de hele wereld verbonden en is reizen voor velen best normaal. Hoe kwamen de Brusselaars van vroeger in contact met andere culturen en andere landen? Hoe speelde de link met de kolonies hierbij een rol? Zijn er in de stad historische sporen te vinden van die contacten? Waar bevinden die zich? Waarom vinden we ze daar? En van wanneer dateren die sporen?

We gaan samen op zoek en vergelijken wat we vinden met ons eigen leven in de stad van vandaag.

In samenwerking met Korei Guided Tours.

WANDELING

23 Brusselo-Congolaise

zaterdag om 13u en 16u (NL) en zaterdag om 13u30 en 16u30 (FR) (duur: 2u)

vertrek: voor het Urban Contact Point, Kunstberg 7 Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 25 personen per vertrek.

In het hart van Brussel vind je nog veel gebouwen en andere sporen van de koloniale periode. Van de 'Banque Belgo-Congolaise' en de Air Terminus van luchtvaartmaatschappij Sabena bij het Centraal station, over het Ministerie van Koloniën en de Cercle Royal Africain op het Koningsplein tot het ruiterstandbeeld van Leopold II op het Troonplein en de buste van generaal Storms op de De Meeûssquare. Hoe kunnen we omgaan met dit beladen erfgoed?

De wandeling vertrekt aan het Centraal Station en gaat tot de square Patrice Lumumba bij de Naamsepoort. Deelnemers die zin hebben, kunnen de wijk Matonge achteraf op eigen houtje verkennen.

In samenwerking met Brukselbinnenstebuiten

WANDELING

24 Koloniale bankarchitectuur

zaterdag en zondag om 10u, 13u en 15u (FR) (duur: 1u)

vertrek: voor het Urban Contact Point, Kunstberg 7 Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 20 personen per vertrek.

Het kolonialisme heeft altijd economische belangen gediend, openlijk of in het geheim. Ook in ons land. Eind 19de eeuw en in de eerste helft van de 20ste eeuw werd het koninkrijk België overstelpt met de rijkdommen uit de kolonie. Met de financiële middelen die daardoor werden vergaard werden in Brussel gebouwen opgetrokken waar ambtenaren, geldschieters, zakenlieden of ingenieurs waardig konden worden ontvangen.

De erfenis van het kolonialisme is ook nog te zien in fraaie gebouwen die deze zo bijzondere pagina uit onze geschiedenis weerspiegelen. Wandel rond in het centrum van Brussel en bekijk ze met een kritische geest.

In samenwerking met Once in Brussels.

WANDELING

25 Van Sabena naar de Koloniale Hoofdkwartieren

zaterdag en zondag om 9u30 en 13u30 (NL) en zaterdag en zondag om 10u en 14u (FR) (duur: 2u)

vertrek: voor "Wings Tavern", hoek Kardinaal Mercierstraat en Putterij – Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 25 personen per vertrek.

Deze wandeling nodigt je uit om in de koloniale geschiedenis van ons land te duiken. De tocht vertrekt aan de *Wings Taverne*, in het voormalige gebouw van luchtvaartmaatschappij Sabena dat een ontmoetingsplaats was voor kolonialen in Brussel. We trekken vervolgens naar het Vrijheidsplein, waar de bank van baron Empain gevestigd was en waar we zullen ingaan op zijn rol in de kolonisatie. Daarna wandelen we naar het *Leverhouse*, het voormalige hoofdkwartier van de *Huileries du Congo Belge*. Via het standbeeld van Brialmont, koloniaal adviseur van Leopold II, belanden we in het Warandepark, waar veel koloniale hoofdkwartieren gevestigd waren. Onderweg wordt de geschiedenis van Congo verteld, met bijzondere aandacht voor de manier waarop Leopold II, met de steun van verschillende bedrijven, Congo van zijn rijkdommen beroofde.

In samenwerking met E-Guides.

BUSTOCHT

26 Van tentoonstelling naar tentoonstelling

zaterdag om 11u en 15u (NL) en zaterdag om 9u en 13u (FR) (duur: 2u)

vertrek: aan de Nationale Bank van België, Berlaimontlaan 14 – Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 45 personen per vertrek.

1897, 1910 en 1958: Brussel, 1905: Luik, 1911: Charleroi en 1913: Gent. We hebben het natuurlijk over de wereldtentoonstellingen die verschillende malen in België en zijn hoofdstad gehouden werden. Afgevaardigden van over de hele wereld zakten naar onze contreien af om er wetenschap en kennis, kunst en cultuur, techniek en ontdekkingen te promoten.

De invloeden tussen de verschillende landen waren niet van de lucht en ook vandaag nog zien we er de sporen van. Denk maar aan het Chinees paviljoen en de Japanse toren in Laken, maar ook aan de exotische planten die art-nouveau- en art-decokunsternaars en architecten inspireerden. Onnodig te zeggen dat ook Congo gedurende haar hele gedeelde geschiedenis met België een rijke inspiratiebron was.

Volg de gids tijdens deze tocht... van tentoonstelling naar tentoonstelling!

In samenwerking met Itinéraires, Op de Paden van de Geschiedenis.

TE BEZOEKEN

27 Lever House (HE2B – ISIB)

zaterdag en zondag van 10u tot 16u

Koningsstraat 150 – Brussel

reservatie enkel voor de rondleidingen en de activiteit

niet toegankelijk

Het gebouw waarin vandaag het Institut Supérieur Industriel de Bruxelles is gevestigd (het departement ingenieurswetenschappen van de Haute Ecole Bruxelles-Brabant) werd tussen 1850 en 1852, bij de aanleg van het Congresplein, ontworpen door architect Jean-Pierre Cluysenaer. Van het gebouw van midden 19de eeuw rest alleen nog de (beschermde) gevel met zeventien traveeën die uitgeeft op het Congresplein, de Koningstraat en de Vandermeulenstraat. Het hotel werd immers uitgebreid en door architect Paul Saintenoy tot tweemaal toe verbouwd om het aan te passen aan de eisen van de twee grote bedrijven die er achtereenvolgens hun intrek namen: de *Banque transatlantique belge* in 1919 en het *Lever House* van 1921 tot eind jaren 1950. De maatschappij *Lever*, opgericht in 1885, had een procedé ontwikkeld voor de vervaardiging van zeep op basis van glycerine en plantaardige oliën. Het product werd verkocht in de vorm van een baksteen. De activiteit in België nam toe toen de Belgische regering toestemming gaf om de uitgestrekte palmplantages in Congo te exploiteren. Lever was het enige bedrijf die deze Congolese plantaardige oliën mocht ontginnen.

De inrichtingen uit de periode 1919-1921 zijn nog intact. De loketzaal van de bank, met een grote koepel en omringd door een metalen gaanderij met balustrade, is nog in haar oorspronkelijke staat. In de vestibule versierd met marmer en sterk gelijkend op het koloniaal museum van Tervuren worden nog steeds bezoekers ontvangen.

Op de zijmuren van deze vestibule getuigen twee bronzen standbeelden van Congolezen nog van het stereotiepe en koloniale gedachtegoed van deze periode. Een andere bijzonderheid van dit gebouw zijn de ruimten die het Lever House gebruikte als filmzaal en museum. Het gebouw was ontworpen als een uitstalraam van een bloeiende handelsactiviteit, maar ook als plaats voor educatie en propaganda van het koloniale idee dat werd verspreid via de filmzaal en het museum. (Beschermd – 5/02/2021)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30
Frans
zaterdag en zondag: 10u, 10u30, 11u, 11u30, 12u, 12u30, 14u, 14u30, 15u
Engels
zaterdag en zondag: 10u, 11u, 12u, 14u, 15u
In samenwerking met Le Tamanoir.

Rondleidingen in Belgisch Franse gebarentaal, zaterdag en zondag om 11u In samenwerking met Arts et Culture.

Activiteit *Een kijkje op de koloniale cinema* (zie hiernaast).

ACTIVITEIT

28 Een kijkje op de koloniale cinema

zaterdag en zondag 10u, 12u en 14u (FR) (duur: 1u30)

Lever House, Koningsstraat 150 – Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 20 personen per vertrek.

Over Belgisch Congo werden ook films gedraaid, vooral in de jaren 1950. Stuk voor stuk zijn ze bedoeld om de aanwezigheid van België in Congo te rechtvaardigen of om de weldaden te tonen van grote bedrijven die zich in Congo hadden gevestigd, van de Kerk en de Belgische staat. Zo vertolken ze een paternalistisch discours en bejubelen ze de 'beschaving' die werd gestart door Leopold II. Na de vertoning van de propagandafilms volgt een bespreking. De deelnemers worden aangezet tot deelname aan het debat, onder meer over hoe dit ook nog vandaag een weerklank vindt.

In samenwerking met Brussel Babbelt

TE BEZOEKEN

29 Hotel de Knuyt de Vosmaer

zaterdag en zondag van 10u tot 18u

Congresstraat 33-33a Brussel

enkel toegankelijk via rondleidingen en na reservatie

niet toegankelijk

Op de hoek van de Congresstraat en de Drukpersstraat staat een opmerkelijk gebouw dat de hele omgeving domineert: het Hotel de Knuyt de Vosmaer. Architect Joseph Naert tekende de plannen tussen 1878 en 1879 en gaf het gebouw een eclectische stijl waarin de renaissance-invloeden overheersen. Drie gevels, rijk versierd met arduin, zijn met elkaar verbonden door hoektorentjes.

In het interieur bleef de bijzonder weelderige decoratie bewaard. Ze werd ontworpen voor opdrachtgever Hector de Knuyt, zoon van een grootgrondbezitter, en door Édouard Empain die al in 1881 eigenaar werd van het gebouw. Hij vestigde er een bank en op de verdiepingen werd een privé-appartement ingericht. De zakenman gespecialiseerd in vervoer investeerde een aanzienlijk kapitaal in Congo. In 1902 kreeg hij van Leopold II opdracht om een uitgebreid spoornetwerk te ontwikkelen tussen de belangrijkste bedrijven van het land. Édouard Empain richtte de *Compagnie Chemins de fer du Congo supérieur aux Grands Lacs africains* op. In ruil kreeg hij een groot mijndomein en gronden.

Hotel de Knuyt de Vosmaer werd zorgvuldig gerestaureerd en herbergt prestigieuze kantoren die worden verhuurd. (Beschermd – 4/10/1983)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30, 16u30
zondag: 10u30, 11u30, 12u30, 15u30, 16u30
Frans
zaterdag: 10u, 11u, 12u, 15u, 16u, 17u
zondag: 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u
In samenwerking met Brussel Babbelt.

Rondleidingen in Belgisch Franse gebarentaal, zaterdag om 14u en zondag om 14u30. In samenwerking met Arts et Culture.

WANDELING

30 Onze-Lieve-Vrouw ter Sneeuw en de koloniale industrie in Afrika

zondag om 10u (NL), zaterdag om 10u en 13u en zondag om 13u en 16u (FR) en zaterdag om 16u (EN) (duur: 2u)

vertrek: aan het Hotel de Knuyt de Vosmaer, Vrijheidsplein – Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 25 personen per vertrek.

Hotel de Knuyt de Vosmaer, het Lever House, de voormalige magazijnen van de gebroeders Wolfers, de neoclassicistische gebouwen in de Koningstraat... Al deze emblematische gebouwen bepalen ook vandaag nog de identiteit van de Onze-Lieve-Vrouw ter Sneeuwwijk. De rode draad tussen deze gebouwen? De koloniale industrieën die de grondstoffen uit Congo exploiteerden en waarvan de maatschappelijke zetels gevestigd waren in onze hoofdstad. Van de diamant die werd ontgonnen door Forminière tot de metalen die werden gerecycleerd door Umicore, over de palmolie geproduceerd door Lever Brothers of ook nog het ivoor dat de gebroeders Wolfers gebruikten in hun kunstvoorwerpen: deze wandeling neemt je mee op een ontdekkingstocht doorheen het koloniale verleden met focus op de gedwongen export uit Congo die de Belgische industrie heeft verrijkt.

In samenwerking met Brussel Babbelt

WANDELING

31 De Belgische instellingen en de kolonisatie

zaterdag en zondag om 9u30, 11u30 en 14u (FR – 2 groepen) en zaterdag en zondag om 9u30 en 11u30 (EN) (duur: 1u30)

vertrek: aan het Paleis der Natie, Natieplein 2 – Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 20 personen per vertrek.

Wat was het aandeel van de Belgische instellingen in de kolonisatie? Wat deed het parlement? En de regering? En welke rol vervulde de Belgische monarchie? Deze wandeling richt de schijnwerpers op de institutionele geschiedenis van de kolonisatie. Je ziet welke relaties onze verschillende instellingen onderhouden met hun Congolese evenknieën en verneemt wat het Belgische gerecht kan doen om fouten te herstellen.

In samenwerking met Le Tamanoir.

WANDELING

32 Het koloniaal erfgoed in verband met Congo anders bekeken

zaterdag om 11u, 13u en 15u en zondag om 11u, 12u, 13u, 14u en 15u (NL), en zaterdag en zondag om 10u30, 11u30, 13u30 en 14u30 (FR) en zondag om 14u30 (EN) (duur: 2u)

vertrek: bij het standbeeld van industrieel John Cockerill Luxemburgplein – Brussel (eindpunt het Koningsplein)

reserveren verplicht. Maximaal 18 personen per vertrek.

In Brussel verwijst heel wat erfgoed naar Congo. We hebben het over straatnamen, standbeelden, gedenkplaten, kunstwerken, gebouwen, instellingen... Onze tocht gaat langs de Luxemburgwijk, de Matongewijk en de Koningswijk. Eindigen doen we op het Koningsplein. We belichten de stromannen van Leopold II, militairen, industriëlen, juristen, bankiers, zendelingen, kritische politici en journalisten. Ook de Koninklijke Schenking en de actuele problematiek van sommige standbeelden komen aan bod.

In samenwerking met Culturama.

TE BEZOEKEN

33 Huis van de Europese geschiedenis

zaterdag en zondag
van 10u tot 18u

Leopoldpark
Belliardstraat 135
Brussel-Uitbreiding

reservatie enkel
voor de rondleidingen

toegankelijk met hulp

George Eastman (1854-1932), Amerikaans industrieel, oprichter van Kodak en uitvinder van de gelijknamige fotocamera gaf Michel Polak de opdracht om een tandinstituut te bouwen. Het Brusselse avontuur ging in 1933 van start, maar eerder al stond de filantroop aan de grondslag van gelijkaardige centra in Rochester, Londen, Rome, Parijs en Stockholm. De Zwitserse architect die ook het nabijgelegen Résidence Palace op zijn naam schreef, ontwierp in ronduit modernistische stijl een sobere gevel onder een plat dak waarin de nadruk ligt op volumetrie. Binnen verleent de grote inkomhal met kostbaar marmer toegang tot de kantoren en de wachtzaal voor de kinderen. De muren zijn versierd met fresco's gebaseerd op de *Fabels* van *La Fontaine*. Ze werden gemaakt door een persoonlijke vriend van Michel Polak, Camille Barthélémy. In 2011 kreeg het gebouw dat het Huis van de Europese Geschiedenis zou worden een hedendaagse uitbreiding. Het werd in 2017 geopend met het doel om de gezamenlijke geschiedenis van de Europese bevolking beter te doen begrijpen.

In de permanente tentoonstelling komt ook het kolonialistische verleden van Europa aan bod. De collectie toont tal van voorwerpen die zijn verbonden aan de koloniale machten, maar ook kunstwerken, zoals het beeldhouwwerk van Niyi Olagunju, die de identiteitsbreuk illustreren die het trauma van het kolonialisme heeft veroorzaakt.

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 11u, 13u, 15u
Frans
zaterdag en zondag: 11u, 13u, 15u
Engels
zaterdag en zondag: 12u, 14u, 16u

Rondleidingen in Belgisch Franse gebarentaal, zaterdag en zondag om 15u. In samenwerking met Arts et Culture.

TE BEZOEKEN

34 Voormalig huis van Eetvelde

zaterdag en zondag
van 10u tot 18u

Palmerstonlaan 4
Brussel-Uitbreiding

enkel toegankelijk via
rondleidingen en na
reservatie

niet toegankelijk

Victor Horta startte de werken aan dit herenhuis in 1895, toen de art nouveau nog in haar kinderschoenen stond. Het werd een van de mooiste realisaties van de architect. In het interieur bevestigde hij zijn genie met de inrichting van de ruimten, de verdeling van het licht en het gebruik van gekleurde materialen.

De opdrachtgever was Edmond van Eetvelde, diplomaat en adviseur van koning Leopold II. In 1885 was hij benoemd tot algemeen administrateur van buitenlandse zaken van de Onafhankelijke Congostaat. Hij onderhandelde de afbakening van de grenzen van het gebied met Frankrijk, Groot-Brittannië en Portugal. In 1897 hield hij toezicht op de koloniale tentoonstelling in Tervuren en kreeg hij van Leopold II de titel van baron. In het interieur van de woning gebruikte Victor Horta materialen uit Congo en een aantal motieven die verwijzen naar de kolonie. In de hal worden de bezoekers verwelkomd door mozaïek waar lianen doorheen lopen. Net als plantenstengels ondersteunen elegante colonetten de geaderde koepel waarvan de glas-in-loodramen gestileerde bladeren en bloemstengels afbeelden die het invallende daglicht kleuren. De eetkamer, versierd met sierlijke struiken, behield haar gewafelde muurbekleding in oker, groen en bruin waarop planten, olifanten en zeesterren zijn afgebeeld. (Beschermd – 18/11/1976)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30, 16u30

Frans
zaterdag en zondag om 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u
Engels
zaterdag en zondag: 10u30, 12u30, 14u30, 16u30
In samenwerking met L'Atelier de Recherche et d'Action Urbaines (ARAU) en Korei Guided Tours.

Rondleidingen in Belgisch Franse gebarentaal, zondag om 11u In samenwerking met Arts et Culture.

WANDELING

35 Art nouveau en de 'Congostijl'

zaterdag en zondag om 10u en 14u (FR) (duur: 1u30)

vertrek: op de hoek van de Maria Louizasquare en de Orteliusstraat – Etterbeek

reserveren verplicht. Maximaal 25 personen per vertrek.

Voor de Internationale tentoonstelling van Brussel in 1897 krijgen verschillende art-nouveaukunstenaars en architecten de opdracht om in hun werk de rijkdommen van Congo te etaleren als onderdeel van de koloniale propaganda. De koloniale afdeling wordt ontworpen met materialen afkomstig uit Afrika in een eenheid van stijl waarin de 'Congostijl' en de art nouveau nauw met elkaar worden verweven. Ook in de architectuur komen we realisaties tegen waar stijlelementen en bouwmaterialen onlosmakelijk verbonden zijn met de kolonie. Het meest duidelijke voorbeeld daarvan is ongetwijfeld het huis van Eetvelde dat Victor Horta ontwierp voor de secretaris-generaal van Congo-Vrijstaat. Maar ook andere art-nouveauwoningen in de Squarewijk zijn sprekend hiervoor.

In samenwerking met het Atelier de Recherche et d'Action Urbaines (ARAU).

TE BEZOEKEN

36 Jubelpark

Renaissancelaan/ Nerviërslaan/IJzerlaan/ Blijde-Intredelaan Brussel-Uitbreiding

Het Jubelpark, vandaag 30 hectare groot, werd aangelegd in het kader van de grote projecten voor de uitbreiding en verfraaiing van Brussel die werden geleid door Victor Besme, onder het waakzame oog van koning Leopold II. Het bevat talrijke sporen van de koloniale geschiedenis, waaronder twee duidelijk herkenbare monumenten. Het eerste, buiten de omheining aan de kant van Berlaymont, is een eerbetoon aan generaal Albert Thys, een nauwe medewerker van koning Leopold II in de Congolese onderneming. Het bestaat uit een centrale sokkel waarop in brons het profiel van de generaal is aangebracht. Aan weerszijden staat een balustrade. Twee vrouwelijke figuren, waarvan er één de rijkdommen van Afrika symboliseert, bekronen deze sokkel. Niet ver van de moskee, een overblijfsel van de wereldtentoonstelling van 1897, herdenkt een ander monument de verkenners, missionarissen en soldaten die meewerkten aan de kolonisatie van Congo. Het werd in 1911 besteld bij de beeldhouwer Thomas Vinçotte die het pas in 1921 voltooide. Daarnaast heeft het Jubelpark ook een (vandaag onzichtbare) antikoloniale historische laag want het was hier dat in 1921 het tweede Panafrikaanse congres plaatsvond.

Activiteit "Het Jubelpark, tekening na tekening", ludieke ontdekkingstocht en speurtocht voor gezinnen "Wat zou het Jubelpark zijn zonder zijn koloniale geschiedenis?", wandelingen "Twee parken, een laan en een koloniale tentoonstelling", "Leopold II en het Jubelpark", "Congo in het Jubelpark", fietstocht "Congo in het licht van de internationale tentoonstellingen" en speurtocht "Het Jubelpark, een koloniale gedenkplaats" (zie hiernaast en de volgende pagina's).

Jubelpark Outdoor Lab/ Co-creation Session (zie pagina 57).

ACTIVITEIT

37 Het Jubelpark, tekening na tekening

zaterdag van 10u30 tot 17u

vertrek: onder de triomfboog, Jubelpark
Brussel-Uitbreiding

activiteit in het Frans, Nederlands en Engels Inlichtingen via de Facebookgroep *Urban Sketchers Belgium* of op info@urbansketchersbelgium.be

Het Jubelpark getuigt op zijn manier van de kolonisatie en de inkomsten die België binnenrijfde uit de exploitatie van Congo. De *Urban Sketchers Belgium* laten je de kolonisatie ook vanuit die hoek bekijken. Trouw aan hun slogan 'De wereld tonen, tekening na tekening' nodigen ze je uit om je visie van het park en de versie van de geschiedenis die het vertelt weer te geven in schetsen die je ter plaatse maakt.

Op de plaats van afspraak krijg je een plan van het park waarop enkele plaatsen zijn aangeduid die verwijzen naar de kolonisatie van Congo. Daarna kan je je eigen traject afleggen (of niet).

's Avonds krijg je de kans om je tekeningen te delen met de andere deelnemers.

In samenwerking met de Urban Sketchers Belgium.

LUDIEKE ZOEKTOCHT

38 Wat zou het Jubelpark zijn zonder zijn koloniale geschiedenis?

zaterdag en zondag om 10u, 13u en 15u30 (NL) zaterdag en zondag om 10u, 13u en 15u30 (FR) (duur: 1u30)

vertrek: ingang van het Jubelpark (aan de kant van Merode), IJzerlaan
Brussel-Uitbreiding

reserveren verplicht. Maximaal 4 groepen van 6 personen (volwassenen en kinderen) per vertrek.

Het Jubelpaleis en het Jubelpark, het orgelpunt van de nieuwe Tervurenlaan, werden aangelegd op de "Linthoutvlakte', een reliekbos van het Zoniënwoud en voormalig oefenterrein van de burgerwacht. Zo had de hoofdstad een site waar een nationale tentoonstelling kon worden gehouden die naam waardig. Jaar na jaar werd het park gevuld met verschillende monumenten waarvan er enkele onverbloemd naar onze aanwezigheid in Congo verwijzen. Maar hoe zou het Jubelpark eruit zien zonder de voormalige Belgische kolonie? Met een roadbook in de ene hand en een potlood in de andere ben je helemaal klaar om het Jubelpark te ontdekken in het licht van de koloniale geschiedenis.

In samenwerking met Once in Brussels.

WANDELING

39 Twee parken, een laan en een koloniale tentoonstelling

zaterdag en zondag om 9u30 en 13u30 (NL) en zaterdag en zondag om 10u en 14u (FR) (duur: 2u)

vertrek: ingang van het Jubelpark aan de kant van de Blijde-Intredelaan Etterbeek

reserveren verplicht. Maximaal 25 personen per vertrek.

In het Jubelpark herinneren tal van monumenten nog aan de tijd dat Congo de persoonlijke eigendom van Leopold II was. Tijdens een wandeling door het park maken we kennis met de pioniers van het Belgische kolonialisme. Daarna gaat het naar de Tervurenlaan speciaal aangelegd om het Jubelpark te verbinden met het park van Tervuren waar in het kader van de wereldtentoonstelling van 1897 een paleis werd gebouwd om een koloniale tentoonstelling in onder te brengen.

Je komt meer te weten over deze koloniale tentoonstelling, wat Leopold II ermee wilde bereiken en hoe de westerse wereld van die tijd de weldaden van kolonisatie in de verf wilde zetten. Enkele straatnamen herinneren nog aan personen of gebeurtenissen uit de koloniale tijd. Ook de art nouveau die te zien was in de tentoonstelling en haar architecten (Henry van de Velde, Serrurier-Bovy, Paul Hankar) komen aan bod.

In samenwerking met E-Guides.

WANDELING

40 Leopold II en het Jubelpark

zaterdag en zondag om 10u30 en 14u30 (NL), om 10u30 en 14u30 (FR) en om 10u30 en 14u30 (EN) (duur: 1u)

vertrek: op de trappen voor de ingang van het Museum Kunst en Geschiedenis, Jubelpark 10 Brussel-Uitbreiding

reserveren verplicht. Maximaal 15 personen per vertrek.

Een bezoek aan het Museum Kunst en Geschiedenis en een wandeling door het Jubelpark doen stilstaan bij het koloniale verleden van de prille staat België. In het museum staat een monumentaal ruiterstandbeeld van Leopold II. De geschiedenis van dit beeld en van het museum komen aan bod net als de ivoren voorwerpen uit de art nouveau collectie. Ook het park herbergt beelden en monumenten die rechtstreeks of onrechtstreeks met Congo te maken hebben. Thomas Vinçotte speelt als kunstenaar in dienst van de Staat een cruciale rol in de beeldvorming. Tijd om na te denken over ieders rol in het verleden en de mate waarin die doorwerkt tot op vandaag. Welkom.

In samenwerking met de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis.

FIETSTOCHT

41 Congo in het licht van de internationale tentoonstellingen

zaterdag en zondag om 10u30 (NL) (duur: 4u30) en zaterdag en zondag om 10u (FR)

vertrek: onder de triomfboog, Jubelpark
Brussel-Uitbreiding

reserveren verplicht. Maximaal 18 personen per vertrek. De fietstocht eindigt aan het Afrikamuseum in Tervuren en keert dus niet terug naar het vertrekpunt. De gids kan je de terugweg wijzen of je kan met je fiets de tram terug nemen. Geen fietsverhuur mogelijk.

De tentoonstellingen van 1897 en 1910 waren voor Leopold II en België twee gelegenheden bij uitstek om de kolonisatie van Congo voor te stellen en te verantwoorden aan de Belgen en de rest van de wereld. Van het Jubelpark tot aan het domein van Tervuren kan je de grote etappes van deze tentoonstellingen afleggen met de fiets en onderweg een kritische blik werpen op de gebeurtenissen en het erfgoed dat ervan getuigt.

In samenwerking met Pro Velo

WANDELING

42 Congo tentoongesteld in het Jubelpark

zaterdag en zondag om 13u30 (NL) en zaterdag en zondag om 10u30 (EN) (duur: 2u)

vertrek: metrostation Merode, ingang hoek Tervurenlaan/Keltenlaan Etterbeek

reserveren verplicht. Maximaal 20 personen per vertrek.

In 1897 opent een Internationale tentoonstelling die plaatsvindt op twee terreinen: het Jubelpark en het park van Tervuren. De nieuwe Tervurenlaan verbindt de twee sites. Daar wordt de lof gezongen van het zogenaamd 'beschavingswerk' van Leopold II die in 1885 de Onafhankelijke Congostaat heeft opgericht.

Na de dood van Leopold II ontwerpt beeldhouwer Thomas Vinçotte een monument voor het Jubelpark om eer te betonen aan de eerste Belgische kolonisten. Het beeld stelt dankbare Congolezen voor naast dappere Belgische missionarissen en militairen. De Congostroom kronkelt vredig en symbolisch aan de voet van het monument. Koloniale wandaden worden nergens vermeld. Vandaag verschilt de kijk op het koloniale avontuur sterk van deze vroeg 20ste-eeuwse visie. Het kunstwerk is de voorbije jaren meer dan eens met rode verf beklad

In samenwerking met Klare Lijn.

FAMILIE SPEURTOCHT

43 Het Jubelpark: een koloniale gedenkplaats

zaterdag en zondag om 10u en 14u (FR) (duur: 1u30)

vertrek: onder de triomfboog, Jubelpark
Brussel-Uitbreiding

reserveren verplicht.
Maximaal 25 personen per vertrek.

Het Jubelpark neemt in de Belgische koloniale geschiedenis een prominente plaats in. Het was het decor van de internationale tentoonstellingen van 1897 waarvan de koloniale afdeling in Tervuren stond. Leopold II liet er speciaal voor de gelegenheid een brede laan naartoe leggen. In het park bieden het monument voor Congo, het standbeeld van Albert Thys en nog andere erfgoedelementen een gelegenheid om mensen en thema's die rechtstreeks verband houden met Congo in hun juiste context te plaatsen. De triomfboog van het Jubelpark getuigt van de stedenbouwkundige visie van de 'koning-bouwer' die hij deels financierde met zijn Congolese 'project'. Tijdens deze speurtocht voor gezinnen maak je, onder begeleiding van een gids, op een speelse en interactieve manier kennis met een deel van onze rijke en complexe geschiedenis en worden er enkele vooroordelen ontkracht.

In samenwerking met het Atelier de Recherche et d'Action Urbaines (ARAU).

WANDELING MET TRAMRIT

44 Van het Jubelpark naar het Paleis der Koloniën

zaterdag en zondag om 10u en 14u (FR) (duur: 2u)

vertrek: uitgang van het metrostation Merode, op de hoek van de Tervurenlaan en de Galliërslaan – Etterbeek

reserveren verplicht.
Maximaal 15 personen per vertrek. Gelieve een geldig vervoersbewijs mee te brengen.

Op deze tocht volgen we het traject dat een bezoeker van de koloniale afdeling van de Internationale tentoonstelling in 1897 kon afleggen. Van de hoofdsite van de tentoonstelling, het Jubelpark, reizen we met de tram naar Tervuren. In de tram krijg je via oortjes uitleg over wat je buiten ziet, alles in zijn context geplaatst: stadsgezichten, parken, bossen en een rijk architecturaal erfgoed. We eindigen in het prachtige park van Tervuren.

In samenwerking met het Atelier de Recherche et d'Action Urbaines (ARAU).

WANDELING

45 Etterbeek en dekolonisatie – hoe omgaan met dissonant erfgoed?

zaterdag en zondag om 10u30 en 14u (NL) (duur: 2u)

vertrek: aan het standbeeld van burgemeester Schmidt, Koning Overwinnaarsplein Etterbeek

reserveren verplicht. Maximaal 20 personen per vertrek.

Ga mee op stap langs de sporen van de Belgische koloniale geschiedenis in het straatbeeld van de kazernewijk in Etterbeek. Tien percent van de straten en pleinen in de gemeente hebben een directe band met de Belgische koloniale militaire geschiedenis. Dit publieke erfgoed bevindt zich in twee buurten van het historische Etterbeek: de kazernewijk en het Jubelpark. Op de wandeling door de kazernewijk wordt aan de hand van straatnamen en monumenten ingegaan op de Belgische koloniale periode die nauw verbonden is met de militaire geschiedenis van Etterbeek en België. Daarnaast wordt het verhaal van Leopold II en het Jubelpark verteld en wordt tijdens de wandeling gepraat over het begrip 'dissonant erfgoed'.

In samenwerking met Korei Guided Tours.

WANDELING

46 Op zoek naar de historische liften

zaterdag en zondag om 11u (NL) en zaterdag en zondag om 10u, 14u en 16u (FR) (duur: 1u30)

vertrek: Maarschalk Montgomeryplein (op de hoek van de Tervurenlaan en de Legerlaan) – Sint-Pieters-Woluwe/Etterbeek

reserveren verplicht. Maximaal 15 personen per vertrek.

Tijdens een geleide wandeling in de buurt van de Tervurenlaan kan je het voor velen nog onbekende erfgoed van de historische liften verkennen. Homegrade werkt momenteel aan een inventaris met de steun van de directie Cultureel Erfgoed van Urban. Gebouwen stellen uitzonderlijk hun deuren open om je enkele van de meest opmerkelijke liften van Brussel te tonen. Veel van hen getuigen hoe België zijn voordeel deed met de Afrikaanse hulpbronnen. Kijk maar naar de liftkooien die werden gemaakt van hout uit Congo. We bewonderen de verschillende houtsoorten en trachten hun herkomst te traceren en de context waarin ze werden geëxploiteerd. Zonder de technische en esthetische evolutie van de liften te vergeten en de uitdaging om ze te moderniseren.

In samenwerking met Homegrade.

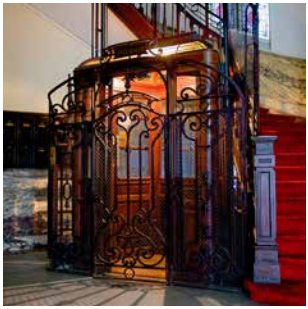

TE BEZOEKEN

47 Gemeentehuis van Sint-Pieters-Woluwe

zaterdag en zondag
van 14u tot 18u

Charles Thielemanslaan 93
Sint-Pieters-Woluwe

enkel toegankelijk via
rondleidingen en na
reservatie

toegankelijk

De plannen van het nieuwe gemeentehuis van Sint-Pieters-Woluwe dat tussen 1961 en 1965 werd gebouwd, werden getekend door de architecten Vermeiren en Nicaise. Het gebouw, vrij geïnspireerd op de neo Vlaamse renaissancestijl, wordt gedomineerd door een indrukwekkende belforttoren die van op de belangrijkste verkeersaders van de stad te zien is. In 2000 werd de oude zaal 'Bal 300' volledig gerenoveerd zodat er toneelvoorstellingen, recepties en tentoonstellingen konden worden georganiseerd.

Bij de opening liep er een tentoonstelling van de schilder Émile Fabry (1865-1966) die de zaal uiteindelijk zijn naam gaf. Het atelier van deze Belgische kunstenaar van de symbolistische beweging was gevestigd in de Sint-Michielscollegestraat in Sint-Pieters-Woluwe.

Bij de honderdste verjaardag van zijn geboorte kocht de gemeente vier monumentale composities. Een ervan, *De inspanning* of *De koloniale uitbreiding*, werd in 2001 gerestaureerd. Het was een van de werken die waren bestemd voor de wereldtentoonstelling van 1905 in Luik. Fabry schilderde het begin 20ste eeuw, toen veelvuldig koloniale tentoonstellingen werden georganiseerd om de westerse overmacht in de verf te zetten. Het schilderij is ook kenmerkend voor de traditie van de grote decors.

Rondleidingen over de architecturale geschiedenis van het gemeentehuis, met een nieuwe blik op het werk van Emile Fabry:
Nederlands: zaterdag en zondag om 15u30 en 17u30.
Frans: zaterdag en zondag om 14u, 15u, 16u, 17u.
Engels: zaterdag en zondag om 14u30 en 16u30
In samenwerking met Brussel Babbelt en het gemeentebestuur van Sint-Pieters-Woluwe.

WORKSHOP

48 BANAFRO: Workshop Afrika – dans, zang en ritme

zaterdag om 10u30 en zondag om 16u30 (FR) (duur: 1u30)

W:Halll, Charles Thielemanslaan 93 Sint-Pieters-Woluwe (zaterdag in zaal Station en zondag in zaal Passerelle)

reserveren verplicht. Maximaal 30 personen per workshop

Banafro is de samentrekking van de lingaalse uitdrukking *bana ya Africa* of 'kinderen van Afrika'. Banafro is al zo'n twintig jaar actief in het Brusselse culturele landschap en brengt zijn publiek elementen van de Afrikaanse cultuur bij via dans, ritme, zang, spelen en vertellingen.

De workshop laat kinderen in het gezelschap van hun ouders kennismaken met de wereld van de Afrikaanse liederen en dansen, de betekenis en bijzonderheden ervan en de specifieke klanken. Anders dan anders maar o zo leuk en ideaal om een creatieve geest te ontwikkelen.

In samenwerking met het gemeentebestuur van Sint-Pieters-Woluwe en Banafro vzw.

BRUNCH-TALK

49 De sporen van de kolonisatie in ons gedachtegoed

zondag om 12u (drietalig FR/NL/EN) (duur: 1u30)

W:Halll (zaal Passerelle), Charles Thielemanslaan 93 Sint-Pieters-Woluwe

reserveren verplicht. Maximaal 30 personen

Georgine Dibua is lid van de groep van experts voor de dekolonisatie van de openbare ruimte in het Brussels Gewest en coördinator van de vzw Bakushinta die zich inzet voor de dekoloniale benadering van de geschiedenis van de Congolezen in België. Ze leidt het debat over kwesties zoals overlevering, dekolonisatie van de openbare ruimte en erfgoed. Andere sprekers zijn vertegenwoordigers van de Congolese diaspora die onder meer actief zijn in de wereld van de kunst. De uitdaging bestaat erin om de standpunten over deze kwestie met elkaar te confronteren op basis van individuele ervaringen en om te zien hoe ze passen in deze context.

In samenwerking met het gemeentebestuur van Sint-Pieters-Woluwe.

LEZING

50 Beheer en teruggave van het culturele koloniale erfgoed in België en Europa

zaterdag en zondag om 14u30 (FR) (duur: 1u)

W:Halll (zaal Capart), Charles Thielemanslaan 93 Sint-Pieters-Woluwe

reserveren verplicht. Maximaal 60 personen per conferentie.

Yasmina Zian, auteur van het *Verslag over de toekomst van de niet-Europese collecties in het bezit van de Federatie Wallonië-Brussel* dat ze in opdracht van de Federatie schreef aan de Koninklijke Academie van België, deelt haar bevindingen over het beheer van het cultureel erfgoed van de kolonisatie, maar gaat ook het debat aan over de teruggave van de kunstwerken.

In samenwerking met het gemeentebestuur van Sint-Pieters-Woluwe.

TENTOONSTELLING

51 Kruisbestuiving: Afrikanisten in de gemeentelijke collecties en het oeuvre van Rhode Makoumbou

zaterdag en zondag van 12u tot 18u

W:Halll (Forum), Charles Thielemanslaan 93 Sint-Pieters-Woluwe

toegankelijk zonder reservatie

De collecties van het erfgoedfonds van Sint-Pieters-Woluwe bevatten enkele werken van de zogenaamde Afrikaanse stroming uit de eerste helft van de 20ste eeuw. Arthur Dupagne, Marcel Pire, Ferdinand Pire, Ferdinand of Francine Somers reisden naar Congo en keerden terug met een eigen interpretatie van de dagelijkse taferelen in de koloniale tijd.

Deze tentoonstelling kruist deze artistieke productie uit het verleden met de hedendaagse kijk van een kunstenares uit de Afrikaanse diaspora. Het meermaals gelauwerde oeuvre van Rhode Makoumbou, kunstenares-archiviste van de maatschappelijke en culturele waarden van Afrika in het algemeen en van Congo in het bijzonder, behandelt thema's zoals de sociale activiteiten van de Afrikaanse vrouwen en de herwaardering van levenswijzen die stilaan verdwijnen. In een figuratieve stijl met invloeden uit de traditionele beeldhouwkunst, het realisme, het kubisme en het expressionisme brengen haar schilderijen en beeldhouwwerken hulde aan het Congolese volk.

In samenwerking met het gemeentebestuur van Sint-Pieters-Woluwe.

TENTOONSTELLING

52 Strips van Noord-Kivuaanse kunstenaars

zaterdag van 10u tot 13u

Bibliothèque du Centre, Charles Thielemanslaan 93 Sint-Pieters-Woluwe

In de bibliotheken en de mediatheek van Sint-Pieters-Woluwe worden 53 stripplaten van jonge Kivuaanse kunstenaars tentoongesteld. Het thema: de onafhankelijkheid van Congo vanuit het oogpunt van de burgerlijke stand. Deze artistieke productie, het resultaat van een wedstrijd die Sint-Pieters-Woluwe in 2021 organiseerde in Goma, toont het publiek de rijkdom en het dynamisme van de Congolese striptekenaars. Bij de tentoonstelling hoort ook een selectie boeken, muziek en films over de kolonisatie die kunnen worden ontleend in de bibliotheken en de mediatheek van de gemeente.

In samenwerking met het gemeentebestuur van Sint-Pieters-Woluwe en het bibliotheeknetwerk van Sint-Pieters-Woluwe.

WANDELING

53 Dekoloniale wandeling

- zondag om 14 u (FR) en zaterdag om 14 u (EN) (duur: 2u)
- vertrek: tramhalte Leopold II, Leopold II-square/ Tervurenlaan 236 Sint-Pieters-Woluwe
- reserveren verplicht. Maximaal 30 personen per vertrek.

Het Collectif Mémoire Coloniale et Lutte contre les Discriminations organiseert een rondleiding op het grondgebied van de gemeente. Langs straten, standbeelden en monumenten word je uitgenodigd om na te denken over de geschiedenis van de (de)kolonisatie en om de sporen in de openbare ruimte in hun juiste context te plaatsen. De gids vertelt je meer over de Tervurenlaan, de Generaal Baron Empainlaan, de halte Madoux... De wandeling eindigt aan de ambassade van Rwanda. De geschiedenis over de relatie tussen België en Afrika is het waard om even bij stil te staan. Ze helpt ons om verder te bouwen aan een gemeenschappelijk collectief geheugen.

In samenwerking met het gemeentebestuur van Sint-Pieters-Woluwe en het Collectif Mémoire Coloniale et Luttes contre les Discriminations.

TE BEZOEKEN

54 Wittockiana

- zaterdag en zondag van 10u tot 18u
- Bemelstraat 23 Sint-Pieters-Woluwe
- reservatie enkel voor de rondleidingen en de bezoeken-lezingen
- niet toegankelijk

De Wittockiana werd van 1981 tot 1983 gebouwd op initiatief van Michel Wittock die een hedendaagse boekentempel voor ogen had. De architect was Emmanuel de Callataÿ. Het gebouw, dat in 1988 de *Belgian Architecture Awards* won, biedt de bijzonderheid dat het deels ondergronds ligt. Vandaag wordt de structuur van gegroefd bekist beton bedekt door een laag klimop zodat ze nog meer opgaat in de omringende natuur. Tal van kunstenaars hebben er gewerkt. Émile Veranneman bijvoorbeeld ontwierp het meubilair van de kostbare reserve, roodgelakt als verwijzing naar het kostbare marokijnleer van de boekbanden. Jacqueline Guillermain en Denmark tekenden voor hedendaagse kunstwerken die verband houden met boeken. In 1996 kreeg het gebouw er een verdieping bij: een lichte constructie van metaal en glas ontworpen door architect Charly Wittock, de jongste zoon van de stichter. Vandaag zijn zowel het gebouw als de collectie van de Wittockiana eigendom van de Koning Boudewijnstichting die zal toezien op het voortbestaan ervan.

Onder de duizenden exemplaren die de Wittockiana rijk is bevinden zich het *Traité de Cession* en het *Projet de Traité de Cession de l'Etat Indépendant du Congo à la Belgique*. Dit bijzonder interessante document getuigt van de debatten in deze periode van onze geschiedenis en werpt een uniek licht op de jaren tussen 1890 en 1908 toen Congo eigendom was van koning Leopold II.

Rondleidingen door het museum en zijn collecties:
Nederlands
zaterdag en zondag: 10u30, 11u30, 12u30
Frans
zaterdag en zondag: 10u, 11u, 12u
In samenwerking met E-Guides.

Wandelvoordrachten rond twee uitzonderlijke documenten die zorgvuldig worden bewaard: het ontwerp van het Overdrachtsverdrag en het Overdrachtsverdrag van de Onafhankelijke Staat Congo aan België. Het team van de Wittockiana zal verschillende thema's aanhalen: de historische en politieke context waarin het verdrag tot stand kwam, een materiële geschiedenis van het document, de art nouveau boekbanden die het document sieren en de art nouveau boekencollectie van de Wittockiana.
Nederlands
zaterdag en zondag: 15u
Frans
zaterdag en zondag: 14u
Engels
zaterdag en zondag: 16u.

Tentoonstelling: De Koning Boudewijnstichting presenteert de tentoonstelling "Reizen/ Landschappen. Christian Dotremont", een poëtische reis langs betekenisvolle plaatsen uit het leven van de dichter. Fotos van Georges A. Bertrand, vergezeld van boeken, beeldhouwwerken en logogrammen.

WANDELING

55 Herdenking van de genocide van de Tutsi's en hun familie in Rwanda

zaterdag om 11u en zondag om 15u (NL), zaterdag om 9u en 15u en zondag om 11u en 13u (FR) en zaterdag om 13u en zondag om 9u (EN) (duur: 1u30)

vertrek: gedenksteen van de genocide van de Tutsi's in Rwanda, aan de rotonde van de Roger Vandendriesschelaan en de Julius Caesarlaan Sint-Pieters-Woluwe

reserveren verplicht. Maximaal 20 personen per vertrek.

De Belgische kolonisten hebben de terugkerende spanningen tussen Hutu's en Tutsi's aangewakkerd. In 1994 resulteerde dit in de genocide van de Tutsi's en de moorden op gematigde Hutu's of hun blanke partners, een blinde vlek in Belgische geschiedenis. Naar aanleiding van deze genocide werd het Internationaal Strafhof voor Rwanda opgericht.

Deze wandeling neemt je mee naar verschillende plaatsen waar de genocide op de Tutsi's in Rwanda wordt herdacht en hulpacties werden georganiseerd. Ze begint aan de gedenksteen van de genocide en kruist het traject van de fakkeltocht die jaarlijks wordt georganiseerd. Ze eindigt aan galerij Bortier waar in boekhandel Artemys de eerste vergaderingen plaatsvonden van gevluchte Tutsivrouwen. Op enkele plaatsen op het traject nemen getuigen het woord.

In samenwerking met L-Tour.

TE BEZOEKEN

56 Plantentuin Jean Massart (Leefmilieu Brussel en ULB)

zaterdag en zondag van 8u tot 19u30

Waversesteenweg 1850 Oudergem

De tuin die in 1922 werd aangelegd op initiatief van Jean Massart (1865-1925), hoogleraar plantenkunde aan de Université Libre de Bruxelles (ULB), viert dit jaar zijn honderdste verjaardag. In het oorspronkelijke gedeelte, aangelegd door landschapsarchitect Jules Buyssens, ligt de ethologische tuin waarin Jean Massart de beplanting van de belangrijkste natuurlijke biotopen van het land wilde reconstrueren. Zeg maar een botanische tuin in miniatuurformaat met een strand, een drassige zone, een moeras, vijveroevers, kalkrots- of zandsteenzones, een heideland en zonnige of schaduwrijke heuvelflanken. Vanaf de jaren 1960 mag de tuin vrij evolueren. De meeste planten ruimen geleidelijk aan baan voor een typische flora van de Brabantse moerassen. Vandaag bevat dit levende museum aan de rand van het Zoniënwoud meer dan 2.000 verschillende soorten uit de hele wereld. Heel wat planten werden naar Europa meegebracht door de naturalisten die de Europese kolonies doorkruisten. Ze zijn geordend in thematische collecties: geneeskundige en aromatische planten, arboretum van exotische soorten, evolutieve tuin met bloeiende planten, cultuurplanten en een boomgaard. Een drassige zone, een natuurreservaat, is opgenomen in het Natura 2000-netwerk. (Beschermd – 29/05/1997)

Bezoek aan de ethologische tuin Jean Massart, zondag om 14u en 16u (Frans) (duur: 1u). Reserveren verplicht. Maximaal 15 personen per vertrek. In samenwerking met het CIVA.

Wandeling "100 jaar Massarttuin", zondag om 14u en 15u (Frans) (duur: 1u). Reserveren verplicht. Maximaal 25 personen per vertrek. In samenwerking met Leefmilieu Brussel.

Voorstelling "PollinizZaction", zaterdag en zondag om 13u en 15u (FR) (duur: 30 minuten) Deze voorstelling, een poppenspel (insecten) en toneelvoorstelling (twee actrices) in één, zet het publiek volop in de bloemen. Waarom zijn insecten verzot op bloemen? Dit project houdt het midden tussen wetenschappelijke animatie en podiumkunsten. De voorstelling van een half uurtje is vooral bestemd voor kinderen tussen 6 en 12 jaar, maar klein en groot zullen ervan genieten. Reserveren verplicht. Maximaal 30 personen per voorstelling. In samenwerking met de Plantentuin Jean Massart (Leefmilieu Brussel en ULB).

Wandeling "De reizende planten" (zie hiernaast).

WANDELING

57 De reizende planten

zondag om 14u (NL) en zaterdag en zondag om 14u (FR) (duur: 1u30)

vertrek: hoofdingang van de Massarttuin, Waversesteenweg 1850 Oudergem

reserveren verplicht. Maximaal 25 personen per vertrek.

Zijn planten roerloos? Helemaal niet! Planten reizen, over kleine afstanden maar ook over oceanen heen. Ontdek hoe ze dat doen, maar bewonder vooral de planten van de collecties waarvan er enkele werden verzameld tijdens de grote natuurreizen in de voormalige Europese kolonies.

In samenwerking met het team pedagogie en wetenschapsverspreiding van de Plantentuin Jean Massart (Leefmilieu Brussel en ULB).

TE BEZOEKEN

58 Boekhandel Pépite Blues

zaterdag en zondag van 11u tot 18u

Anoulstraat 30 – Elsene

toegankelijk zonder reservatie

niet toegankelijk

In april 2021 nam een algemene boekhandel haar intrek op de benedenverdieping van het neoclassicistische gebouw op de hoek van de Lang-Levenstraat. Het gebouw dateert van eind 19de eeuw en het schrijnwerk is intact gebleven. Er worden boeken verkocht van de Afro-literatuur uit de hele wereld, geschreven door Afrikanen, Afro-Europeanen, Afro-Amerikanen of Afro-Caribiërs, maar dat niet alleen. Dit nieuwe adres in het hart van de Matongewijk wil ook een multiculturele ontmoetings- en uitwisselingsplaats zijn waar literaire meetings, tentoonstellingen, workshops en artistieke activiteiten worden georganiseerd. De boekhandel blijft wel centraal staan.

Ontmoeting met een Brusselse auteur.

FIETSTOCHT

59 Brussel dekoloniseert

zaterdag om 14u15 en zondag om 10u (NL) en zaterdag om 13u15 en zondag om 13u45 (FR) (duur: 3u)

vertrek: Pro Velo, Dublinstraat 19 – Elsene

reserveren verplicht. Maximaal 18 personen per vertrek. Fietsen kunnen worden gehuurd (€ 12,50 – vooraf reserveren op 02 502 73 55 – info@provelo.org).

Een hedendaagse kijk op het verleden: Brussel bekent kleur! Generaal Jacques, Majoor Pétillon of het monument van de Belgische pioniers in Congo... Het zijn straatnamen of monumenten, maar meer dan dat roepen ze vooral de herinnering op aan de Belgische kolonisatie van Congo. Natuurlijk moeten we alles in zijn context plaatsen en natuurlijk is de dekolonisatie van de openbare ruimte niet evident... Maar al deze plaatsen laten ons vooral kennis maken met een voor velen onbekend verleden. Neem je fiets, wakker je kritische geest aan en... keer even terug in de tijd!

In samenwerking met Pro Velo

FIETSTOCHT

60 Kunstenaar in het zadel

zaterdag en zondag om 9u30 (tweetalig FR/NL) (duur: 2u30)

vertrek: Pro Velo, Dublinstraat 19 – Elsene

reserveren verplicht. Maximaal 18 personen per vertrek. Fietsen kunnen worden gehuurd. (€ 12,50 – vooraf reserveren op 02 502 73 55 – info@provelo.org).

Een artiest van Afrikaanse afkomst stippelde met de hulp van een gids van Pro Velo een traject uit doorheen de stad, waarin zijn kunst en zijn persoonlijke ervaringen centraal staan. Tijdens deze fietstocht deelt hij met u zijn visie op en beleving van de sporen van de kolonisatie in Brussel. Bike Friendly!

In samenwerking met Pro Velo

FIETSTOCHT

61 In het fietsspoor van Congo-Vrijstaat

zondag om 10u30 (NL) en zaterdag om 13u45 en zondag om 13u15 (FR) (duur: 3u)

vertrek: Pro Velo, Dublinstraat 19 – Elsene

reserveren verplicht. Maximaal 18 personen per vertrek. Fietsen kunnen worden gehuurd. (€ 12,50– reserveren op 02 502 73 55 – info@provelo.org).

Behalve straatnamen en standbeelden zien we in het Brusselse erfgoed nog heel wat andere sporen van Congo, de kostbare materialen die we nog terugvinden in enkele herenhuizen, maar ook gebouwen waar organen zetelden ter ondersteuning van Congo-Vrijstaat. Volg de gids en maak kennis met een bijzonder erfgoed dat je meer vertelt over de geschiedenis van de kolonisatie, van de handels- en havenzones waar voedingswaren zoals cacao en bananen aanmeerden tot de zetels van de maatschappijen die de voormalige kolonie exploiteerden..

In samenwerking met Pro Velo

CONCERT

62 Kuumba Outspoken

zaterdag van 19u30 tot 22u

Kuumba-Vlaams Afrikaans huis, Waversesteenweg 78 Elsene

Kuumba Outspoken is een avond met poezie, spoken word, slam,... Iedereen met een hart voor taal is welkom! Deze avond zal over het thema "Dekolonisatie: één weg tot verbinding" gaan. Vanaf 20u is iedereen welkom om te komen luisteren en na het optreden staat het podium klaar voor iedereen die zich geïnspireerd voelt en graag zijn literaire talenten wil tonen.

In samenwerking met Kuumba-Vlaams Afrikaans huis.

TENTOONSTELLING

63 Don't tell us who we are

Stereotypen over Afrikaanse vrouwen zijn legio. Met deze tentoonstelling wensen we dit beeld te doorbreken en nieuwe gezichten en profielen te tonen van Afrikaanse vrouwen. Deze tentoonstelling zal te bezichtigen zijn op verschillende plaatsen:

— GC De Pianofabriek, Fortstraat 35 – Sint-Gillis (van 9/09/2022 tot 30/09/2022 met vernissage op 9/09/2022 om 18u30)

— GC Elzenhof, Kroonlaan 12 – Elsene (van 16/09/2022 tot 30/09/2022 met vernissage op 16/09/2022 om 18u30)

— Kuumba, Waversesteenweg 78 – Elsene (van 17/09/2022 tot 15/10/2022 met vernissage op 17/09/2022 om 18u30)

In samenwerking met Kuumba – Vlaams Afrikaans huis.

WANDELING

64 Code Mémoire – Wortels van Matonge

zaterdag en zondag om 11u en 15u (tweetalig NL/EN) en zaterdag en zondag om 11u en 15u (tweetalig FR/EN) (duur: 1u30)

vertrek: Kuumba – Vlaams-Afrikaans huis, Waversesteenweg 78 – Elsene

reserveren verplicht. Maximaal 9 personen per vertrek.

CODE MÉMOIRE, zo heet de app die je gratis kunt downloaden op Google Play en in de App Store. De gebruikers kunnen de QR-codes die op de gevels van de Matongewijk zijn aangebracht geolokaliseren en scannen en zo luisteren naar – echte of fictieve – verhalen van de bewoners van deze wijk.

CODE MÉMOIRE is een artistiek project dat de identiteit, de culturele diversiteit en het immateriële erfgoed van de Matongewijk in de verf wil zetten.

Tijdens de bezoeken maak je kennis met het werkproces van de auteur, Helder Wasterlain, en ontdek je de Matongewijk als levend monument en getuige van de sporen van Congo in het Brussels Gewest.

In samenwerking met Code Mémoire, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (in het kader van het duurzaam wijkcontract Atheneum), de Federatie Wallonië-Brussel en Kuumba – Vlaams-Afrikaans huis.

BEZOEK

65 De sporen van de kolonisatie in de collecties van het CIVA

zaterdag om 15u30 (NL) en zaterdag om 15u (FR) (duur: 1u30)

Kluisstraat 55 – Elsene

reserveren verplicht. Maximaal 15 personen per vertrek.

De Belgische architectuur van de 19de en 20ste eeuw zou zonder de 'sporen van de kolonisatie' niet zijn geworden wat ze nu is. Talrijke architecten, landschapsontwerpers en aannemers – zoals Henry Lacoste, Eugène Palumbo, Groupe Structures, René Pechère of Blaton van wie de archieven worden bewaard in het CIVA – hebben plannen getekend en gebouwen opgetrokken in de voormalige kolonies. En ook in het Brusselse erfgoed treffen we sporen van de kolonisatie aan.

Het CIVA helpt de geschiedenis van de koloniale gebouwen in kaart te brengen door onderzoekers en experts toegang te verlenen tot zijn collecties. Tijdens de Heritage Days/ Open Monumentendagen vertelt een gids u wat ze zo allemaal ontdekt hebben.

In samenwerking met het CIVA.

WANDELING

66 Dekolonisatie: een weg naar verbinding

zaterdag om 10u30, 13u30 en 15u30 (NL), zaterdag om 11u (FR) en zaterdag om 14u (EN) (duur: 1u30)

vertrek: Gemeenschapscentra Elzenhof, Kroonlaan 12 Elsene

reserveren verplicht. Maximaal 15 personen per vertrek.

Neem deel aan onze begeleide wandelingen doorheen het Afrikaans hart van Brussel. Onze gidsen nemen je mee op sleeptouw doorheen Elsene en Matonge en vertellen je het verhaal van de Afrikaanse diaspora en de onlosmakelijke banden tussen Afrika en België. Onze gidsen maken allemaal zelf deel uit van de Afrikaanse diaspora en nemen je mee langs monumenten en kunstwerken en laten je het kleurrijke en unieke karakter van de Matongewijk zien.

In samenwerking met Kuumba-Vlaams Afrikaans huis en Elzenhof.

WANDELING

67 Levensverhalen uit de tijd van de kolonisatie

zaterdag en zondag om 10u en 14u (FR) (duur: 2u)

vertrek: ingang van de Begraafplaats van Elsene, Boendaalsesteenweg 478 Elsene

reserveren verplicht. Maximaal 25 personen per vertrek.

De kolonisatie van Congo is een complex verhaal. Behalve politici, industriële en militairen drukten nog heel wat andere vooraanstaande personen hun stempel op de kolonisatiejaren.

Overal in de stad zien we gedenkplaten of standbeelden van ontdekkingsreizigers, ingenieurs, kunstenaars, dichters, musici, wetenschapsmensen, missionarissen, leden van het medisch korps of avonturiers die een rol hebben gespeeld in de geschiedenis van Congo en België. Tijdens deze wandeling kan je kennis maken met enkele van hen.

In samenwerking met Itinéraires, Op de Paden van de Geschiedenis.

FAMILIE SPEURTOCHT

68 Email en steen

zaterdag en zondag om 10u, 10u30, 11u, 11u30, 12u, 14u, 14u30, 15u, 15u30 en 16u (FR) (duur: 1u30)

vertrek: op de hoek van de Adolphe Buyllaan en de Émile Banningstraat – Elsene (einde van de tocht aan tramhalte Legrand, Louizalaan)

reserveren verplicht. Maximaal 8 personen of 1 gezin per vertrek.

Wie de tijd neemt om erbij stil te staan kan veel opsteken van straatnamen en herdenkingsmonumenten. Ze vertellen over de geschiedenis of over de mensen die deelnamen aan de koloniale propaganda. Tijdens deze speurtocht gaan ontdekkingsreizigers-voor-één-dag, groot en klein, op zoek naar de vele sporen van de koloniale periode in de vorm van emailplaten en stenen monumenten. Gewapend met een roadbook en volgens de aanwijzingen van twee gidsen die post vatten op het traject ontdekken de deelnemers op hun eigen tempo een stukje van onze geschiedenis. De speurtocht leidt hen langs de wijken Solbosch en Ter Kamerenabdij, de koninklijke tuinen en de Louizalaan.

In samenwerking met E-Guides.

TENTOONSTELLING/BEZOEK

69 Terug naar de bron: de musea van de ULB onderzoeken de oorsprong van hun collecties

zaterdag en zondag om 16u (NL), zaterdag en zondag om 14u en 15u (FR) en zaterdag en zondag om 16u45 (EN) (duur: 30 minuten)

Maison des Arts (1ste verdieping, receptiezaal), Johannalaan 56 – Elsene

reserveren verplicht. Maximaal 15 personen per bezoek.

Deze tentoonstelling handelt over de opsporing van de herkomst van bepaalde objecten in het kader van een internationale workshop die in juli 2022 werd georganiseerd aan de ULB, vóór de conferentie van Universeum (Europees Netwerk voor Academisch Erfgoed) rond het thema van de dekolonisatie en de restitutie. Er werd onderzoek verricht naar de herkomst van verschillende botanische, zoölogische en mineralogische specimen, archieven en objecten uit de collecties van de ULB.

Herkomstonderzoek is een van de prioriteiten van musea over de hele wereld en kadert in de aanbevelingen van de publicatie “Ethische principes voor het beheer en de restitutie van koloniale collecties in België” (restitutionbelgium.be). Deze delicate kwesties hebben betrekking op de belangrijkste werkingsdomeinen van de universitaire musea en op de manier waarop wij de collecties beheren en gebruiken.

In de marge van de tentoonstelling biedt een podcast van het collectief Mémoire coloniale, in samenwerking met de ngo ULB Coopération, een dekoloniale rondleiding in de ULB (1u30, FR, negen emblematische plaatsen van de campus Solbosch). De podcast is gratis online te beluisteren op Spotify, iTunes, SoundCloud en YouTube (https://www.ulb-cooperation.org/fr/projets/visite-guidee-decoloniale-audio-du-campus-du-solbosch-a-lulb/).

Een tentoonstelling van het Museumnetwerk van de ULB.

WANDELING

70 Dekoloniale wandeling in Ukkel

zaterdag en zondag om 10u (FR) (duur: 2u)

vertrek: halte van tram 7 "Gossart" in Ukkel

reserveren verplicht. Maximaal 21 personen per bezoek.

Een wandeling rond het thema van de pijnlijke link tussen slavernij en kolonisatie. Slavernij en koloniale propaganda worden vaak in één adem genoemd, maar deze wandeling gaat nog iets verder in het thema. We gaan terug tot de Secessieoorlog en de slavenhandel om meer inzicht te krijgen in de verschillende facetten.

In samenwerking met het gemeentebestuur van Ukkel en het Collectif Mémoire Coloniale et Luttes contre les Discriminations en Les Amis du Collectif.

TENTOONSTELLING

71 Tango ya bakoko, een reis doorheen de Belgisch-Congolese geschiedenis in klank en beeld

zaterdag en zondag van 10u tot 17u (duur: 30 tot 45 minuten per aflevering)

La Ferme Rose, de Frélaan 44 – Ukkel

reserveren verplicht. Maximaal 12 personen per bezoek.

Persoonlijke verhalen en collectief geheugen. De podcast *Tango ya bakoko* van Mansuela Nguizani neemt je mee naar de tijd van de ouderen, de Bakokos, die in beeld en geluid herinneringen ophalen aan de koloniale periode en de historische omwenteling van de Afrikaanse onafhankelijkheid in de jaren 1960. Een onderdompeling in bijzondere manieren van familieoverlevering...

Om de beleving compleet te maken, stelt de fotografe Leila Lahbi M een serie portretten voor van de personen die deze podcast hebben geïnspireerd en/of eraan deelnamen.

In samenwerking met het gemeentebestuur van Ukkel.

WANDELING

72 Over de Ukkelse kunstenaars-afrikanisten

zondag om 14u30 NL) en zondag om 11u (FR) (duur: 1u30)

vertrek: Wolvendaalpark (ingang aan de Dieweg), Dieweg 174 – Ukkel

Deze wandeling leidt u langs het "Montmartre van Ukkel": het Wolvendaalpark, de Crabbengatweg en de Kamerdellelaan. Deze plaatsen genoten in het verleden de belangstelling van tal van kunstenaars. Zij drukten er hun stempel op en we kunnen er nog steeds hun herinnering oproepen. Speciale aandacht naar diegenen van wie de artistieke loopbaan – minstens gedeeltelijk – is verbonden met Midden-Afrika (vooral het voormalige Belgische Congo) zoals de schilders Albert Dasnoy, Claude Lyr of Jean-Marie Strebelle en de architecten Paul Hankar of Claude Strebelle.

Met de medewerking van de Geschied- en Heemkundige Kring van Ukkel en omgeving.

BEZOEK

73 Ontmoeting met de kunstenaar Bers Grandsinge

zaterdag en zondag om 11u, 13u en 15u (FR)(duur: 1u)

atelier van Bers Grandsinge, Sint-Jobsesteenweg 574 Ukkel

reserveren verplicht. Maximaal 12 personen per bezoek.

Ontdek de wereld van Bers Grandsinge in zijn nieuwe atelier in Ukkel. Deze kunstenaar, geboren in 1955 in de Democratische Republiek Congo als Jean-Pierre Bers Mbalaka, vestigde zich rond zijn 30ste in België om er de Congolese hedendaagse kunst te verdedigen. Zijn bijnaam Bers Grandsinge dankt hij aan Jean-Michel Basquiat. Een bezoek in het gezelschap van de kunstenaar. Maak kennis met zijn werk, zijn inspiratie, zijn visie op de kunst maar ook op de wereld.

In samenwerking met Arkadia.

TE BEZOEKEN

74 Wetsi Art Gallery en *Café Congo*

zaterdag en zondag van 14u tot 18u

Klein-Eiland 1A – Anderlecht

reservatie enkel voor de workshops

niet toegankelijk

In 2015 kocht City Dev de site aan van een oude textielfabriek. Tot deze over enkele jaren verbouwd wordt tot een complex met woningen, een school, handelszaken en werkplaatsen organiseert Entrakt er een tijdelijke bezetting. Zo werd in 2018 gestart met Studio CityGate, een sociaal en cultureel trefpunt waar kunstenaars van verschillende disciplines kunnen werken naast ambachtslieden en ondernemers. Verder is er skatepark en een klimzaal.

Ook de Wetsi Art Gallery is er gevestigd. Opgericht in 2019 koestert ze de ambitie om de creaties van Afrikaanse en Belgisch-Afrikaanse kunstenaars in de verf te zetten en om bruggen te slaan tussen de culturen. Er worden ook tentoonstellingen, debatten en uitwisselingen georganiseerd.

Niet ver van de galerij staat Café Congo, een ronduit gastvrij artistiek trefpunt in het teken van verzet, solidariteit en creativiteit. Er worden ideeën, denkbeelden en projecten ontwikkeld zonder verplichtingen op het vlak van productie en zonder politieke druk. *Café Congo* organiseert ook evenementen: slamavonden, rondetafelgesprekken, concerten, lezingen, film, tentoonstellingen.

Tentoonstelling van de werken van een geëngageerd kunstenaar.

Ludieke workshop om kennis te maken met de Afrikaanse wiskunde, zaterdag en zondag om 15u (duur: 1u15)

BEZOEK

75 Ontmoeting met de kunstenaar Aimé Mpané

zondag om 11u, 13u en 15u (FR) (duur: 1u)

Atelier van Aimé Mpané, Sebastopolstraat 24 Anderlecht

reserveren verplicht. Maximaal 10 personen per bezoek.

Aimé Mpané, geboren in Kinshasa, is een van de belangrijkste Afrikaanse multidisciplinaire kunstenaars van Brussel. Met een mix van schilderkunst en beeldhouwkunst bewerkt hij triplexplaten. Hij sculpteert ze en creëert schilderijen met opeenvolgende gekleurde lagen. Het hout wordt bewerkt op een traditionele manier, met een bijl. Zo ontstaat een avant-gardistisch oeuvre dat niet aarzelt om het verleden te deconstrueren en weer op te bouwen, aangepast aan de hedendaagse realiteit. Zijn Afrikaanse roots en de sporen van de kolonisatie komen veelvuldig aan bod. Een mooie gelegenheid om de kunstenaar te ontmoeten en met hem van gedachten te wisselen.

In samenwerking met Arkadia.

TE BEZOEKEN

76 MMM Migratie-MuseumMigration

zaterdag on zondag van 12u tot 17u

Werkhuizenstraat 17 Sint-Jans-Molenbeek

reservatie enkel voor de rondleidingen

toegankelijk

Het Migratiemuseum opende op 12 oktober 2019 zijn deuren in een gebouw van eind 19de eeuw in de Werkhuizenstraat, in het centrum van Sint-Jans-Molenbeek. De gemeente, die vanaf eind 19de eeuw grotendeels geïndustrialiseerd werd, heeft altijd veel migranten aangetrokken. Dat verschijnsel bestaat overigens al heel lang. Vandaag wonen in Brussel 180 nationaliteiten samen en het Museum wil dat kosmopolitische karakter, symbool van een dynamiek die voortdurend evolueert, weergeven. Door de geschiedenis te vertellen van de eerste generatie gastarbeiders, van de expats, de oorlogsvluchtelingen maar ook de Europeanen die zich vrijwillig in Brussel kwamen vestigen, wil het museum de bezoekers laten kennismaken met hun dagelijkse leven. Het doet dat via getuigenissen en herinneringen, maar wil ook een dialoog starten, een bezinning.

De gezellige tuin is voor iedereen toegankelijk en leent zich dus uitstekend als ontmoetingsplaats. Er werd een authentieke Italiaanse houtoven geïnstalleerd. Zeven werken van hedendaagse kunstenaars rond het thema migratie worden tentoongesteld tussen de straat en de eigenlijke tuin.

Rondleidingen over het verhaal van de migratie in Brussel en over de specifieke geschiedenis van de Congolese diaspora in de hoofdstad. Wanneer en waarom kwamen de Congolezen naar België en Brussel? Hoe verging het hen in deze stad? Hoe zit het met de jongere generaties? Na de rondleiding wordt dit bredere verhaal heel concreet gemaakt door de getuigenis van mensen uit deze diaspora die hun eigen persoonlijk verhaal komen vertellen. En natuurlijk is er plaats voor uitwisseling met de bezoekers.

Nederlands
zaterdag en zondag: 14u
Frans
zaterdag en zondag: 13u
In samenwerking met Korei Guided Tours.

Twee videos over de kolonisatie van Congo gezien door de ogen van kinderen worden getoond in het Gewoon Vreemd Paleis, tegenover het Migratiemuseum. Afspraak: Werkhuizenstraat 40.

FAMILIEWANDELING

77 Superdivers

zaterdag en zondag
om 14u (NL) (duur: 2u)

vertrek: standbeeld
De Vaartkapoen,
Saincteletteplein
Sint-Jans-Molenbeek

reserveren verplicht.
Maximaal 20 personen
per vertrek. Vanaf 8 jaar

Met ongeveer 184 nationaliteiten is Brussel de tweede grootste kosmopolitische stad ter wereld. Mensen brengen hun eigen cultuur en gewoonten mee wanneer ze zich vestigen in een ander land. Wat zijn de sterke en de zwakke punten van multiculturaliteit? We ontdekken op deze wandeling de betekenis en de uiting ervan. Onderweg bezoeken we een moskee en het House of Compassion in de Begijnhofkerk. Deze wandeling richt zich in de eerste plaats op kinderen, hun familie wandelt mee in hun zog.

In samenwerking met Brukselbinnenstebuiten/ Stapstad.

TE BEZOEKEN

78 Belgian Chocolate Village

zaterdag en zondag
van 10u tot 18u

De Neckstraat 20
Koekelberg

enkel toegankelijk via
rondleidingen en na
reservatie

toegankelijk

Het Belgian Chocolate Village is sinds 2014 gevestigd in de voormalige administratieve lokalen van koekjesfabriek-chocolaterie *Victoria*, tot eind jaren 1960 een parel aan het Belgische chocoladefirmament.

In 1908 richtte het bedrijf een chocolade-eenheid op die werkte met de cacaobonen van de plantages die sinds 1895 werden opgericht in Congo en heel wat inkomsten genereerden.

In 1955, enkele jaren vóór de onafhankelijkheid, werd in Congo de onderneming *Victoria-Aiglon-Parein* opgericht. De fabriek in Élisabethville (het huidige Lubumbashi) was uitgerust met machines uit Verviers.

Tijdens een bezoek aan het Belgian Chocolate Village, de tempel van de ambachtelijke chocolade, verneem je meer over de boeiende geschiedenis van het 'bruine goud', van de eerste ontdekkingen in Zuid-Amerika tot de aankomst in Afrika. Ook de moderne technieken waarmee chocolade wordt vervaardigd – tot groot plezier van klein en groot – worden je uitgelegd. Na het bezoek kan je terecht in het Belle-Epoquesalon.

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 11u, 12u, 15u, 16u
Frans
zaterdag en zondag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30
Engels
zaterdag en zondag: 14u, 17u
In samenwerking met E-Guides.

Rondleidingen voor gezinnen in Belgisch Franse gebarentaal, zaterdag en zondag om 10u. In samenwerking met Arts et Culture.

TENTOONSTELLING

79 Aboriginal land claims – Aboriginal Art from Australia

zaterdag van 10u tot 19u en zondag van 10u tot 18u

Aboriginal Signature Estrangin Gallery, Jules Besmestraat 101 Koekelberg

Rondleidingen (FR), zaterdag en zondag om 12u, 15u en 17u (duur: 50 minuten) Reserveren verplicht. Maximaal 25 personen per bezoek.

Bijna 200 jaar lang verloren de eerste volkeren van Australië hun landrechten naarmate de kolonisatie zich voortzette. De tentoonstelling "Aboriginal land claims" brengt hulde aan de inheemse volkeren van Australië die sinds 1976 trachten om hun voorouderlijk land terug te winnen met 30 schilderijen van de hoofdrolspelers in dit restitutieproces, van de leider Djambawa Marawili in 1997, de kunstenaars Martu en Yulparija in 2002 en 2017 tot de kunstschilders van het Spinifex Arts project in 2000.

Met deze aanpak die uniek is in de wereld herwonnen de Australische Aboriginals de rechten op uitgestrekte terreinen, 55 keer groter dan België. Ze bewezen dat ze de gronden altijd hadden bewerkt met artistieke middelen die getuigden van de wetten en verhalen die in het land zijn verankerd, kwestie van het gerecht en de politiek te overtuigen.

In samenwerking met de Aboriginal Signature Estrangin Gallery, Spinifex Arts Project en Buku Arts in Australië.

TE BEZOEKEN

80 Koloniale Tuin

Jean Sobieskilaan Ebbenbomenlaan Brussel-Laken

In 1905 kocht koning Leopold II een terrein van 3 ha dat hij bij zijn domein inlijfde om er een tropische tuin aan te leggen. Hij wilde er serres bouwen voor de verzameling tropische planten van de plantenkundige Émile Laurent. Deze hoogleraar aan het Institut agronomique van Gembloux had de planten meegebracht uit Congo en in een warme serre geplant in Gembloux voordat hij ze in 1897 naar Tervuren bracht voor de koloniale tentoonstelling. Hij werkte voor de nv *Horticulture coloniale* die ermee belast was om in Congo alle planten te verzamelen die interessant waren op het vlak van productie en als sierplant. Enkele van hen waren te zien op de Internationale Tentoonstelling van Parijs in 1900. Zo ontstond het idee om in Laken een koloniale tuin aan te leggen. Aanvankelijk werd de collectie bewaard in de serres van Stuyvenberg en in de serres die rond 1902 werden gebouwd in de tuinen van de villa Van der Borght. Het gebrek aan verwarming tijdens de Eerste Wereldoorlog bracht de planten in de serres van de Koloniale Tuin echter grote schade toe. Het duurde tot 1951 voor de overlevende soorten werden overgebracht naar de Koloniale Tuin in Meise. Begin jaren 1960 werden de serres afgebroken en werd het park definitief opengesteld voor het publiek. De Normandische villa in vakwerkbouw werd door architect Haneau ontworpen voor Leopold II. (Bewaarlijst – 11/06/1998)

Wandelingen "Van de Koloniale Tuin naar Paleis 5: koloniale overblijfselen op de Heizelvlakte" en "Congolese tuinen en planten, daar teken je voor!" (zie hiernaast).

GEZINSWANDELING

81 Congolese tuinen en planten... Daar teken je voor!

zaterdag en zondag om 11u, 13u30 en 16u (FR) (duur: 1u30)

vertrek: hoofdingang van de Koloniale Tuin, Ebbebomenlaan 41 Brussel-Laken

reserveren verplicht. Maximaal 20 personen per vertrek.

Begin 20ste eeuw liet koning Leopold II een 'acclimatiseringstuin' aanleggen, bekend als de Koloniale Tuin, waar hij uit Congo ingevoerde planten zou onderbrengen. Tegelijk en eveneens in het verlengde van het domein Stuyvenbergh, werden twee andere zones aangelegd: het huidige Sobieskipark voor de koninklijke fruitbomen en de huidige Tuinen van de Bloemist voor de sierbloemen die de koninklijke vertrekken moesten verfraaien. Vandaag zijn al deze parken heraangelegd en opengesteld voor het publiek. En het is er bijzonder aangenaam wandelen tussen de verschillende sferen en planten met verrassende geuren. Gewapend met een roadbook en onder begeleiding van een gids ontdek je alleen of met het hele gezin de verschillende planten die ooit werden ingevoerd en hier pronken met hun prachtig kleurenpalet.

In samenwerking met Arkadia.

WANDELING

82 Van de Koloniale Tuin naar Paleis 5: koloniale overblijfselen op de Heizelvlakte

zaterdag en zondag om 10u en 14u (NL) en zaterdag en zondag om 10u30 en 14u30 (FR) (duur: 1u30)

vertrek: Sint-Lambertusplein (voor de kerk, aan de tramhalte) – Brussel-Laken

reserveren verplicht. Maximaal 20 personen per vertrek.

Ook op de Heizelvlakte heeft de kolonisatie haar sporen nagelaten, sommige al duidelijker dan andere. Van de 'koloniale' tuin in de Sobieskilaan tot de vandaag verdwenen koloniale paviljoenen van de wereldtentoonstellingen van 1935 en 1958... Het zijn allemaal plaatsen met een bewogen geschiedenis die het waard zijn om even bij stil te staan. Verneem er meer over tijdens deze wandeling.

In samenwerking met Laken Onthuld

TENTOONSTELLING / FILM

83 Ernest Salu III-Filmer in Congo...

zaterdag en zondag van 10u tot 18u (de films worden doorlopend geprojecteerd – duur: 45 minuten). Rondleidingen van het atelier, zaterdag en zondag om 10u30, 13u30 en 15u30 (NL) en zaterdag en zondag om 11u30, 14u30 en 16u30 (FR)

Atelier Salu, Onze-Lieve-Vrouwvoorplein 16 Brussel-Laken

Het driegeslacht Salu staat bekend als funeraire beeldhouwers. Al van in het begin toonden de Salu's een bijzondere interesse in de fotografie die complementair was aan hun artistieke activiteit.

Ernest Salu III, de laatste van het driegeslacht, sluit zich aan bij die traditie maar wist zijn creativiteit vooral te uiten in film. Zijn bekendste realisatie is een film over de bouw van het Atomium.

Minder gekend maar niet onbelangrijk is Ernest Salu's bijdrage in een aantal films over Congo. Salu maakte deel uit van de filmploeg van de cineast André Cauvin die vooral gekend is voor de films die hij maakte in de toenmalige kolonie.

Een eerste film "BONGOLO et la princesse noire" werd gedraaid in 1951 en kwam uit in 1953.

De film was de allereerste waar Congolese acteurs in optraden, in dat opzicht was deze film 'vooruitstrevend'. In de film wordt het contrast tussen de Congolese tradities en het 'moderne' Congo (het Congo van de 'évolués') in beeld gebracht.

De tweede is de veel bekendere "Bwana Kitoko", een documentaire over de reis die de jonge koning Boudewijn in 1955 maakte door de kolonie. Beide filmen maken deel uit van de collectie van *Cinematek*.

Dit aspect van de artistieke creativiteit van de beeldhouwers Salu, werd nooit eerder belicht. Het vormt nu het onderwerp van een tentoonstelling in de voormalige woning van de familie Salu.

In samenwerking met Epitaaf, 'CINEMATEK – Koninklijk Belgisch Filmarchief / CINEMATEK – Cinémathèque Royale de Belgique', het VRTarchief en CEGESOMA

PROJECTIE

84 s/t/r/a/t/e/s

zaterdag en zondag van 10u tot 18u (doorlopende projectie)

Queens Brussels, Koninginnelaan 266 Brussel-Laken

Het Festival ARTONOV nodigt je uit voor een kennismaking met het werk van choreografe Bintou Dembélé die het dekolonialisme introduceert in het dansmilieu. Haar film *s/t/r/a/t/e/s* zal doorlopend worden geprojecteerd in een zaal van Queens Brussels, de voormalige woning van Émile Bockstael die behalve burgemeester van Laken ook een intieme vriend was van Leopold II.

Bintou Dembélé, pionier van de hiphopbeweging in Frankrijk, haalt in haar film het thema van de herinnering aan. Een gefractioneerde herinnering. Ieder heeft zijn eigen verhaal en het ene verhaal staat los van het andere. Een herinnering die bestaat uit lagen die zich in ons hebben verankerd. Met *s/t/r/a/t/e/s* confronteert Bintou Dembélé zichzelf met haar eigen verhaal en onderzoekt ze de raciale hiërarchieën. Het lichaam verplaatst zich tussen gisteren en vandaag om leemtes, onuitgesproken gedachten en stiltes op te vullen. Zoals een levende herinnering die nog altijd brandend actueel is.

In samenwerking met ARTONOV en Queens Brussels.

WANDELING

85 Koloniale ideologie: tussen utopie, kunst en techniek

zaterdag en zondag om 10u, 13u30 en 15u30 (NL) en zaterdag en zondag om 10u, 13u30 15u30 (FR) (duur: 1u30)

vertrek: halte "Werkhuizenkaai", Werkhuizenkaai 112 Brussel

reserveren verplicht. Maximaal 20 personen per vertrek.

Kolonialisme is gebaseerd op specifieke theorieën en een gedachtegoed dat duizenden Europeanen ertoe bracht om andere oorden op te zoeken. De koloniale geschiedenis is ook een filosofische geschiedenis. Ze wordt onder meer gedreven door filosofische argumenten die aanvoeren dat de Westerse wereld boven de rest van de wereld staat, met alle ethische problemen van dien.

Op deze wandeling schetsen we aan de hand van Brussels en Schaarbeeks erfgoed de verschillende filosofische aspecten van het kolonialisme. Je zult zien hoe de kunst was doordrongen van de koloniale gedachtegang, hoe grote schrijvers koloniale standpunten innamen en hoe de techniek niet alleen werd aangedreven door stoomkracht, maar ook door idealen. Wat was de plaats van Belgisch Congo in de grote wereldoorlogen die ook ideologische oorlogen waren?

En dat de koloniale filosofie ook bepaalt hoe we aan geschiedschrijving doen en wat er op ons bord ligt... Ook dat kan je ontdekken.

In samenwerking met Le Tamanoir.

FIETSTOCHT

86 De rol van de luchthaven van Evere-Haren en van SABENA bij de kolonisatie van Congo

zaterdag om 9u30 (FR) (van de Sint-Vincentiuskerk naar het gemeentehuis, duur: 3u30) en om 14u (van het gemeentehuis naar het Paduwaplein en terug, duur: 3u30).

vertrek:
9u30: aan de Sint-Vincentiuskerk in Evere, Sint-Vincentiusplein 2 Evere (voormiddag)
14u: aan het gemeentehuis, Servaes Hoedemaekers-square 10 Evere (namiddag)

reserveren verplicht. Maximaal 20 personen per vertrek. Wil je het hele verhaal kennen en de twee delen meerijden? Vergeet dan niet voor elk deel apart in te schrijven.

Het eerste deel (voormiddag) van deze wandeling brengt je van de plaats waar de gemeente is ontstaan naar de huidige kern. Onderweg passeer je enkele emblematische plaatsen. Anekdotes, foto's en oude documenten illustreren de woorden van de gids.

Het tweede deel (vanaf 14 uur) leidt van het gemeentehuis naar andere plaatsen in het centrum en het bovendeel van de gemeente. De luchthaven van Evere-Haren bijvoorbeeld was de Belgische wieg van de militaire en burgerlijke luchtvaart en werd door de Duitsers gekozen vanwege de nabijheid van een spoorlijn. Die werd aangelegd voor het vervoer van de witloofproductie die begin 20ste eeuw gigantisch was in dit deel van Brussel. De gids zal er ook vertellen over de rol van de nationale luchthaven, van Edmond Thieffry en van SABENA bij de kolonisatie van Congo.

In samenwerking met de GRACQ- Les cyclistes quotidiens van Evere.

WANDELING

87 Van Saio en Tabora naar Schaarbeek: een beladen koloniaal monument

zaterdag om 14u (NL) en zaterdag om 10u (FR) (duur: 2u)

vertrek: aan de fonteinen, Prinses Elisabethplein Schaarbeek

reserveren verplicht. Maximaal 20 personen per vertrek.

Sinds 1970 staat op de Huart Hamoirlaan het Monument voor de Troepen der Afrikaanse Veldtochten. Het werk is een initiatief van koloniale verenigingen en brengt hulde aan de *Force Publique*. Dit koloniaal leger met blanke officieren en zwarte soldaten veroverde in Congo land voor Leopold II, dwong er met harde hand de rubberoogsten af en moest de orde en rust verzekeren. De *Force Publique* nam tijdens de wereldoorlogen ook deel aan veldtochten buiten Congo. Zo kwamen Rwanda en Burundi onder Belgisch gezag na WO I. Op dit monument schudden silhouetten van een blanke officier en een zwarte soldaat elkaar de hand. Dit is het enige beeld in Brussel dat de tienduizenden Congolese soldaten in dienst van België eert. Daarom organiseert de Congolese gemeenschap hier sinds vele jaren op 11 november een herdenkingsceremonie.

In samenwerking met Klare Lijn.

VR-PROJECTIE

88 *Kinshasa Now* van Marc-Henri Wajnberg

zaterdag en zondag om 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u en 17u (Ov Lingala ot FR/NL/EN) (duur: 30 minuten)

VirtualPalace, Koningsstraat 290 Sint-Joost-ten-Node

reserveren verplicht. Maximaal 25 personen per vertoning.

De film in virtual reality *Kinshasa Now* vertelt het verhaal van de 14-jarige Mika. Als hij wordt beschuldigd van tovenarij, moet hij zijn ouderlijk huis verlaten en de codes van de straat leren om te kunnen overleven.

Met een VR-koptelefoon van 360° duik je de straten van Kinshasa in en zie je zelf hoe de straatkinderen zich uit de slag moeten redden.

In samenwerking met VirtualPalace.

TE BEZOEKEN

89 Charlier Museum

enkel zondag van 10u tot 17u

Kunstlaan 16 Sint-Joost-ten-Node

toegankelijk zonder reservatie

niet toegankelijk

In 1890 erfde kunstliefhebber en verzamelaar Henri Van Cutsem een neoclassicistisch gebouw in de huidige Kunstlaan. Het dateert van 1844 en telt vier traveeën. Hij kocht ook het gebouw ernaast, liet het afbreken en vervolgens weer opbouwen zodat er een mooi geheel ontstond. Op zijn verzoek ontwierp Victor Horta achteraan twee lange beglaasde galerijen. Binnen doen de uitstalkasten die worden toegeschreven aan Victor Horta tevens dienst als scheidingswand, onder meer tussen de rookkamer, het kleine salon en de schilderijengalerij. Bij leven ontving Van Cutsem er kunstenaars en schrijvers voor wie hij vaak optrad als mecenas. Enkele namen: Édouard Agneessens, Théodore Baron, James Ensor, Joseph Stevens en Willy Finch. Bij zijn dood schonk hij zijn woning aan de beeldhouwer Guillaume Charlier van wie in het huidige museum nog enkele werken staan. (Beschermd – 15/07/1993)

Het Museum Charlier wil een denkproces opstarten over de dekolonisatie van de museumcollecties. Zo'n proces gaat gepaard met een bespreking, een bevraging en een nieuw onderzoek van de museumstukken en de informatie die erover bestaat. Een van de meest opmerkelijke stukken, de buste van de jonge Paul Panda Farnana (zijn reformistische en pacifistische geschriften en redevoeringen zullen later het Congolese nationalisme aankondigen) van de hand van Guillaume Charlier, is nog tot oktober in bruikleen gegeven aan het MAS voor de tentoonstelling "Luister".

In een algemene beschouwing over de art nouveau en de dekolonisatie zal Georgine Dibua Mbombo van de organisatie Bakushinta een discussieforum leiden op zondag om 15u (FR).

WANDELING

90 Herdenkings-wandeling in Tervuren

zaterdag en zondag om 13u30 (NL) en zaterdag en zondag om 13u (FR) (duur: 2u)

vertrek: aan de hoofdingang van het AfricaMuseum, Leuvensesteenweg 13 Tervuren

reserveren verplicht. Maximaal 20 personen per bezoek.

In de omgeving van het huidige museum vond in 1897 de koloniale tentoonstelling van de Belgische koning Leopold II plaats. Congolezen werden levend tentoongesteld in wat we nu een mensentuin noemen. 125 jaar na de feiten organiseert het AfricaMuseum rondleidingen hierover. Tijdens de wandeling staat een gids stil bij 10 plaatsen rond het museum die een stuk koloniale geschiedenis meedragen.

De wandeling is een samenwerking met Georgine Dibua. Haar vereniging Bakushinta organiseert rondleidingen en herdenkingsmomenten in Brussel.

In samenwerking met het AfricaMuseum.

RONDLEIDINGEN IN FRANSE BELGISCHE GEBARENTAAL

Sinds enkele jaren werkt Urban samen met Arts et Culture om rondleidingen in Franse Belgische gebarentaal te organiseren voor doven of slechthorenden.

Dit jaar gebeurt dat op 11 locaties:

78 Belgian Chocolate Village
blz 47
zaterdag en zondag om 10u (voor gezinnen)

5 Broodhuis–Museum van de Stad Brussel
blz 15
zaterdag om 14u30 en zondag om 15u

48 Brussels Museum van de Molen en Voeding
blz 87
zaterdag om 16u

2 *Grand Hospice*
blz 59
zaterdag en zondag om 15u

29 Hotel de Knuyt de Vosmaer
blz 25
zaterdag om 14u en zondag om 14u30

33 Huis van de Europese Geschiedenis
blz 27
zaterdag en zondag om 15u

27 *Lever House* (HE2B-ISIB)
blz 24
zaterdag en zondag om 14u

1 Sint-Gorikshallen
blz 59
zaterdag en zondag om 13u

18 Sint-Michiel- en Sint-Goedelekathedraal
blz 69
zaterdag en zondag om 13u

34 Voormalig huis van Eetvelde
blz 27
zondag om 11u

27 Windmolen van Sint-Lambrechts-Woluwe
blz 74
zaterdag en zondag om 13u

Tentoonstelling

TAKING THE COUNTRY'S SIDE. AGRICULTURE AND ARCHITECTURE

De wereld wordt geconfronteerd met tal van milieuproblemen. Deze tentoonstelling laat je met een terugblik én een vooruitblik even stilstaan bij het verband tussen twee disciplines – landbouw en architectuur – die eigenlijk nauw met elkaar verwant zijn maar sinds de industriële revolutie steeds verder uit elkaar worden gerukt. Ze wil leren van landbouwkundigen, militanten en ontwerpers die ervan uitgaan dat we steeds minder energie zullen verbruiken en dat dit gevolgen zal hebben voor het ontwerp en het onderhoud van levende ruimten.

Gratis tentoonstelling
van 12 september tot 20 november,
dagelijks van 10 tot 18u in de Sint-Gorikshallen
(Sint-Goriksplein 1 in Brussel).

Organisatie: Urban

JUBELPARK OUTDOOR LAB / CO-CREATION SESSION

Tijdens de Heritage Days/Open Monumentendagen rond het thema "Sporen van kolonisatie" wil vzw Horizon 50/200 ten volle deelnemen aan het evenement door in de noordwestelijke hoek van het park een co-creation sessie te organiseren, zeg maar een "Outdoor Lab".

Deze hoek van het park gonst van de diversiteit: mensen begeven zich naar de sportvelden, de moskee, een speelplein of picknicken op het grasveld recht tegenover het Horta-Lambeauxpaviljoen. Tijdens de co-creation sessie bedenken we het toekomstige "Outdoor Lab" zonder het verleden van het Jubelpark te vergeten. We zullen daarbij steunen op de denkoefening over de koloniale symbolen in de Brusselse openbare ruimte – sommigen bevelen aan om van het Jubelpark een gedenkplaats te maken van het koloniale verleden – en op de zeer rijke geschiedenis van het Mundaneum, pionier van het web en de zoekmotoren.

Info: https://cinquantenaire.brussels/nl/

Het project 50/200 stelt zich tot doel het Jubelpark, een plaats van cultuur en vrije tijd, te herontwikkelen en te herwaarderen in de aanloop naar het tweehonderdjarige bestaan van België in 2030.

HOTSPOTS

TE BEZOEKEN

1 Sint-Gorikshallen

zaterdag en zondag
van 10u tot 18u

Sint-Goriksplein 1 – Brussel

reservatie enkel voor de rondleidingen in Belgisch Franse gebarentaal

toegankelijk met hulp

Eeuwenlang werd de volkse Sint-Gorikswijk gedomineerd door het silhouet van een kerk. In 1798 werd ze vernietigd en werd op dezelfde plaats een plein aangelegd. Er werd een obeliskvormige fontein geïnstalleerd, afkomstig uit de abdij van Grimbergen. In 1881 kreeg architect Adolphe Vanderheggen, die al de overdekte markt op de Etterbeeksesteenweg had ontworpen, opdracht om een overdekte hal te bouwen. Hij besloot om de fontein te integreren in een neorenaissancistische gebouw met een overkapping van ijzer en glas. Binnen ondersteunt een netwerk van kleine, achthoekige kolommen het metalen dakgebinte waarvan de binnenwelfvlakken als korfbogen zijn opgevat. De hoekverbindingen tussen de bogen zijn versierd met platte ijzeren cirkels. Zoals destijds de gewoonte was in overdekte galerijen, wordt het geheel verlicht door een hoge koepel. De groentetelers verkochten er hun producten tot in 1973. Vandaag zijn de Sint-Gorikshallen een tentoonstellings- en evenementencentrum gewijd aan het cultureel erfgoed (architectuur, stedenbouw, stadsculturen), onder de auspiciën van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Met tentoonstellingen, meetings, lezingen, performances, concerten en andere activiteiten getuigen ze dagelijks van de typisch Brusselse gastvrijheid (Beschermd – 26/01/1987)

Rondleidingen in Belgisch Franse gebarentaal, zaterdag en zondag om 13u. In samenwerking met Arts et Culture.

Tentoonstelling "Taking the country's side. Agriculture and Architecture" (zie pagina 56).

TE BEZOEKEN

2 *Grand Hospice*

zaterdag en zondag
van 10u tot 18u

Grootgodshuisstraat 7
Brussel

reservatie enkel voor
de rondleidingen

toegankelijk

De bouw van het Groot Godshuis van Brussel dateert uit de periode van het Hollands bewind, maar incarneert nog perfect de idealen van de Franse Revolutie en de Napoleontische tijd. Het getuigt van grote veranderingen in de sociale geschiedenis van Brussel in de 19de eeuw. Bijstand aan de armsten, voorheen het prerogatief van de christelijke religieuze gemeenschappen en vooral van de begijnen, werd voortaan de taak van de stad en de Staat. De bijstand werd een *openbare* bijstand. Meteen waren de eerste stappen naar de latere OCMW's gezet.

De plannen voor het gebouw werden toevertrouwd aan architect Henri Partoes die een vierkant grondplan tekende van 138 m lang en 94 m breed. De werken werden uitgevoerd tussen 1824 en 1827. In 1890 vestigde zich in het Groot Godshuis de Pachecostichting, later het Pacheco Instituut waarmee het Groot Godshuis vaak werd verward.

In afwachting van grote renovatiewerken die nodig zijn om er een geheel van woningen en collectieve diensten in onder te brengen, besloot het OCMW van Brussel om de site ter beschikking te stellen voor tijdelijke bezetting. *pali pali*, accelerator van culturele, sociale en solidaire projecten, werd geselecteerd en mag het gebouw tot eind 2023 gebruiken. *pali pali* stelt de site, vooral de tuinen, open voor het publiek en herbergt een honderdtal sociale en culturele projecten waarvan vele worden gedragen door lokale verenigingen om zo een echte buurtcultuur tot stand te brengen. (Beschermd –03/07/1997)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30, 16u30
Frans/Engels
zaterdag en zondag: 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u

Rondleidingen in Belgisch Franse gebarentaal, zaterdag en zondag om 15u. In samenwerking met Arts et Culture.

Zaterdag en zondag doorlopend vertoning van de documentaire "Magnum Begynasium Bruxellense 1978" van Boris Lehman over de Begijnenwijk.

TE BEZOEKEN

3 Vrijmetselaars-tempels

- enkel zondag van 10u tot 18u
- Lakensestraat 79 – Brussel
- toegankelijk zonder reservatie. Toegang in groepen van 15 personen
- niet toegankelijk

De neoclassicistische gevel van het gebouw in de Lakensestraat 79 dateert uit 1832. Niets doet vermoeden welke verwondering je te wachten staat bij het zien van de drie egyptiserende tempels achterin het gebouw. Architect Paul Bonduelle bouwde het geheel tussen 1909 en 1910, in opdracht van de vrijmetselaarsloge Les Vrais Amis de l'Union et du Progrès Réunis.

De loge Les Amis Philantropes, in Brussel opgericht in 1879, trekt in 1956 weg uit de tempel die ze in 1879 had gebouwd in de Peterseliestraat om zich in de Lakensestraat te komen vestigen.

In de inkomhal hangen de portretten van verschillende Achtbare Meesters van de Amis Philantropes, geschilderd door vrijmetselaarskunstenaars van hetzelfde atelier: de ingenieur Jean-Baptiste Charbo (Edmond Lambrichs), de advocaten Optat Scailquin (Georges Génisson) en Eugène Robert (Isidore Verheyden), de hoogleraar geschiedenis en literatuur aan de ULB Jules Tarlier (Georges Génisson), de onderwijzer Alexis Sluys (Eugène Broerman) enz. Iets verderop delen de Engelse kleine tempel, de middentempel Pierre Van Humbeek en de grote tempel Henri La Fontaine (de grootste van Europa) eenzelfde polychrome decoratie bestaande uit een machtige holkeelkroonlijst, Hathorpilasters, opgerichte cobra's, gevleugelde zonneschijven, tweekoppige adelaars en vrijmetselaarsgereedschap. In de kleine tempel met muren behangen met textiel en een plafond dat de sterrenhemel voorstelt, heerst een intimistische sfeer. De twee grote tempels daarentegen imponeren met papyrusvormige zuilen en de grootsheid van hun afmetingen. Onder het plafond siert een fries van rammen het architraaf. Stucwerk, hout en marmer vervolledigen de decoratie en bewijzen de grote belangstelling van de loge voor Egypte. Die stroming beïnvloedt zowel de grafkunst als sommige officiële gebouwen die zijn versierd met sfinxen of obelisken. De blauwe tempel ten slotte, ontworpen door architect Frans De Brucq, bekoort de liefhebbers van lichte en fantastische decoraties: een gigantische expressionistische muurschildering verbeeldt de stormen van de passie. (Beschermd – 8/08/1988).

De rondleidingen starten zodra er een groep is gevormd.

TE BEZOEKEN

4 Thurn en Taxis en Maritiem Station

zaterdag en zondag
van 10u tot 18u

Picardstraat 7-11 – Brussel

reservatie enkel voor de rondleidingen

toegankelijk met hulp

Eind 19de eeuw ontstond door de uitbreiding van de haven van Brussel de site Thurn en Taxis. De gebouwen werden ontworpen door de architecten Constant Bosmans, Henri Vandeveld en Henri Van Humbeek samen met ingenieur Bruneel en zijn geïnspireerd op de Vlaamse renaissance. Alle mogelijkheden van gietijzer, gewapend beton, staal en glas werden benut voor de bouw van de opslagplaatsen die er vandaag nog staan. Ze werden tussen 1903 en 1907 gebouwd op voormalige moerasgrond. Als de douanepraktijken beetje bij beetje veranderen, geraken de gebouwen verouderd.

In 2001 werd het complex aangekocht door Project T&T die toezag op de renovatie ervan. In het Koninklijk Pakhuis zijn tal van bedrijven gevestigd, maar ook handelszaken en restaurants. De 1.200 werknemers ontmoeten elkaar met plezier in de binnenstraat van het gebouw. In de Sheds van 17.000 m² worden grote culturele evenementen of internationale beurzen georganiseerd, bijvoorbeeld de Antiekbeurs van Brussel die tot 70.000 bezoekers ontvangt. Ook muziekfestivals luisteren de T&T-wijk op en weten een gevarieerd publiek te bekoren. Het voormalige Maritiem Station, met een oppervlakte van 4 ha, werd gerestaureerd door het bureau Neutelings Riedijk Architecten. De werkruimten naast de handelszaken liggen rond de grote centrale hal die 280 m lang is. In de tuinen worden evenementen georganiseerd zoals Padel of Truc Troc en markten zoals Makers Market, Flower Market en Voddemet. T&T is de populairste Brusselse bestemming om te leven, te werken, te shoppen, dingen te beleven en mensen te ontmoeten.

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30, 16u30, 17u30
Frans
zaterdag en zondag: 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u
Engels
zaterdag en zondag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30, 16u30, 17u30
afspraak aan het onthaal in het pakhuis.
In samenwerking met Korei Guided Tours.

TE BEZOEKEN

5 Vrijmetselaarstempel van de Cercle des Amis philanthropes

zaterdag en zondag
van 10u tot 18u

Peterseliestraat 8 – Brussel

toegankelijk zonder reservatie

toegankelijk met hulp

Het gebouw van het voormalige atelier van Louis Ghémar, officieel hoffotograaf van Leopold II, werd in 1877 verbouwd om er de Cercle des Amis philantropes te huisvesten. De zijgevel is rijker versierd dan de andere gebouwen op het Martelaarsplein, maar past toch perfect in het geheel. Het interieur verbergt heel wat verrassingen. Zo bedacht architect Adolphe Samyn, die eerder de Loge du Travail van Verviers ontwierp, voor de "Amis philantropes" twee egyptiserende tempels. Voor het decor tekenden Gustave Janlet, verantwoordelijk voor de decoratieve schilderingen, en Alban Chambon die de gesculpteerde ornamenten voor zijn rekening nam. Louis Delbeke van zijn kant schilderde de historische en symbolische taferelen onder leiding van Jan Verhas. De Grote Tempel ontleent zijn ritme aan de zuilen met vaasvormige en hathorische kapitelen, rechtstreeks geïnspireerd op het Oude Egypte. Het decor toont opgerichte cobra's (uraei) en gevleugdelde zonneschijven. Deze tempel werd in 2015 volledig gerestaureerd. In de Middentempel vormden papyrusvormige zuilen de scheiding tussen de panelen beschilderd met vrijmetselaarstaferelen of plantencomposities. Op deze hoogst symbolische plaats vergaderen de logeleden van de Amis Philanthropes, een van de oudste vrijmetselaarsloges van Brussel. Ze werd opgericht in 1798 en behoort tot het Grote Oosten van België. Ook andere loges van verschillende strekking komen hier

samen. De leden streven hun idealen na via een goed georganiseerd netwerk. (Beschermd – 22/10/1998)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 14u30
Frans
zaterdag en zondag: 11u, 16u

Ter gelegenheid van de Heritage Days/Open Monumentendagen kunnen ook enkele van de recentere tempels worden bezocht.

TE BEZOEKEN

6 Beurs van Brussel

enkel zondag van 10u tot 16u

Anspachlaan – Brussel

toegankelijk enkel na reservatie

niet toegankelijk

In de Handelsbeurs van Brussel, geopend in 1873, werden diensten samengebracht die voordien verspreid waren over de stad. Ze werd gebouwd in het kader van een grootschalige inrichting van het centrum: omliggende straten werden aangepast en grote lanen, waarvan de Beurs een blikvanger zou worden, werden aangelegd. In 1868 gingen de werken van start onder leiding van architect Léon Suys. Hij ontwierp een gebouw met een basilicaal grondplan in neorenaissancestijl met eigenschappen die de invloed van Palladio verraden: de koepel met gewelfzwikken, het fronton of de zuilenrij van de hoofdgevel. Een monumentale trap, geflankeerd door gebeeldhouwde leeuwen, leidt naar een wandelgalerij die wordt begrensd door Korintische zuilen waarop een driehoekig fronton rust met gesculpteerd timpaan. De zijgevels ogen bijzonder dynamisch door de aanwezigheid van een centrale travee onder archivolt, rond de eeuwwisseling gewijzigd door architect Jules Brunfaut. Binnen compartimenteren vier monumentale pijlers omringd door Korintische zuilen een grandioze, weelderig versierde ruimte. Een opmerkelijk stucwerk decoreert de centrale koepel, de bogen en de tongewelven met bloemslingers, bladelementen en gestileerde motieven. Momenteel zijn er grondige restauratiewerken aan de gang. Na de voltooiing daarvan in 2023 wordt de Beurs behalve een culturele en toeristische trefplaats – met een skybar, een restaurant en een brasserie, ook toegang tot de archeologische site "Bruxella 1238" en het permanent belevingscentrum over de Belgische biercultuur "Belgian Beer World"- ook een centraal ontmoetingspunt voor iedereen. (Beschermd – 19/11/1986)

Rondleidingen:
Frans
zondag: 10u, 11u

TE BEZOEKEN

7 Stadhuis van Brussel

enkel zondag van 10u tot 18u

Grote Markt – Brussel

uitsluitend rondleidingen en na reservatie

niet toegankelijk

Het stadhuis van Brussel, onmiskenbaar het mooiste gebouw van de Grote Markt, werd in 1695 zwaar beschadigd door het bombardement van maarschalk de Villeroy. Het werd echter al snel heropgebouwd en kreeg er zelfs een achtervleugel bij. In de 19de eeuw werd het tijdens een restauratiecampagne gestart door de architecten Suys en Jamaer versierd met 290 beelden. Jamaer vernieuwde ook de binnendecoratie die de geschiedenis van Brussel prachtig illustreert. In de hal van de eerste verdieping bijvoorbeeld zijn de muren behangen met portretten van de bewindvoerders in onze contreien: keizerin Maria-Theresa, Napoleon I, koning Willem I van de Nederlanden of koning Leopold I, geschilderd door Franz-Xaver Winterhalter. In de schepenkabinetten zien we tal van portretten van de Brusselse burgemeesters. De raadzaal, waar de Staten van Brabant vergaderden, heeft nog haar decoratie uit de 18de eeuw en wordt nog steeds gebruikt voor werkvergaderingen. In de gotische zaal legden de hertogen van Brabant de eed af en beloofden ze de wetten en privileges van de stad te respecteren. In de trouwzaal werden tal van huwelijken voltrokken waaronder die van de kinderen van Albert II. Tot slot worden de buitenlandse staatshoofden die op bezoek zijn in Brussel niet zelden ontvangen op het erebalkon vanwaar ze een uniek uitzicht hebben op de Grote Markt. (Beschermd – 9/03/1936)

Rondleidingen:
Nederlands
zondag: 11u, 16u
Frans
zondag: 10u, 12u, 14u
Engels
zondag: 14u
In samenwerking met visit.brussels.

TE BEZOEKEN

8 Brussels Parlement

enkel zondag van 10u tot 18u

Lombardstraat 69 – Brussel

enkel toegankelijk via rondleiding en na reservatie

toegankelijk met hulp

In de zetel van het Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waren vroeger de provincieraad van Brabant en de provinciale diensten gevestigd. Architect Georges Hano ontwierp de vleugel in Beaux-Artsstijl waarin zich de hoofdingang van het complex bevindt. Een ruime spiegelzaal werd met zorg gerestaureerd en is vandaag voorbehouden voor de officiële evenementen van het parlementaire en culturele leven. Achteraan liggen nog meer prestigieuze salons, restanten van het oorspronkelijke gebouw van 1696. Het gebouw heette toen nog hotel de Limminghe en was de residentie van de ambassadeur van Engeland en van de apostolische nuntius. Op het dak van het oorspronkelijke gebouw werd in 1995 een modern gedeelte bijgebouwd. Hier bevindt zich het halfrond van het parlement waar de beleidsbeslissingen worden genomen. De ruimte heeft grote ramen die zich openen naar de stad als blijk van transparantie. Ook de parlementaire vergaderingen van de Brusselse instellingen vinden hier plaats. In 2013 werd het parlementsgebouw uitgebreid met het hedendaagse gebouw in de Lombardstraat 77 dat werd opgetrokken volgens de principes van duurzame ontwikkeling. De restauratie van het voormalige postkoetsgebouw "De Spaanse Kroon" op het Oud Korenhuis, waarschijnlijk gebouwd ten tijde van de beschieting van Brussel door de Fransen in 1695, is recentelijk voltooid (ingehuldigd op 26 april 2022). Het gebouw heeft op het gelijkvloers een polyvalente zaal die verbonden is met de historische salons van het Parlement. De twee verdiepingen bieden kantoorruimte die de diensten van de griffie van het Parlement huisvesten. (Beschermd – 09/02/1995)

Rondleidingen:
Nederlands
zondag: 10u30, 11u30, 12u30,14u30, 15u30, 16u30
Frans
zondag: 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u
Engels
zondag: 10u30, 12u30, 14u30, 16u30
In samenwerking met Itinéraires, op de Paden van de Geschiedenis en Klare Lijn.

TE BEZOEKEN

9 Les Ateliers des Tanneurs

zaterdag en zondag van 10u tot 18u

Huidevettersstraat 60A Brussel

enkel via rondleidingen en na reservatie

toegankelijk

Dit uitgestrekte geheel bestaat uit twee complexen die nauw met elkaar verweven zijn: een grootwarenhuis in Belle-Époquestijl (de *Merchie-Pède*) en een industriegebouw dat volledig is geïntegreerd in het stadsweefsel (het *Palais du Vin*). In 1909 begon architect Fernand Symons met de bouw van het *Palais du Vin*. Hij koos voor de art-nouveaustijl die duidelijk naar voor komt in het decor met plantenmotieven en in de polychromie van de gevel met geglazuurde steen, smeedijzer, blauwe en witsteen en sgraffiti's van Géo Ponchon. Achter de gevel bevinden zich de bottelarijruimten en de hallen met tongewelven waar de vaten werden opgeslagen. Om hygiënische redenen werden de muren van de werkruimten bedekt met witte, lichtblauwe en bordeaux tegels. Sinds 1996 is deze architecturale parel eigendom van het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn dat het van 1998 tot 2006 renoveerde om er de "Ateliers des Tanneurs" in onder te brengen. De ruimte van 8.000 m² is een economische ontwikkelingspool die onderdak biedt aan bedrijven maar waar ook evenementen worden georganiseerd. Verder zijn er een biomarkt en een restaurant. (Beschermd – 29/03/2001)

Rondleidingen:
Nederlands: zaterdag en zondag om 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30, 16u30
Frans: zaterdag en zondag om 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u.
In samenwerking met Once in Brussels.

Lezingen "België en de chocolade, een koloniale geschiedenis? "en "Congolese schilderkunst" (zie pagina's 16 en 17).

Tentoonstelling "Notre Congo/ Onze Congo: de Belgische koloniale propaganda" (zie pagina 16).

Vertrekpunt van de fietstocht "Congo in Brussel: architecturale details" (zie pagina 17).

TE BEZOEKEN

10 Art et marges museum

zaterdag en zondag
van 11u tot 18u

Hoogstraat 312-314 – Brussel

reservatie enkel voor de rondleidingen

toegankelijk met hulp

Het Art et marges museum, opgericht in 2009, zet zich in voor de promotie van de 'outsiderkunst'. De permanente collectie werd gestart in het midden van de jaren 1980. Ze bevat werken van autodidactische kunstenaars en personen met een mentale handicap of van mensen die zijn opgenomen in een psychiatrische instelling en daar deelnemen aan kunstateliers. Vandaag omvat ze meer dan 4.000 werken van Belgische en internationale kunstenaars.

Als ontmoetingsplaats en museum op mensenmaat, koestert het de ambitie om de creatie te ontzuilen en een klankbord te zijn voor de kunstenaars. In zijn tienjarig bestaan heeft het museum zich kunnen affirmeren in het Brusselse culturele landschap en een vaste plaats veroverd in de outsiderkunst in België en het buitenland.

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag: 16u
Frans
zaterdag: 14u

Tentoonstelling "Souriez. J'adore!" rond het werk van Ariane Bergrichter die het stadscentrum van Brussel doorkruiste en met haar potlood cafés-scènes, opmerkelijke mensen en arbeiders op papier zette. Een ruwe kroniek van het dagelijks leven, zonder tierlantijnen.

TE BEZOEKEN

11 Justitiepaleis

enkel zaterdag van 10u tot 18u

Poelaertplein – Brussel

enkel toegankelijk via rondleidingen en na reservatie. Gelieve 15 min. voor uw reservatie aanwezig te zijn en om ervoor te zorgen dat u geen gevaarlijke voorwerpen bij u draagt

niet toegankelijk

Bij zijn inhuldiging in 1883 was het Brusselse Justitiepaleis het grootste gebouw van Europa. Joseph Poelaert zag het inderdaad groot. Het gebouw heeft een rechthoekige basis van 150 bij 160 m en een oppervlakte van 26.000 m². Het steunt op indrukwekkende bakstenen funderingen die ook nodig waren om een niveauverschil van bijna 20 meter te overbruggen en sluit met zijn imposante silhouet het perspectief van de Regentschapsstraat af. Voor de werken die begonnen in 1866 moest een deel van de Marollenwijk sneuvelen.

Het meesterwerk van Poelaert, een uiting van zijn eclectische architectuuropvattingen, werd door de Franse dichter Verlaine 'Assyrisch-Babylonisch' genoemd. In realiteit haalde hij zijn inspiratie eerder in het Griekenland van Perikles en het oude Rome van Hadrianus. De originaliteit van het grondplan en zijn ontwikkeling in volume illustreren het talent van Joseph Poelaert. De koepel met zijn diameter van 17 meter die het geheel overheerst kreeg een structuur van metalen bogen. Het interieur vormt een heus eerbetoon aan ruimtelijkheid, met het duizelingwekkende hoogteverschil tussen de marmeren vloer van de hal ('salle des pas perdus') en de koepel. Het Justitiepaleis is nog steeds gedeeltelijk in gebruik door de gerechtelijke diensten, in afwachting van een herbestemming in lijn met zijn buitensporig monumentale karakter. Er vonden al theatervoorstellingen in plaats en de nieuwsgierigen onder ons kunnen met een gids dit labyrint bezoeken. (Beschermd – 03/05/2001 en 28/02/2008)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30, 16u30
Frans
zaterdag: 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u
Engels
zaterdag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30, 16u30
In samenwerking met Arkadia et Korei Guided Tours.

TE BEZOEKEN

12 Joods Museum van België

zaterdag en zondag van 10u tot 18u

Miniemenstraat 21 – Brussel

toegankelijk zonder reservatie

niet toegankelijk

Het gebouw waarin zich het Joods museum van België bevindt is ingehuldigd in 1902. Tot de Eerste Wereldoorlog bood het onderdak aan het *Deutsche Schulverein in Brüssel*, een Duitstalige onderwijsinstelling. De plannen zijn van de hand van architect Octave Flanneau. Die opteerde voor de monumentale voorgevel voor een eclectische stijl die vooral schatplichtig is aan het neoclassicisme. Lange tijd werden hier de rijksarchieven bewaard, tot het Joodse Museum van België zich er vestigde in 2005. Het instituut wil de belangrijke collectie die het in de loop der jaren bijeenbracht ontsluiten en zo het verhaal vertellen van de joodse gemeenschappen in onze contreien vanaf de 18e eeuw. De verzameling bestaat uit schenkingen, aankopen en bruiklenen, zoals die van het Centraal Israëlitisch Consistorie van België, de Stichting Stelman-Topiol, het Departement Israëlische Antiquiteiten of de Wiener-verzameling. Het museum beschikt voorts over archieven, een fotoverzameling en een bibliotheek. Behalve de vaste collectie pakt het gemiddeld vijf keer per jaar ook uit met een tijdelijke tentoonstelling. Parallel daarmee organiseert het museum nog een waaier aan activiteiten, lezingen, concerten, workshops of literaire avonden, stuk voor stuk gelegenheden om bezoekers uit verschillende culturen bijeen te brengen.

Een brochure over de geschiedenis van het gebouw is beschikbaar.

Tentoonstelling "Arié Mandelbaum". Deze originele tentoonstelling is de eerste retrospectieve die wordt gewijd aan Arié Mandelbaum (°1939, Brussel). Deze bijzondere Belgische kunstenaar schildert taferelen uit zijn eigen wereld, maar ook uit de wereld die hem omringt.

Tentoonstelling "Why do you stand at the door? Nikolay Karabinovych – 16.06-23.10.2022". Why do you stand at the door? is het resultaat van een onderzoek dat de Oekraiense kunstenaar Nikolay Karabinovych (°1988, Odessa*) in 2021 en 2022 uitvoerde in het Joods Museum van België. Via het jiddisch, de taal bij uitstek van de diaspora, doet de kunstenaar ons even stilstaan bij het migratieproces. Een creatie die aansluit bij de tragische gebeurtenissen van de laatste maanden.

TE BEZOEKEN

13 Egmontpaleis

zaterdag en zondag
van 10u tot 17u

Kleine Zavel 8 – Brussel

reservatie enkel voor de rondleidingen. Vrije toegang voor de tentoonstelling "Around the world".

niet toegankelijk

In het majestueuze Egmontpaleis, de tempel van de diplomatie, worden jaarlijks heel wat staatshoofden en regeringsleiders uit alle hoeken van de wereld ontvangen. Deze erfgoedparel blijft weliswaar nog bij velen onbekend en is behept met een bewogen geschiedenis, met achteréénvolgens de graven van Egmont, de hertogen van Arenberg, de Stad Brussel en de federale overheid als eigenaar. De oudste delen van de site, in renaissancestijl, dateren uit de jaren 1560. Het Egmontpaleis dankt zijn huidige vorm aan de architecten Servandoni uit de 18de eeuw, Tilman François Suys uit de 19de eeuw en Octave Flanneau uit de 20ste eeuw. Door de jaren heen heeft het paleis tal van uiteenlopende functies vervuld: woning, veldhospitaal tijdens de oorlog, logement voor scoutsgroepen. Het is ook de plaats waar pacten en verdragen werden gesloten, bijvoorbeeld het verdrag voor toetreding tot de Europese Economische Gemeenschap door Groot-Brittannië, Ierland en Denemarken, of het Egmontpact in 1977. Van 2013 tot 2019 ontving het Egmontpaleis heel wat bezoekers voor de jaarlijkse zomertentoonstellingen. (Beschermd – 18/09/2003)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30
Frans
zaterdag en zondag: 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u
Engels
zaterdag en zondag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30
In samenwerking met het Atelier de Recherche et d'Action Urbaines (ARAU), Arkadia en Klare Lijn.

Het Egmontpaleis nam ook in 2014 al deel. Nu opent het opnieuw zijn deuren met een tentoonstelling waarvan al een tipje van de sluier wordt opgelicht: *Around the world... , Autour du monde...* Benieuwd? Aarzel niet en beklim de marmeren trap om te zien wat er allemaal schuilgaat achter de muren.

TE BEZOEKEN

14 Onze-Lieve-Vrouw-ten-Zavelkerk

zaterdag en zondag
van 9u tot 18u

Zavelstraat – Brussel

toegankelijk zonder reservatie

toegankelijk met hulp

Op de plaats van de huidige kerk liet de kruisboogschuttersgilde in 1304 een bescheiden kapel bouwen. De aanwezigheid van een mirakelbeeld van de heilige maagd bracht al snel een toenemende stroom pelgrims op gang. Als gevolg daarvan werd de kapel in de 15de eeuw aanzienlijk vergroot. Opeenvolgende restauraties geleid door de architecten A. Schoy, J.-J. Ysendijck en M. Van Ysendijck wijzigden de buitenkant van de kerk in de 19de eeuw. Binnen heeft het ruime driebeukige schip zijn zuivere lijnen en authenticiteit bewaard. Langs weerszijden van het koor werden tussen 1651 en 1690 twee barokke kapellen gebouwd onder leiding van architect Lucas Fayd'herbe. De linkerkapel, toegewijd aan Sint-Ursula, bevat de graftombes van prins Lamoraal II van Thurn und Taxis en van zijn echtgenote Anne-Françoise van Hoorn, en andere leden van deze familie. Een ander opmerkelijk grafmonument is dat van de Franse dichter Jean-Baptiste Rousseau, links van de deur van de zuidelijke dwarsbeuk. In dezelfde dwarsbeuk stelt een glasraam koning Albert I en koningin Elisabeth voor, vergezeld van hun patroonheiligen Albertus van Leuven en Elisabeth van Hongarije, met achter hen de ruïnes van Nieuwpoort en Ieper, trieste herinnering aan de beproevingen van de Eerste Wereldoorlog. Op een van de zuilen van het schip vermeldt een gedenkplaat dat Paul Claudel hier vaak kwam bidden. De Zavelkerk is ook het kader voor de feesten, verjaardagen en herdenkingen van verschillende gilden en het vertrekpunt van de Ommegang, de beroemde historische stoet die jaarlijks uitgaat. (Beschermd – 05/03/1936).

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag: 10u, 14u
zondag: 14u
Frans
zaterdag: 10u, 14u
zondag: 14u
In samenwerking met Kerk en Toerisme Brussel.

TE BEZOEKEN

15 Sint-Jacob-op-de-Koudenbergkerk (koninklijke parochie, hoofdkerk van het diocees bij de Belgische krijgsmacht)

zaterdag en zondag van 13u tot 17u45 en zondag van 13u tot 15u45

Koningsplein – Brussel

toegankelijk zonder reservatie

niet toegankelijk

De Sint-Jacob-op-de-Koudenbergkerk is het mooie sluitstuk van het perspectief van de Hofberg en past harmonieus in het prestigieuze neoclassicistische geheel van het Koningsplein. De Franse architect Barnabé Guimard werd belast met de bouwwerken, het interieur werd toevertrouwd aan Louis Montoyer. Vóór de gevel staat een indrukwekkend peristilium met Korinthische zuilen waarvan het fronton tussen 1843 en 1845 werd versierd met een monumentale muurschildering van Jean-François Portaels. Machtige zuilen met eveneens Korintisch kapiteel verdelen het interieur dat met zijn lichtgrijze stucwerkmuren en een ronduit neoclassicistische decoratie een bijzonder homogeen geheel vormt. Eikenhouten stoelen in régencestijl, een smeedijzeren hek in Lodewijk XIV-stijl, schilderijen van Jean-François Portaels, Caspar de Crayer en Jean Geefs, beeldhouwwerken van Laurent Delvaux en Gilles-Lambert Godecharle en een orgel van Pierre Schyven uit 1884 verfraaien het interieur van de kerk. (Beschermd – 2/12/1959)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag: 14u en 15u30
zondag om 14u
Frans
zaterdag: 14u30, 16u30
zondag: 14u
In samenwerking met Kerk en Toerisme Brussel.

Wandeling "Op weg naar Congo", wandeling/bustocht "De grote koloniale toer, van de Taverne du Globe naar het Lumumbaplein" en begeleide speurtocht "Van Leopold II naar Boudewijn: reis door de tijd in een dynastie" (zie pagina 19).

TE BEZOEKEN

16 BNP Paribas Fortis

enkel zaterdag van 10u tot 18u

Koningsstraat 20 – Brussel

enkel toegankelijk via rondleidingen en na reservatie

toegankelijk met hulp

Bij de oprichting in 1822 vestigt de *Société Générale des Pays-Bas pour favoriser l'industrie nationale* haar zetel in de Warandeberg, een prestigieuze wijk niet ver van de officiële instellingen van het land. In 1904 koopt de bank, die aan de basis ligt van de Generale Maatschappij van België en van het huidige BNP Paribas Fortis, een eerste gebouw in de Koningsstraat. In 1922 vervoegen andere aanpalende gebouwen het patrimonium van de instelling. In 1972 wordt het architecturale complex volledig herwerkt, maar de restauratie gebeurt met respect voor de stedenbouwkundige regels van de 19de-eeuwse keizerin Maria-Theresia van Oostenrijk. Binnen roepen enkele prestigieuze salons de sfeer van destijds op. Terwijl de Koningszaal versierd is met de portretten van de opeenvolgende Belgische vorsten, hangen in de Lotharingenzaal twee wandtapijten met de wapens van keizer Frans van Lotharingen en zijn echtgenote keizerin Maria-Theresia van Oostenrijk. Een reeks met taferelen uit het leven van Mozes, geweven tussen 1742 en 1763 in het atelier van de Gebroeders Van der Borcht, tooien de Wandtapijtengalerij. Deze ruimten getuigen van een rijk verleden en vormen unieke vergaderzalen voor de cliënten en medewerkers van de bank.

Rondleidingen waarbij enkele werken worden getoond van de kunstenares Costa Lefkochir, zoals *L'Afrique piétinée*:
Nederlands
zaterdag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30, 16u30
Frans
zaterdag: 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u
Engels
zaterdag: 10u30, 12u30, 14u30, 16u30
In samenwerking met Itinéraires, Op de Paden van de Geschiedenis en Klare Lijn. Maximaal 20 personen per vertrek.

Aarzel niet om ook een bezoek te brengen aan de tentoonstelling "Institutions & the City: the Role of Architecture" georganiseerd door de faculteit Architectuur van de UCLouvain in Brussel. Deze tentoonstelling belicht de link tussen architectuur en de instellingen die zich hebben gevestigd langs het Koninklijk Tracé. De grafische werken van de studenten schetsen de geschiedenis van dit tracé en onderzoeken de belangrijke rol van de architectuur bij de identificatie en instandhouding van de juridische, politieke, culturele, financiële,... Instellingen. Alle jongeren zijn welkom. Met houten spelmodules kunnen ze zelf een nieuw Koninklijk Tracé bedenken en uitstippelen.

Afspraak in de collectieve ruimte van de maatschappelijke zetel van BNP Paribas Fortis. Ingang: Twaalf Apostelenstraat 3 in 1000 Brussel. Gratis toegang. Zaterdag 17 september van 10u tot 18u.

TE BEZOEKEN

17 Parlement van de Federatie Wallonië-Brussel/ Franse Gemeenschap

- enkel zaterdag van 10u tot 17u
- Koningsstraat 72 – Brussel
- enkel toegankelijk via rondleidingen en na reservatie
- toegankelijk

Dit neoclassicistische gebouw met driehoekig centraal fronton wordt toegeschreven aan architect Barnabé Guimard. Het werd omstreeks 1777 gebouwd voor graaf de Lannoy als symmetrische pendant van het gebouw op de hoek van de Koloniënstraat. Het behoort tot een groot geheel dat helemaal rond het Koningspark is georganiseerd, vooral in de Koningsstraat en de Wetstraat. In 1834 werd het eigendom van prins de Ligne die het omdoopte tot hotel de Ligne. Onder die naam kennen we het ook vandaag nog. In 1897 kocht "Tramways bruxellois" het om er in 1900 een bank in te richten. In 2001, na een totaalrenovatie waarbij het werd aangepast aan zijn nieuwe functie, werd het gebouw de zetel van het Parlement van de Federatie Wallonië-Brussel. Enkele rijk gedecoreerde historische salons met elegante plafonds met nog het originele stucwerk bleven bewaard. Ze werden ingericht in de neoclassicistische stijl die we ook Lodewijk XVI noemen. Hotel de Ligne, bevoorrechte getuige van het politieke leven van de Federatie Wallonië-Brussel, herbergt tal van commissiezalen en een halfrond. Een bevoorrechte plek voor de emblematische uitwisselingen en debatten en voor de democratische besluitvormingen in het kader van het parlementair werk.

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30
Frans
zaterdag: 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u
In samenwerking met Itinéraires, sur les Sentiers de l'Histoire en Klare Lijn.

TE BEZOEKEN

18 Sint-Michiels- en Sint-Goedele-kathedraal

- zaterdag en zondag van 10u tot 18u
- Sint-Goedelevoorplein Brussel
- reservatie enkel voor de rondleidingen in Belgisch Franse gebarentaal
- toegankelijk met hulp

De geschiedenis van de kathedraal gaat terug tot de 11de eeuw. Destijds stond er op dezelfde plaats al een romaanse kerk. Bij de laatste restauratie eind vorige eeuw werd de plattegrond ervan getekend op de huidige vloer van de kathedraal. Het gebouw dat we vandaag kennen werd opgetrokken tussen de 12de en de 15de eeuw en is een ware encyclopedie van de evolutie van de Brabantse gotiek. Het ruime koor bood plaats aan 22 kanunniken. Hoewel de kerk pas in 1961 tot kathedraal werd verheven, heeft ze altijd een belangrijke rol gespeeld in de geschiedenis van Brussel. Het was de grootste kerk in het rijk van Karel V die Brussel had gekozen als hoofdstad. Landvoogden woonden er dankmissen bij. Ook Napoleon bezocht de kerk op doorreis in Brussel, net als koning Willem I van Oranje op de dag van zijn kroning. De Belgische vorsten zouden die traditie in ere houden. Met haar glas-in-loodramen en beeldhouwwerken is de kathedraal nog steeds het decor van koninklijke huwelijken en gebeurtenissen zoals officiele begrafenissen of het Te Deum, ieder jaar op de nationale feestdag van 21 juli. Toeristen en gelovigen verdringen elkaar om deze unieke, historische plek te bezoeken. (Beschermd – 05/03/1936)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag: 11u, 13u, 15u
zondag: 14u, 16u
Frans
zaterdag: 11u, 13u, 15u
zondag: 14u, 16u
In samenwerking met Kerk en Toerisme Brussel.

Rondleidingen in Belgisch Franse gebarentaal, zaterdag en zondag om 13u. In samenwerking met Arts et Culture.

TE BEZOEKEN

19 Vlaams Parlement

zaterdag en zondag van 10u tot 16u

IJzerenkruisstraat 99 (bezoekerscentrum) – Brussel

toegankelijk zonder reservatie

toegankelijk met begeleiding

Het Vlaams Parlement neemt twee gebouwen in beslag die onderling door een tunnel verbonden zijn. Sedert maart 1996 vinden alle vergaderingen en officiële ontvangsten plaats in het voormalige kantoorgebouw van de Posterijen en het Zeewezen, uit 1905 naar een ontwerp van Joseph Benoit. De Vlaamse Raad kocht het in 1987 en heeft het grondig verbouwd.

Het Huis van de Vlaamse Volksvertegenwoordigers is sinds 11 juli 2002 het administratieve centrum van het Vlaamse Parlement. De indrukwekkende lokettenzaal doet dienst als bezoekerscentrum met balie, eetcafé en een interactieve digitale tentoonstelling over de werking en de geschiedenis van het Vlaams parlement. Ook tijdens de periode van de Dienst der Postcheques fungeerde de lokettenzaal als ontvangstruimte voor de bezoekers. Het ontwerp van Victor Bourgeois vormt een mooi voorbeeld van het nieuwe pragmatisme van de jaren 1930-1940. Het gebouw staat dan ook ingeschreven op de bewaarlijst van het onroerend erfgoed van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

In de beide gebouwen is in de gangen, ontvangstruimten, vergaderzalen en kantoren werk te zien van bekende kunstenaars, onder wie Guillaume Bijl, Fred Eerdekens, Jozef Legrand, Panamarenko, Dirk Braeckman, Luc Tuymans, Roger Raveel, Liliane Vertessen, Pjeroo Roobjee, Berlinde De Bruyckere en nog heel wat anderen. (Bewaarlijst – Dienst der Postcheques – 02/04/1998)

TE BEZOEKEN

20 Cercle royal gaulois artistique et littéraire

zaterdag van 10u tot 18u en zondag van 11u tot 18u

Wetstraat 5 – Brussel

enkel toegankelijk via rondleidingen en na reservatie

niet toegankelijk

In 1782 tekent architect Louis Montoyer de plannen voor een gebouwencomplex in Lodewijk XVI-stijl, bestaande uit een ronde schouwburg en een rechthoekig gebouw met een balzaal en een receptiezaal. In 1820 neemt de Stad Brussel dit complex, Vaux-Hall genoemd, over en beslist ze om de gebouwen apart te verhuren. De Société du Concert Noble neemt het café van de Vaux-Hall en enkele aanpalende ruimten in concessie en krijgt toestemming om een prestigieuze balzaal te bouwen naar de plannen van architect Charles Van der Straeten. In 1871 wordt het complex verhuurd aan de Cercle artistique et littéraire die in 1947 haar krachten bundelt met de Cercle gaulois, waarna ze samen verdergaan als de Cercle royal gaulois artistique et littéraire. Die verwerft het gebruiksrecht op het blauwe salon, de koninklijke zaal, de balzaal die samen met haar vier kariatiden van beeldhouwer François Rude intact is gebleven en de Lotharingenzaal uit 1783 die deel uitmaakt van het oorspronkelijke gebouw. De Cercle promoot kunst en cultuur en is een ontmoetingsplaats bij uitstek die tal van recepties, lezingen en bijeenkomsten organiseert. Haar doel: "streven naar uitmuntendheid in vriendschappelijke ontmoetingen en diep respect voor de ander, alsook een constante zoektocht naar al wat mooi, goed en waarachtig is." (Beschermd – 09/03/1995)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag om 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30,16h30
zondag om 11u30, 12u30, 14u30, 15u30, 16u30

Frans
zaterdag om 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u
zondag om 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u
Engels
zaterdag om 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u
zondag om 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u

De deelnemers kunnen ook een bezoek brengen aan de tentoonstelling "Pierre Paulus (Baron Pierre Paulus de Châtelet) 1881-1959 – Belgisch schilder" waarin een aantal werken worden getoond.

TE BEZOEKEN

21 Paleis der Academiën

zaterdag van 10u tot 18u en zondag van 10u tot 13u

Hertogstraat 1 – Brussel

reservatie enkel voor de rondleidingen

toegankelijk

Het Paleis der Academiën werd tussen 1823 en 1825 gebouwd als residentie voor prins Willem II van Oranje, die er tot aan de Belgische onafhankelijkheid in 1830 zou verblijven. Architect Charles Vander Straeten, die het ontwerp maakte, inspireerde zich op de theorieën van de Fransman Jean-Nicolas-Louis Durand, die een zeer pure neoclassicistische stijl propageerde. De strikte symmetrie, het weinig uitgesproken reliëf van de geledingen, het regelmatige ritme en het tot drie kleuren beperkte palet van de materialen maken dit gebouw inderdaad tot een mooi voorbeeld van deze puristische strekking. Nadat het gebouw twaalf jaar onder sekwester was geplaatst, werd het eigendom van de Belgische Staat die het in 1853 schonk aan de toekomstige koning Leopold II die er echter nooit zou wonen. Het werd in 1862 bestemd als toekomstig museum voor moderne kunst, maar uiteindelijk zouden de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten, evenals de Koninklijke Academie voor Geneeskunde er in 1876 hun intrek nemen. Later volgden nog de Académie royale de Langue et de Littérature françaises opgericht in 1920, de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen en Kunsten en de Koninklijke Academie voor Geneeskunde, beide opgericht in 1938. Het paleis werd gedecoreerd en ingericht door Tilman-François Suys tussen 1825 en 1828. Er zijn enkele mooie salons met parketvloer en een majestueuze ontvangstzaal. (Beschermd – 10/10/2001)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30, 16u30
zondag: 10u30, 11u30, 12u30
Frans
zaterdag: 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u
zondag: 10u, 11u, 12u

Engels
zaterdag: 10u30, 12u30, 14u30, 16u30
zondag: 10u30, 12u30
In samenwerking met Arkadia en Korei Guided Tours.

Tentoonstelling "Les femmes et l'Académie". Aan de hand van archiefdocumenten en borden plaatst deze tentoonstelling de Koninklijke Academie van België in de context van de Europese academies en stelt ze zich de vraag: waren er ook vrouwen aan de academie en wie waren de eerste vrouwen die werden toegelaten.

TE BEZOEKEN

22 Voormalig atelier van Marcel Hastir

zaterdag en zondag van 10u tot 12u en van 14u tot 18u

Handelsstraat 51 Brussel-Uitbreiding

toegankelijk zonder reservatie

niet toegankelijk

Toen in 1860 het huis werd gebouwd waar schilder Marcel Hastir later zijn atelier onderbracht, was de Leopoldwijk nog volop in ontwikkeling en was het station Luxemburg nog maar pas geopend. Omstreeks 1900 kreeg het gebouw er een achterbouw bij waar de gegoede burgerij ontspanning zocht in dansen, schermen en turnen. In 1927 werd het huis gekocht door de Belgische afdeling van de Société théosophique die zich er ook vestigde. Schilder Marcel Hastir, zelf overtuigd theosoof, nam in 1935 zijn intrek op de tweede verdieping van het huis en begon er kort nadien te schilderen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog aarzelde hij niet om verzetsleden te laten onderduiken in zijn zogenaamde teken- en schilderschool, antinazistische pamfletten af te drukken en papieren te vervalsen om levens te redden. Later reeg Marcel Hastir zijn muzikale, theatrale en filosofische activiteiten aan elkaar: hij organiseerde lezingen met pater Pire, Alexandra David-Néel of Lanza del Vasto – een discipel van Gandhi, recitals van Charles Trenet, Jacques Brel of Barbara, concerten van Lola Bobesco of voorstellingen van Maurice Béjart. Bij het overlijden van de meester in 2011 werd het atelier ternauwernood van de sloophamer gered en intact gehouden. Een stichting organiseert er vandaag concerten, projecties en lezingen die dankbaar gebruik maken van dit intieme kader. (Beschermd – 23/03/2006)

Rondleidingen met het accent op de geschiedenis van het gebouw en de kunstwerken van de schilder, zodra een groep gevormd is (Nederlands/Frans).

TE BEZOEKEN

23 Concert Noble/ Edificio

zaterdag en zondag
van 10u tot 18u

Aarlenstraat 84 – Brussel-Uitbreiding

enkel toegankelijk via rondleiding en na reservatie

toegankelijk

De naam 'Concert Noble' dateert uit 1785. Aartshertogin Marie-Christine van Oostenrijk en haar echtgenoot Albert van Saksen-Teschen richten in het Koningspark een kring op die de taak krijgt om ontmoetingen te organiseren tussen de leden van de adel. In 1873 beslist de Société du Concert Noble onder impuls van koning Leopold II om in de Leopoldwijk een nieuwe trefplaats te bouwen voor de beau monde: de feestzaal en de salons zoals we die vandaag nog kennen. De opdracht wordt toevertrouwd aan architect Hendrik Beyaert. Hij ontwerpt een aaneenschakeling van weelderige ruimten gedecoreerd in Lodewijk XVI-stijl. De volumes worden geleidelijk aan groter en bereiden de bezoeker voor op de apotheose: de balzaal met 15 meter onder het plafond en een oppervlakte van 400 m². De Concert Noble wordt al snel een tempel van het mondaine leven in de hoofdstad. Onder meer koning Boudewijn, de sjah van Iran, Lord Mountbatten, de president van de Verenigde Staten, Georges W. Bush en zelfs de Dalaï-Lama waren te gast in deze zaal! Het beschermde pand werd gerestaureerd op initiatief van de ABB (Verzekeringen van de Belgische Boerenbond) die het in 1982 kocht. Later werd het eigendom van Edificio dat zich inzet voor de vrijwaring van opmerkelijk erfgoed zodat ook de latere generaties er nog van zullen kunnen genieten. Edificio stelt zich tot taak om het erfgoed opnieuw een toekomst te geven dankzij diverse culturele, corporate of institutionele evenementen... (Beschermd – 27/10/1983)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30, 16u30
Frans
zaterdag en zondag: 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u
In samenwerking met Once in Brussels en Klare Lijn.

TE BEZOEKEN

24 Europees Parlement

zaterdag en zondag
van 10u tot 17u

Wiertzstraat 60
(ingang 'bezoekers')
Brussel-Uitbreiding

Enkel na reservatie (https://brussels-hemicycle.booking.europarl.europa.eu/). Vergeet geen identiteitsbewijs mee te brengen

toegankelijk met hulp

De immense glasstructuur die het Europees Parlement herbergt, tekent zich af in de Leopoldwijk, achter het gebouw van het voormalige station Luxemburg. Het bestaat onder meer uit een centraal gedeelte met koepel, het gebouw "Paul-Henri Spaak" dat ook bekend is onder de naam "Caprice des Dieux" – een verwijzing naar de vorm van de beroemde Franse kaas. Hier bevindt zich het halfrond, symbool van de democratie en het parlementaire debat, met 857 plaatsen waarvan er 705 zijn voorbehouden voor de parlementsleden. 500 plaatsen zijn toegekend aan het publiek in de tribunes. De burgers kunnen er de plenaire sessies of de presentaties volgen en met eigen ogen zien hoe het parlement functioneert. Een tweede gebouw, "Altiero Spinelli", werd tussen 1991 en 1998 toegevoegd en bevat onder meer de kantoren van de parlementsleden en de politieke fracties. Het heeft een oppervlakte van 286 000 m² en is ondervverdeeld in twee vleugels van vijftien verdiepingen. Toen de Europese Unie in 2004 werd uitgebreid met tien nieuwe landen kwamen er nog twee gebouwen bij in de Trierstaat naast het voormalige stationsgebouw: het gebouw "Joszef Antall" en het gebouw "Willy Brandt". Het Europees parlement is een plaats voor debat en beleidsbeslissingen en blijft dicht bij de burgers staan die soms bepaalde vergaderingen kunnen bijwonen.

Het halfrond, symbool van de democratie en het parlementaire debat, opent zijn deuren. Ieder uur worden er interactieve

conferenties georganiseerd in het Nederlands, Frans en Engels (en in andere talen, naargelang de beschikbaarheid en de vraag). Ontdek hoe het parlement functioneert op het kruispunt van de Europese culturen.

Bezoek aan het halfrond met een multimediagids, beschikbaar in de 24 officiële talen van de Europese Unie, zaterdag en zondag van 10 tot 17u (laatste toegang om 16u).

TE BEZOEKEN

25 Solvaybibliotheek

zaterdag en zondag
van 10u tot 18u

Leopoldpark,
Belliardstraat 137
Brussel-Uitbreiding

enkel toegankelijk via
rondleiding en na reservatie

niet toegankelijk

De Solvaybibliotheek, geopend in 1902, werd gebouwd door de architecten Constant Bosmans en Henri Vandevelde. In het begin was in het gebouw een Sociologisch Instituut gevestigd dat zich wilde integreren in het Leopoldpark. De arts Paul Héger en de industrieel Ernest Solvay hadden al een tiental jaar het idee om dit park om te vormen tot een Stad van de Wetenschap. In 1967 verhuist het instituut naar de rand van de universitaire campus Solbosch en neemt de universiteitsuitgeverij er haar intrek. Ze zou er blijven tot 1981. Het gebouw, nu zonder bestemming, wordt teruggekocht door het Gewest en zorgvuldig gerestaureerd. Op 27 mei 1994 opent de bibliotheek opnieuw haar deuren. De maatschappij Edificio organiseert er tal van evenementen. De inkomhal met mozaïekvloer leidt naar een immense leeszaal in eclectische stijl. Daarrond liggen de individuele studiekabinetten met gecapitonneerde deuren. Zoals zo vaak in die tijd werden de decorateurs sterk geïnspireerd door de natuur. Muurschilderingen waarin het rood overheerst en die bladerrijke guirlandes afbeelden worden toegeschreven aan Adolphe Crespin. Ook in de vele glas-in-loodramen zijn planten alomtegenwoordig, terwijl celadongroene smeedijzeren stengels ritme geven aan de leuning, afwisselend met de houten balusters. (Beschermd – 8/08/1988)

Rondleidingen die ook toegang geven tot de tentoonstelling en eindigen met een film over de restauratiewerkzaamheden die in de jaren 1990 plaatsvonden:
Nederlands
zaterdag en zondag: 12u, 16u (duur: 1u30)
Frans
zaterdag en zondag: 10u, 14u (duur: 1u30)
In samenwerking met Pro Velo.

Ter gelegenheid van de 120ste verjaardag van de Solvaybibliotheek en de 100ste verjaardag van het overlijden van Ernest Solvay worden op deze historische plek verschillende activiteiten georganiseerd: rondleiding, tentoonstelling van zelden getoonde documenten die te maken hebben met Ernest Solvay en de Solvaybibliotheek, fototentoonstelling van Françoise Plissart die foto's nam van de Solvaybibliotheek, projectie van Francis Metzger, de architect van de renovaties die vertelt over de restauratiewerken. Deze activiteiten worden in de weekends van 24-25/09 en 01-02/10 herhaald voor wie er tijdens de Heritage Days/ Open Monumentendagen niet bij kan zijn.

TE BEZOEKEN

26 Gemeentehuis van Sint-Lambrechts-Woluwe

zaterdag en zondag
van 10u tot 17u30

Paul Hymanslaan 2
Sint-Lambrechts-Woluwe

enkel toegankelijk via rondleiding en na reservatie

niet toegankelijk

Het gemeentehuis van Sint-Lambrechts-Woluwe, gebouwd in het midden van de gemeente, is een onmisbare ontmoetingsplaats voor alle inwoners. Het gebouw werd ontworpen door Joseph Diongre en opende zijn deuren in 1939. Petit granit en gele Boomse baksteen worden er gecombineerd. De polygonale belforttoren heeft een hoogte van 30 m. De binnenruimte is georganiseerd rond de grote hal, een ontmoetingsplaats bij uitstek, waar een gedempte en monumentale sfeer heerst. Wie het gemeentehuis binnentreedt, krijgt eerst een totaalzicht op de loketten en de verdieping van het gebouw. Een rondgang omringt de rotonde en het geheel baadt in het daglicht dat ruim naar binnenvalt doorheen de opengewerkte koepel. Sommige zalen hebben een parketvloer en lambriseringen en de trappenhuizen zijn versierd met marmer. Het gemeentehuis is een functioneel gebouw en dus komen er dagelijks tal van inwoners langs voor documenten en informatie. (Beschermd – 13/04/1995)

Rondleidingen met toegang tot de zalen van het schepencollege en de gemeenteraad:
Nederlands
zaterdag: 10u (tweetalig NL/FR)
Frans
zaterdag: 10u (tweetalig FR/NL), 12u, 14u 16u (Frans)
zondag: 10u, 12u, 14u, 16u

In samenwerking met de dienst Erfgoedpromotie van Sint-Lambrechts-Woluwe en Arkadia.

TE BEZOEKEN

27 Windmolen

zaterdag en zondag
van 10u tot 18u

Emmanuel Mounierlaan 8
Sint-Lambrechts-Woluwe

enkel toegankelijk via rondleidingen en na reservatie

niet toegankelijk

De houten windmolen staat op een heuveltje in de weide naast het Hof ter Musschen en heeft al heel wat lotgevallen en verhuizingen overleefd. De molen maalde oorspronkelijk graan in Esplechin, nabij Doornik, waar hij in 1767 was gebouwd. Overbodig geworden door de concurrentie van de industriële maalderijen, werd hij op het nippertje gered door dokter Duthoit, die hem in de jaren 1930 liet overbrengen naar Arc-Ainières, in het Pays des Collines. Na zijn dood schonk zijn weduwe de molen aan de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe, die hem in 1964 naar zijn grondgebied liet overbrengen. Een brand verwoestte de molen in het begin van de jaren 1980, maar hij werd in 1988 heropgebouwd op de site van het Hof ter Musschen. De molen werd in 2015-2016 zorgvuldig gerestaureerd en herinnert vandaag aan het landelijke verleden van het Brussels Gewest, waar vroeger talrijke molens stonden. (Beschermd – 09/04/1943)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag: 14u
Frans
zaterdag: 10u, 11u, 12u, 14u, 15u
zondag: 12u, 13u, 14u, 15u, 16u, 17u

Voorstelling "Retour aux sources" op zaterdag om 16u en op zondag om 10u. Het verhaal van Marie en Oscar en... van de molen, enthousiast en eenvoudig gebracht. Reserveren verplicht. Maximaal 30 personen per voorstelling.
In samenwerking met de dienst Erfgoedpromotie van de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe en vzw Luizenmolen-Anderlecht.

Rondleidingen in Belgisch Franse gebarentaal, zaterdag en zondag om 13u. In samenwerking met Arts et Culture.

TE BEZOEKEN

28 Kasteel Malou

zaterdag en zondag
van 10u tot 17u30

Pierre Leviedreef 2 (toegang via de Stokkelsesteenweg 45)
Sint-Lambrechts-Woluwe

enkel toegankelijk via rondleidingen en na reservatie

toegankelijk met hulp

Het Maloukasteel is een van de weinige overgebleven Brusselse landhuizen uit de achttiende eeuw. Eigendom van de gemeente sinds 1950, werd het recent gerenoveerd en daarbij in het bijzonder ingericht voor huwelijksplechtigheden. In het interieur bestond de grootste uitdaging erin om de moderne technieken te verzoenen met de beperkingen van een 18de-eeuws gebouw. De ruimten werden ingericht als receptie- en seminariezalen, polyvalente zalen en technische lokalen. Bezoekers en gasten kunnen er genieten van een elegant en landelijk kader dat uniek is in het Brussels Gewest. (Beschermd – 07/10/1993)

Rondleidingen:
Nederlands
zondag: 10u (tweetalig Frans/Nederlands)
Frans
zaterdag: 10u, 12u, 14u, 16u
zondag: 10u (tweetalig Frans/Nederlands), 12u, 14u, 16u
In samenwerking met de dienst Erfgoedpromotie van de gemeente Sint-Lambrechts-Woluwe en Arkadia.

TE BEZOEKEN

29 Hertoginnedal

zaterdag en zondag
van 10u tot 18u

Hertoginnedal 1 – Oudergem

enkel toegankelijk via rondleidingen en na reservatie

toegankelijk met hulp

Het domein Hertoginnedal staat al decennialang bekend voor de conclaven of de internationale ontmoetingen die er plaatsvinden. Zijn geschiedenis gaat terug tot de 13de eeuw, toen er een Dominicaanse priorij werd gebouwd. Sindsdien heeft het domein talloze wijzigingen ondergaan. Toen baron Karl Dietrich het in 1903 kocht, stonden alleen nog een vleugel van het kasteel, een deel van de omheining en enkele landelijke gebouwen overeind. De nieuwe eigenaar verzocht de architect Albert Roosenboom om het geheel te restaureren en uit te breiden vanaf 1915. De huidige, halfronde, bakstenen priorij is geïnspireerd op de landelijke bijgebouwen. In de jaren 1990 vergaderde de ministerraad er. Verderop domineert de Orangerie het park. Voor de ingang bevindt zich een terras dat aan de uiteinden wordt omgeven door een dubbele trap. Het neoklassieke paviljoen bestaat uit één verdieping, op een halve verdieping, en uit een opeenvolging van zeven traveeën. Het deed dienst als serre om de sinaasappelbomen te beschermen in de winter. Het kasteel zelf vertoont verschillende stijlen. De zuidelijke vleugel in Lodewijk XV-stijl is de oudste en zou uit 1780 dateren. Bepaalde decoratiestukken van het interieur weerspiegelen de stromingen die overheersten in de verschillende periodes, bijvoorbeeld het bureau en het vergulde salon in neogotiek of de "Hollandse" zaal, die is bekleed met Delftse keramiek. In 1930 schonk Karl Dietrich het domein aan de Koninklijke Schenking, die er een prestigieuze ontmoetingsplaats van maakte. Sindsdien worden er talloze vergaderingen gehouden, waarvan enkele hun stempel op de geschiedenis hebben gedrukt. Van juni 1956 tot maart 1957 was Hertoginnedal het decor voor de intergouvernementele conferentie voor de oprichting van de gemeenschappelijke markt en van Euratom. Op heden vergaderen de eerste minister en de regering nog steeds in Hertoginnedal en organiseren ze er de protocollaire ontvangst van hooggeplaatste gasten. (Beschermd – 05.12.2002 en 23.10.2003)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30, 16u30
Frans
zaterdag en zondag: 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u
Engels
zaterdag en zondag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30, 16u30
In samenwerking met Itinéraires, Op de Paden van de Geschiedenis en Klare Lijn.

Hertoginnedal is toegankelijk voor het publiek dankzij de medewerking van de FOD Kanselarij van de Eerste Minister die het gebouw in gebruik heeft.

TE BEZOEKEN

30 Priorwoning en site van het Rood Klooster

zaterdag en zondag van 10u tot 18u

Rood Kloosterstraat 4 Oudergem

toegankelijk zonder reservatie

toegankelijk met hulp

De priorij van het Rood Klooster werd gesticht door kluizenaars die zich in het Zoniënwoud vestigden en er cellen bouwden en een kapel die in 1369 werd gewijd. De hertogen van Brabant toonden zich bijzonder vrijgevig tegenover deze stichting die in 1373 de regel van Sint-Augustinus aannam. De Bourgondische prinsen en hun opvolgers zagen toe op de welvaart van de priorij die zich tot aan haar secularisatie in 1784 voortdurend ontwikkelde. De charme van de site trok zo'n groot publiek aan dat in 1884 een herberg werd ingericht in het molenaarshuis. In 1902 werd ook een restaurant geopend in de oude vertrekken van de prior. In 1910 werd de site aangekocht door de Staat. De priorwoning, het enige overblijfsel van het oude klooster, herbergde vroeger de kapittelzaal, de kamers van de kanunniken en de vertrekken van de prior. Het gebouw leunde aan tegen een vandaag verdwenen kerk en werd in de 18de eeuw aanzienlijk verbouwd. De hoofdgevel is klassiek maar achteraan bleven enkele ogiefvormige ramen bewaard. Het prachtige gebinte uit de 14de eeuw bleef bewaard en wordt bewoond door een vleermuizenkolonie. De priorwoning staat al sinds 1998 leeg en werd recent grondig gerenoveerd door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest via de Grondregie. De werken werden in mei 2022 voltooid. Binnenkort wordt er een polyvalent sociocultureel centrum geopend. (Beschermd – 16/11/1965)

Tentoonstelling "Écoute, la ville parle" in de kloostergang. Van 2016 tot 2017 trok het Théâtre de la Parole de openbare ruimte in om een antwoord te vinden op de vraag: welke culturele elementen zien we in de openbare ruimte en wat merken we van hun uitstraling? Vier fotografen, drie geluidskunstenaars, een architect, een woordkunstenaar, een danser en twee muzikanten verkenden stap voor stap, via hun discipline, enkele plaatsen in de stad. Uit al dat materiaal ontstond deze tentoonstelling waarin op 10 kubussen, speciaal gemaakt voor het project, 50 foto's worden getoond van de honderden die op twee jaar tijd werden verzameld.

Vertelling "les voyages immobiles", zaterdag en zondag om 15u (Frans). Kunstenaars vertellen op de dwarswegen een half uurtje over hun 'immobiele reizen' Voor kleine, middelgrote en grote oren...

Tijdens de Heritage Days/ Open Monumentendagen openen de kunstenaarsateliers van het Rood Klooster hun deuren voor verschillende activiteiten en demonstraties.

TE BEZOEKEN

31 Villa Empain/ Boghossianstichting

zaterdag en zondag
van 10u tot 16u

Franklin Rooseveltlaan 67
Brussel-Uitbreiding

uitsluitend rondleidingen en
na reservatie

toegankelijk met hulp

In 1930 gaf baron Louis Empain de Zwitserse architect Michel Polak opdracht om de plannen te tekenen voor een herenhuis in de prestigieuze wijk van de Natieslaan. Het moest een gebouw worden in de stijl van Otto Wagner, Adolphe Loos en Joseph Hoffmann. Het resultaat is een heuse parel van de art deco verrijkt met glas-in-loodramen, mozaieken en fraai bewerkt smeedwerk. Volgens de Palladiaans geïnspireerde plannen organiseerde Polak de villa rond een centrale hal. Enkele gebruikte materialen zijn Bavenograniet, Escalette- en Boisjourdanmarmer, Bubinga-aderhout, 'palu moiré'-hout uit India, manilcara uit Venezuela en notenwortelhout.

In de Villa Empain is vandaag de Boghossianstichting gevestigd, een centrum voor kunst en dialoog tussen de Oosterse en de Westerse culturen. De stichting biedt een rijke en gevarieerde programmatie aan met performances, tentoonstellingen, lezingen, feestelijke evenementen en internationale meetings. Het hele jaar door zijn er rondleidingen en activiteiten voor kinderen. (Beschermd – 12/07/2001 en 29/03/2007).

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 10u30, 11u30, 12u30, 13u30, 14u30, 15u30
Frans
zaterdag en zondag: 10u, 11u, 12u, 13u, 14u, 15u

Engels
zaterdag en zondag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30
In samenwerking met de Boghossianstichting, Arkadia en Klare Lijn.

TE BEZOEKEN

32 Abdijkerk en Klooster Onze Lieve-Vrouw Ter Kameren

zaterdag van 9u tot 17u en
zondag van 13u tot 18u

Abdij ter Kameren 10
Elsene/Brussel Uitbreiding

toegankelijk zonder
reservatie. Geen toegang
tijdens de kerkdiensten.

toegankelijk met hulp

De cisterciënzerabdij van Ter Kameren, gelegen te midden van de visrijke vijvers in wat destijds de directe omgeving van Brussel was, heeft een bewogen geschiedenis achter de rug. Aan het begin van de 13de eeuw steunde Hendrik de 1e, Hertog van Brabant, de oprichting van een vrouwenabdij van de Cisterciënzerinnenorde. Tal van schenkingen zorgden ervoor dat het domein en het architecturale complex zelf voortdurend toenamen. Over een periode van 600 jaar volgenden 41 abdissen er elkaar op. Met de bouw van de kerk werd begonnen in de 14de eeuw. Na de Franse revolutie kreeg de abdij in 1796 plots een andere bestemming. Ze werd verkocht als nationaal goed aan een zekere Simon die van plan was om alleen het Abdissenpaleis te behouden en al de rest af te breken. Later werd er in 1802 een meisjespensionaat in ondergebracht, gevolgd door een katoenbedrijf, een suikerfabriek en een opvangtehuis voor zieken en hulpbehoevenden. Tussen 1810 en 1870 was er een opvangcentrum voor daklozen. Van 1871 tot 1909 werden het hele complex, de kerk en de 18e-eeuwse abdijgebouwen ingenomen door de Militaire school. In het schip van de kerk zelf werd een gymzaal en een speelzaal ingericht. De kerk werd in 1907 teruggegeven aan de cultus en de gelovigen, maar tijdens de Eerste Wereldoorlog bezetten de Duitsers de site. Ze bleven er maandenlang ingekwartierd en lieten bij hun vertrek een ruïne achter. Tussen 1921 en 1935 vonden indrukwekkende restauratiewerken plaats, te beginnen met het klooster, de pastorie en de kapittelvleugel, die gerenoveerd werden in 1921. Sindsdien werd er regelmatig de mis gevierd en kunnen de gelovigen er terecht voor een doopsel, huwelijk of begrafenisdienst. Het klooster

werd tussen 1932 en 1934 helemaal heropgebouwd en in de vensteropeningen kwamen glasramen met de schilden van de abdissen. De kerk biedt onderdak aan het reliekschrijn van de heilige Bonifaas. Ook zij is sinds 1935 verfraaid met schitterende glasramen van de hand van Anto Carte Ze kreeg ook een uitstekend orgel, dat er optimaal tot zijn recht komt dankzij de opmerkelijk akoestiek. (Beschermd – 30/06/1953 – 06/05/1993)

Becommentarieerd bezoek (Nederlands, Frans, Engels) mogelijk door de QR-codes te scannen die op verschillende plaatsen beschikbaar zijn.

TE BEZOEKEN

33 Flagey

- enkel zaterdag van 10u tot 17u
- Heilig-Kruisplein – Elsene
- enkel toegankelijk via rondleidingen en na reservatie
- toegankelijk met hulp

In 1933 won Joseph Diongre de ontwerpwedstrijd voor het nieuwe gebouw van het Nationaal Instituut voor de Radio-Omroep. Om te voldoen aan de technische eisen van de toekomstige gebouwen, werkte hij samen met verschillende ingenieurs. Het modernistische gebouw is ook geïnspireerd op de Nederlandse architectuur: gele baksteen en art decostijl, een silhouet als een 'pakketboot' en kenmerkende binnendecoratie. Opmerkelijke akoestische kwaliteiten worden gecombineerd met een geraffineerde afwerking van een al even opmerkelijk decor. De werken gingen van start in 1933 en werden in 1939 voltooid. Na vijftig jaar intense bedrijvigheid en prestigieuze opnames besloten de eigenaars (RTBF en VRT) het complex van de hand te doen. In 1998 werd het gekocht door de naamloze vennootschap Maison de la Radio Flagey die het volledig restaureerde. Sinds het najaar van 2001 is er een audiovisuele pool gevestigd die uniek is in Brussel, met studio's, concert- en filmzalen, kantoren en handelszaken. Vandaag vinden er niet alleen de kwalificatierondes van de Koningin Elisabethwedstrijd plaats, maar ook voorstellingen, festivals en filmvoorstellingen. De vele ruimten bieden plaats voor cocktailparty's, vergaderingen, lezingen of privérecepties en maken van Flagey een ontmoetingsplaats bij uitstek in het Brusselse landschap.

Flagey vzw, een belangrijke speler in het Belgische culturele landschap, biedt een rijk programma met klassieke muziek, jazz, film en festivals zoals de Flagey Piano Days en het Brussels Jazz Festival. Flagey vzw verhuurt ook vele ruimtes voor cocktailparty's, vergaderingen, lezingen

of privérecepties. Al deze evenementen maken van Flagey een ontmoetingsplaats bij uitstek in Brussel. (Beschermd – 28/04/1994)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag: 10u30, 11u30,12u30, 14u30, 15u30,16u30
Frans
zaterdag: 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u
In samenwerking met Arkadia en Korei Guided Tours.

Tentoonstelling "WeARTXL".

TE BEZOEKEN

34 La Loge

- zaterdag en zondag van 10u tot 18u
- Kluisstraat 86 – Elsene
- reservatie enkel voor de rondleidingen
- niet toegankelijk

De Loge du Droit Humain werd in 1934 gebouwd naar de zorgvuldig uitgewerkte plannen van de architecten Fernand Bodson en Louis Van Hooveld. De sobere poort die verzonken lijkt in de bakstenen gevel integreert zich met kracht in een geheel met een vrij aparte volumetrie. Ook in het interieur is de virtuositeit van de architecten duidelijk te merken. Het onregelmatige terrein werd vernuftig benut en afgestompte hoeken en schuine perspectieven zijn alomtegenwoordig. Het beperkte budget dicteerde een voorbeeldige vormelijke spaarzaamheid. Ook de gebruikte materialen verlenen de ruimten een verfijnde eenvoud die schril contrasteert met de stijl van de vrijmetselaarsloges uit die tijd. De granitovloer is gedecoreerd met zwarte mozaïek met symbolische motieven. In 1984 nam het archief- en raadplegingscentrum zijn intrek in de voormalige loge, later werd het Archieven en Museum van Moderne Architectuur er gevestigd. Na enkele verbouwingen werd het gebouw in 2001-2002 volledig gerestaureerd door architect Elie Levy en het bureau Ekla uit Brussel. Sinds 2012 staat La Loge in het teken van architectuur, hedendaagse kunst en theorie. Ze interesseert zich vooral voor ruimte, habitat en gebruik en tracht tijdens haar evenementen een dialoog op gang te brengen tussen het publiek en de architecten, kunstenaars of denkers.

De kunstenaar Mathieu Kleyebe Abonnenc, met Frans Guyaanse roots, stelt er zijn werk voor dat draait rond het oeuvre van Wilson Harris, een zeer bijzonder auteur van de Caraïbische romanliteratuur uit de 20ste eeuw. Van de tekst The Music of Living Landscapes maakte hij onder meer een geluidsinstallatie. Mathieu Kleyebe Abonnenc stelt het kolonialisme in vraag en het verschijnsel van syncretisme, toe-eigening en culturele overheersing. Zijn werk is vaak het resultaat van een samenwerking tussen kunstenaars uit verschillende disciplines: tekeningen beeldhouwwerken, videokunst, diaporama's en discursieve programma's rond het geweld waarmee de historische exploitatieprocessen gepaard gingen.

Rondleidingen over de geschiedenis van de Loge:
Nederlands
zaterdag en zondag: 11u
Frans
zaterdag en zondag: 10u
Engels
zaterdag en zondag: 12u.

TE BEZOEKEN

35 Museum en tuinen David en Alice van Buuren

zaterdag en zondag
van 10u tot 13u

Leo Erreralaan 41 – Ukkel

enkel toegankelijk via rondleidingen en na reservatie

niet toegankelijk

De bouw van het huis van bankier David van Buuren en zijn echtgenote Alice ging van start in 1928, onder toezicht van de Brusselse architecten Léon Govaerts en Alexis van Vaerenbergh. Het duo ontwierp een woning die op magistrale wijze de moderniteit van hun tijd uitstraalt: zowel in het interieur als aan de buitenkant is de stijl art deco. De echtgenoten van Buuren waren mecenas en verzamelaars. Ze decoreerden hun woning met smaak en voorzagen de salons van schilderijen van grote meesters, beeldhouwwerken en zeldzame voorwerpen. Het houtwerk, het meubilair, de tapijten en de kunstwerken vormen een harmonieus schrijn met verschillende kleuren. Niet-figuratieve glas-in-loodramen van de Nederlander Jaap Gidding verlichten de grote hal en het bureau. Al snel besloot het echtpaar deze uitzonderlijke plek te bestendigen door er een museum van te maken. Voor de tuin deden ze een beroep op de landschapsarchitect Jules Buyssens. Op het smalle, hellende terrein legde hij een 'pittoreske tuin" aan met een groenzaal, een kruidenperk, vijvers, een bloemenmuur, rotsen, heideperken en coniferen rond een centraal grasperk. Het taxuslabyrint werd in 1968 aangelegd door René Pechère die werkte rond het thema van het 'Hooglied'. Het tennisveld verving hij door een rozentuin en hij ontwierp ook de 'tuin van het hart', een van de attracties van deze locatie. (Beschermd – 17/04/1997)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 10u30, 11u30, 12u30
Frans
zaterdag en zondag: 10u, 11u, 12u
In samenwerking met Brussel Babbelt.

TE BEZOEKEN

36 Voormalige spektakelzaal *Aegidium*

zaterdag en zondag
van 10u tot 18u

Sint-Gillisvoorplein 18
Sint-Gillis

enkel toegankelijk via rondleiding en na reservatie. Onder voorbehoud van de restauratiewerkzaamheden

niet toegankelijk

Het complex dat we vandaag kennen onder de naam *Aegidium* werd in 1905 gebouwd door architect Guillaume Segers. De eigenaar noemde het destijds *Diamant Palace*. In de grote zaal werden feesten en voorstellingen georganiseerd. Toen het later een danszaal werd, veranderde de naam in *Panthéon-Palace*. Pas in 1929 werd ze omgedoopt tot *Aegidium*. Ze was aangekocht door kanunnik Simons die ze onder de bescherming van Sint-Gillis plaatste. Bedoeling was om er recepties en activiteiten van de parochie te houden. In 1933 werd de zaal volledig gerenoveerd onder toezicht van architect Léon Denis. Ze werd toen verbouwd tot bioscoopzaal. De weelderige decoratie van die tijd is bewaard gebleven. Bij een bezoek wacht u een verrassing want achter de eclectische, overwegend neoklassieke gevel gaat een prachtige decoratie schuil. In de zorgvuldig bewaarde ruimten gaan art nouveau en art deco hand in hand met elementen uit het decoratieve vocabularium van Lodewijk XVI zoals bloemenguirlandes, putti of medaillons. De kers op de taart is echter onmiskenbaar de Moorse zaal die in de sprookjes van duizend-en-één nacht niet zou misstaan. Een unicum in de hoofdstad! Aegidium was destijds een vaste waarde in het Brusselse uitgaansleven. Vandaag leidt het investeringsfonds Alphastone samen met de Brusselse start-up Cohabs een herbestemmingsproject dat moet resulteren in een cultureel complex voor het grote publiek. (Bewaarlijst – 15/05/1997)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 10u30, 11u30,12u30, 14u30, 15u30, 16u30
Frans
zaterdag en zondag: 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u
Engels
zaterdag en zondag: 10u30, 12u30, 14u30, 16u30
In samenwerking met Arkadia en Korei Guided Tours.

TE BEZOEKEN

37 Stadhuis van Sint-Gillis

zaterdag en zondag
van 13u tot 18u

Maurice Van Meenenplein 39
Sint-Gillis

toegankelijk zonder
reservatie

toegankelijk met hulp

Het nieuwe stadhuis van Sint-Gillis werd tussen 1896 en 1904 gebouwd door architect Albert Dumont op het terrein van een oude zandgroeve. Hij ontwierp een gebouw van 4.267 m² met twee gebogen vleugels die de bezoekers als het ware omarmen. Als overtuigd francofiel koos hij voor een weelderige neo-Franse renaissancestijl met afwisselend gebruik van roze graniet uit de Vogezen, Euville- en Savonnièresteen, baksteen en blauwe hardsteen. Volgens de toenmalige opvattingen moesten kunst en schoonheid *"het licht en de beschaving doen triomferen"*. Daarom deed het gemeentebestuur een beroep op befaamde kunstenaars om van het stadhuis een echt museum te maken. Een twintigtal kunstenaars onder wie Julien Dillens, Paul Dubois, Victor Rousseau en Jef Lambeaux werkten mee aan de rijke gebeeldhouwde decoratie van de gevels en de grote buitentrap, terwijl in het interieur vader en zoon Cluysenaar, Jacques de Lalaing en Albert Ciamberlani hebben samengewerkt voor de grote hal, waar de borstbeelden van de oud-burgemeesters van de gemeente staan. Eugène Broerman decoreerde de gemeenteraadzaal, Fernand Khnopff en het echtpaar de Rudder namen de trouwzaal voor hun rekening en de zaal van Europa werd toevertrouwd aan Omer Dierickx. De reeks schilderijen *De vier seizoenen* in de twee vestibules langs de centrale trap zijn het werk van Émile Fabry. De Cereszaal, met zijn majestueuze schouw waarop het beeld van de Griekse godin Ceres door Egide Rombaux prijkt, is een klein 'début de siècle'-museum met werken van Speeckaert, Massonet en Cluysenaar. Elders in het gebouw waren ook nog de geesten rond van Auguste Rodin, Henry de Groux en Nicolas de Staël. (Beschermd – 08/08/1988)

Rondleidingen:

***Het stadhuis, een meesterwerk,* door Brussel Babbelt**
Frans
zaterdag en zondag: 13u30, 17u
Nederlands
zaterdag: 15u
Audiodescriptie
zondag: 15u

***De muurschilderingen van het stadhuis*, door Jacqueline Guisset, kunsthistoricus**
Frans
zaterdag en zondag: 14u, 16u

***De rijke collectie van het stadhuis*, door Alain Jacobs, kunsthistoricus, Association du Patrimoine Artistique:**
Frans
zaterdag en zondag:
14u30, 16u30

***De beelden op de gevel van het stadhuis: aankondiging van een politiek programma*, door Pierre Dejemeppe:**
Frans
zaterdag en zondag: 15u30

Info op https://hoteldeville.stgilles.brussels/nl/

TE BEZOEKEN

38 WIELS

zaterdag en zondag
van 11u tot 18u

Van Volxemlann 354 – Vorst

reservatie enkel voor
de rondleidingen

toegankelijk

Op de hoek van de Van Volxemlaan en de Luttrebruglaan verrijzen de gebouwen van de voormalige brouwerij Wielemans, een van de kroonjuwelen van het Brusselse industriële erfgoed. De 'Wielemanstoren' werd in 1930 ontworpen door architect Adrien Blomme. Na jaren van verwaarlozing werd het oorspronkelijke uitzicht van het gebouw tussen 2005 en 2008 hersteld tijdens een zorgvuldige restauratie. De voormalige brouwerijsite is vandaag een geslaagd voorbeeld van herbestemming van industrieel erfgoed. In het gebouw van Adrien Blomme is nu het WIELS gevestigd, een centrum voor hedendaagse kunst met internationale allure. In deze ruimte voor creatie en dialoog vormen kunst en architectuur de basis van debatten over actuele thema's die uitgediept worden in tijdelijke tentoonstellingen van Belgische en buitenlandse kunstenaars, zowel opkomende talenten als gevestigde waarden. (Beschermd – 20/07/1993)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 14u
Frans
zaterdag en zondag: 14u, 16u
Engels
zaterdag en zondag: 16u

Tentoonstellingen (betalend).

TE BEZOEKEN

39 Museum voor Geneeskunde

zaterdag en zondag van 10u tot 18u

Lenniksebaan 808 Anderlecht

reservatie enkel voor de activiteit

niet toegankelijk

In 1977 besloot de Université libre de Bruxelles om een groot universitair ziekenhuiscomplex te bouwen aan de andere kant van de Ring, op het grondgebied van de gemeente Anderlecht. Een school voor volksgezondheid, een verpleegschool, een ontwikkelingscentrum voor nieuwe technologieën, een bibliotheek en studentenwoningen vervolledigen het complex en in 1995 werd ook een Museum voor Geneeskunde ingericht.

Waar de meeste geneeskundige musea ter wereld voorwerpen tentoonstellen uit de geschiedenis van hun universiteiten en ziekenhuizen, vooral oude instrumenten, apparaten, portretten van beroemde artsen, enz. focust het Geneeskundig Museum van Brussel op de geneeskunde in de kunst en geschiedenis. De originele verzameling bevat vooral kunstobjecten en archeologische voorwerpen. Een bezoek aan de acht tentoonstellingszalen illustreert rechtstreeks de medische praktijken en leert hoe de geneeskunde is geëvalueerd: van magisch-religieus naar rationeel in het Grieks-Romeinse tijdperk en vervolgens naar wetenschap toen artsen en kunstenaars uit de Renaissance belangstelling kregen voor anatomie. In de 19de eeuw kreeg de geneeskunde ook een experimenteel karakter. Meer dan 300 anatomische wassen beelden van het 'Spitzner'-type tonen de ziekten en de chirurgische technieken van de 19de eeuw. Een zeer originele collectie van terracotta-beeldjes met klinische tekenen (gezichtsvervorming, vervorming van de wervelkolom, huidletsels...) werd ooit gebruikt om een aantal ziekten 'over te dragen' of zich ertegen te 'beschermen'. Andere beelden stellen de sjamaanse praktijken voor.

De Europeanen hebben de manier waarop de gekoloniseerde volkeren omgingen met het leven, de dood, ziekten en genezing radicaal veranderd. Getuige daarvan de mythologische verhalen en volkse vertellingen. Ze zijn te beluisteren op zaterdag en zondag om 10u30, 13u30 en 16u (FR).

TE BEZOEKEN

40 Collegiale Sint-Pieter-en-Guidokerk

zaterdag van 10u tot 17u en zondag van 13u tot 16u

Dapperheidsplein Anderlecht

toegankelijk zonder reservatie

niet toegankelijk

De collegiale Sint-Pieter-en-Sint-Guidokerk, gebouwd tussen de tweede helft van de 14de eeuw en het midden van de 15de eeuw, is een van de belangrijkste kerken in Brabantse gotiekstijl in het Brussels Gewest. Verschillende gerenommeerde bouwmeesters werkten eraan mee: Jan Van Ruysbroeck – ontwerper van de toren van het Brusselse stadhuis – voor het koor, Louis Van Boghem – architect van het *koninklijk klooster* van *Brou*, voor het portaal en Mathieu III Keldermans voor de portaaltoren en de Sint-Guidokapel. Van 1874 tot 1898 werd de kerk gerestaureerd door Jules Jacques Van Ysendyck die ook de vierkante toren van een spits voorzag.

Eeuwenlang was ze een belangrijk bedevaartsoord waar ieder jaar met Pinksteren duizenden bezoekers uit het omliggende platteland de relieken van Sint-Guido kwamen vereren. Dat verklaart ook haar indrukwekkende afmetingen. De kerk was voorzien voor veel grotere bijeenkomsten dan deze van de parochiegemeenschap van het dorp dat Anderlecht toen was. Tijdens het Ancien Régime werd rond de kerk zelfs een paardenkoers georganiseerd. (Beschermd – 25/10/1938)

Voorstelling van de restauratie van het beeld van Sint-Pieter door restauratrice Delphine Mesmaeker en concert met het Collon-orgel door Benoît Mernier, orgeldocent aan het Conservatorium van Brussel, zaterdag tussen 14u30 en 17u.

TE BEZOEKEN

41 Academie voor Beeldende Kunsten Anderlecht

zaterdag en zondag van 10u tot 17u

Dapperheidsplein Anderlecht

reserveren niet nodig

toegankelijk

Op de gevel van het 'Vlaams Huis' staat het jaartal 1563, maar in werkelijkheid dateert het huis uit 1890. Architect François Malfait (1872-1955) bouwde het op de plaats van een ouder gebouw voor Jules Vandenpeereboom (1843-1917), advocaat, politicus, lange tijd minister van Spoorwegen, Post en Telegrafie en ten slotte ook minister van Staat. Het is dus een imitatie in de pure eclectische traditie. Neogotiek en neorenaissance tekenen present en volgens de wens van de opdrachtgever heeft het huis het karakter van een 16de-eeuws woonhuis. Jules Vandenpeereboom had zijn huis opgevat als een museum, een schrijn voor zijn collecties meubilair, antiek en oude boeken. De binnendecoratie werd volledig in die zin uitgedacht en met de grootste zorg gerealiseerd. Tal van oude elementen werden gerecupereerd uit historische woningen, zoals de monumentale stenen schoorstenen, de gesculpteerde lambriseringen en de glas-in-loodramen. Na de dood van Jules Vandenpeereboom in 1917 werd het huis overgedragen aan de Staat. Sinds 1979 is er de Academie voor Beeldende Kunsten gevestigd die zich uitstrekt tot de industriele gebouwen van de aanpalende voormalige drukkerij. De academie herbergt verschillende ateliers: polychromie, glas-in-loodramen, textiel, hout, beeldhouwwerk, ijzer... (Beschermd – 28/02/2002)

Tijdens de Heritage Days/Open Monumentendagen openen verschillende ateliers hun deuren en bieden ze activiteiten aan:

ateliers hout en schilderkunst: opendeurdagen

atelier glas-in-loodramen: vervaardiging van een pendentief uit koperblad

atelier steen: vervaardigng van een kleimasker

atelier textiel: vervaardiging van verf op basis van modder

atelier polychromie voorstelling van de restauratie van een spaarpot in de vorm van een Afrikaanse jongen, voorzien van een mechanisme dat het hoofd doet knikken telkens er een muntstuk in wordt gestopt. De spaarpot, gegoten uit gips en vervolgens geschilderd, dateert uit de eerste helft van de 20ste eeuw en werd gebruikt voor de geldinzamelingen voor de katholieke missies.

Atelier ijzer: vervaardiging van spijkers, zaterdag en zondag om 13u en 15u (duur: 2u). Inschrijving verplicht (peter.de.beus@academieanderlecht.be). Maximaal 4 personen per groep. Gelieve katoenen werkkleding en stevige (werk) schoenen mee te brengen.

TE BEZOEKEN

42 Oud Begijnhof van Anderlecht

zaterdag en zondag
van 10u tot 18u

Kapelaanstraat 8
Anderlecht

reservatie enkel voor
de rondleidingen en
performance

niet toegankelijk

Het begijnhof van Anderlecht is het kleinste begijnhof van België. Samen met het Erasmushuis en de gotische collegiale Sint-Pieter en Sint-Guidokerk vormt het een opmerkelijk en beschermd historisch geheel in het centrum van de gemeente.

Het begijnhof bestaat uit twee vleugels uit de 15de, 16de en 18de eeuw die een binnentuin met een waterput omkaderen. Tot aan de Franse Revolutie woonden hier begijntjes. Later deed het begijnhof dienst als godshuis en woning voor arme vrouwen. In 1928 werd het gesloten om in 1930 opnieuw te worden geopend als folklore- en heemmuseum.

In 2021 werd het museum ontmanteld en ontruimd met het oog op een grondige restauratie. Vandaag is dit uitzonderlijke erfgoed, uniek in Europa, volledig gerestaureerd en is het publiek van harte welkom. (Beschermd – 25/10/1938)

Rondleidingen "Het Begijnhof van Anderlecht na restauratie":
Nederlands
zaterdag en zondag: 11u30, 14u30
Frans
zaterdag: 11u30, 14u, 14u30, 16u30
zondag: 11u30, 14u, 14u30

Performances met internationaal gerenommeerde kunstenaars: Coraline Guilbeau (Nantes/Brussel) en Jivan van der Ende (Nederland), met als thema het begijnhof, zijn geschiedenis en zijn architectuur. Vioolconcert van Clara Levy, geïnspireerd op Hildegarde Von Bingen en Pauline Oliveros "13 visions", zondag van 15u tot 18u.

TE BEZOEKEN

43 Erasmushuis

zaterdag en zondag
van 10u tot 18u

De Formanoirstraat 31
Anderlecht

enkel reservatie voor de
rondleidingen en ateliers

niet toegankelijk

Een van de oudste voorbeelden van een burgerwoning in Brussel, het Erasmushuis (1450-1515), dankt zijn naam aan het feit dat de humanist er in 1521 verbleef. Na een restauratiecampagne onder toezicht van architect Charles Van Elst in 1932 in de zuiverste historistische geest werd er een museum ingericht dat volledig in het teken staat van de uit Rotterdam afkomstige filosoof uit de renaissance. De tentoonstelling vertelt over zijn leven en de intellectuele omgeving tijdens de Renaissance. Ze doet dat aan de hand van een verzameling kunstwerken. Een drieluik uit het atelier van Jeroen Bosch gaat in dialoog met etsen en schilderijen van Albrecht Dürer, Hans Holbein de Jonge, Cornelis Metsys en Joos van Clève, en met de 17de-eeuwse muurschilderingen. Een rijke collectie waardevolle 16de-eeuwse boeken en eerste drukken van Erasmus schetst het denken van deze uitzonderlijke geest. Met zijn gereconstrueerde interieur brengt het museum de geschiedenis van de Renaissance tot leven. Achter de woning liggen de *geneeskrachtige tuin*, door René Pechère ontworpen in 1987, en de *filosofische tuin* die Benoit Fondu in 2009 ontwierp met installaties van hedendaagse kunstenaars. In het Erasmushuis en zijn tuinen worden lezingen, concerten, workshops of tentoonstellingen georganiseerd. Ze zijn daarmee een belangrijke culturele pool van de gemeente. (Beschermd – 25/10/1938)

Rondleidingen "Het Erasmushuis en zijn filosofische tuin" (duur: 45 minuten):
Nederlands
zaterdag en zondag: 10u30, 13u30
Frans
zaterdag en zondag: 10u30, 13u, 13u30, 15u30

Is Latijn een dode taal? *A priori* wordt ze niet vaak meer gesproken. Maar *a contrario* spreken onze jonge leraars Marion en Nicholas ze nog dagelijks. Ze leren je *minimum* hoe je je moet voorstellen zonder *quiproquo* en wat de dierbare adagia van Erasmus betekenen, zoals het bekende *Festina Lente*. En wat meer is: het is helemaal gratis! Dus neem je agenda en noteer: "kennismaking met levend Latijn, zaterdag en zondag om 14u30 en 16u30 (tweetalig Frans/ Nederlands). Duur: 45 minuten.

TE BEZOEKEN

44 MoMuse

enkel zondag van 13u tot 18u

Mommaertsstraat 2A
Sint-Jans-Molenbeek

toegankelijk zonder
reservatie

toegankelijk met hulp

MoMuse nam zijn intrek in het grote, eclectische gebouw dat Joachim Benoît van 1878 tot 1880 bouwde voor de Academie van de Tekenkunst. Sinds 2017 toont het museum voorwerpen die nauw verband houden met de geschiedenis van Molenbeek en die de gemeente aankocht of kreeg. De burgers kunnen met eigen ogen zien hoe hun gemeente is geëvolueerd. De collecties omvatten al een duizendtal voorwerpen die momenteel worden geïnventariseerd, maar ook 2.000 postkaarten en 1.500 foto's. Bovendien beschikt het museum over een rijk documentatiecentrum waar onderzoekers, journalisten en particulieren zo'n 1500 werken kunnen inkijken. Momuse wil een instrument worden voor sociale cohesie, een open plaats waar iedereen welkom is. (Beschermd – 18/07/1996)

TE BEZOEKEN

45 Nationale Basiliek van het Heilig Hart

- enkel zondag van 13u tot 18u
- Basiliekvoorplein 1 (poort 6) Koekelberg
- toegankelijk zonder reservatie
- toegankelijk met hulp

Een bezoek aan de Basiliek van Koekelberg, opgedragen aan de hervonden vrede na de Grote Oorlog en de vijfde grootste kerk ter wereld, is een unieke ervaring. Het meesterwerk van de Gentse architect Albert Van huffel is een van de interessantste en indrukwekkendste art-decogebouwen in West-Europa. De majestueuze koperen koepel die al van ver te zien is, is 90 m hoog en weegt niet minder dan 43.000 ton. Dat is bijna 5 keer zoveel als de hele Eiffeltoren in Parijs! Het interieur is al even indrukwekkend: de terracottabekleding van de betonnen structuur, de glas-in-loodramen en het altijd veranderende lichtspel creeren een enigszins raadselachtige wereld met geraffineerde kleuren. Bijzonder fraai is de monumentale trap, eveneens in art-decostijl. Een staaltje van decoratieve architectuur. De kunstwerken van onder meer Minne, Miró en Permeke laten niemand onverschillig. Ze worden bewaard in de twee musea van het complex. Een permanente tentoonstelling van de Zuid-Koreaanse kunstenaar Kim En Joong toont werken in een bijzonder kleurrijke abstracte stijl. Op het panorama, op een hoogte van 52,80 meter, geniet de bezoeker een 360° uitzicht op Brussel en omstreken. Bij mooi weer zijn in de verte de kathedraal van Mechelen en het hellend vlak van Ronquières te zien.

Rondleidingen:
Nederlands
zondag: 13u, 14u, 15u
Frans
zondag: 13u30, 14u30, 15u30

TE BEZOEKEN

46 Geneeskundige Stichting Koningin Elisabeth/UVC Brugmann

zaterdag en zondag
van 10u tot 17u30

J.-J. Crocqlaan 3
Brussel-Laken

enkel toegankelijk via
rondleidingen en na reservatie

niet toegankelijk

In de tijd dat de klinische biologie nog in haar kinderschoenen stond, liet de Stad Brussel op het terrein van het UVC Brugmann een gebouw optrekken om er verschillende laboratoria in onder te brengen. De plannen werden getekend door Henry Lacoste, een architect met een passie voor archeologie die de werken leidde van 1927 tot 1933. Als opdrachtleider reisde hij regelmatig naar Delfi maar ook naar Apamea in Syrië om er de opgravingen te leiden. Deze passie voor de Oudheid zien we ook terug in vele details van de binneninrichting, waar glastegels (marbriet) geometrische lijnen tekenen die doen denken aan de polychromie van Romeinse mozaiek of Egyptisch cloisonnéwerk. Groen, blauw en wit harmoniëren in de hal met vloertegels in verschillende kleuren. Ze lopen door in het trappenhuis dat wordt verlicht door niet-figuratieve glas-in-loodramen. De deur van de bibliotheek wordt omgeven door bloemen en ook hier weer gekleurde tegels op de omtrek.

De Stichting is nog steeds actief en ondersteunt vandaag zestien teams die verspreid zijn over heel het land. (Beschermd – 13/12/2012)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 10u30, 11u30, 13u30, 14u30, 15u30, 16u30
Frans
zaterdag en zondag: 10u, 11u, 13u, 14u, 15u, 16u
In samenwerking met Laken Onthuld.

TE BEZOEKEN

47 Queens Brussels

zaterdag en zondag
van 10u tot 18u

Koninginnelaan 266
Brussel-Laken

enkel toegankelijk via
rondleidingen en na reservatie

niet toegankelijk

Dit neoklassieke herenhuis werd gebouwd in 1876. In 1887, toen het eigendom werd van de Lakense burgemeester Emile Bockstael, werd er een verdieping bij gebouwd. De burgemeester zou er wonen tot in 1920. Was hij het – lid van de "Amis Philantropes" waarvan de tempel een uiting is van egyptomanie – of de volgende eigenaar die de wandschilderingen geïnspireerd op de kunst van het oude Egypte liet aanbrengen in de vestibule en in het hele trappenhuis? Dat blijft voor altijd een mysterie. Volgens specialisten had de kunstenaar zich laten inspireren door de graven van de necropolen van Beni Hassan en Dra Abou el-Naga. Met een bureau in Empirestijl op de eerste verdieping, een Lodewijk XVI-salon, een eetzaal behangen met imitatiewandtapijten en een veranda met art nouveau bloemendecor, lijkt het gebouw de geschiedenis van de kunst te bundelen. Vandaag wil Queens er tentoonstellingen organiseren en de salons ter beschikking stellen voor kamermuziekconcerten. (Beschermd – 22/09/2021)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30, 16u30
Frans
zaterdag en zondag: 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u
In samenwerking met Atelier de Recherche et d'Acton urbaines (ARAU) en Korei Guided Tours.

Projectie van de film s/t/r/a/t/e/s (zie pagina 51)

TE BEZOEKEN

48 Brussels Museum van de Molen en de Voeding

enkel zaterdag van 13u tot 17u30

Windmolenstraat 21 – Evere

reservatie enkel voor de rondleidingen

niet toegankelijk

De windmolen van Evere werd in 1841 gebouwd zodat de boeren uit de omgeving er hun graan konden laten malen. De kegelvormige molen in baksteen onderging verschillende wijzigingen en kende in de loop der jaren uiteenlopende bestemmingen. In 1853 werd in de molen een stoommachine geïnstalleerd om de activiteiten los van de weersomstandigheden te kunnen voortzetten. Uiteindelijk werden de houten wieken, die hun functie waren verloren, verwijderd. In 1887 en 1904 werden twee nieuwe bijgebouwen aan de molen toegevoegd waarin de cilindermolens en een opslagplaats werden ondergebracht. De molen moest zijn activiteit staken in 1911 omdat hij niet meer kon concurreren met de grote maalderijen van Willebroek. De gebouwen werden nadien gebruikt voor diverse andere, lokale industriële activiteiten zoals een fabriek van thermosifons, een leerlooierij, een onderneming van kleine houtmachines en een fabriek die darmen maakte voor slagerijen. In de jaren 1930 bracht Oscar Tausig er zijn kruidenfabriek in onder, die er tot 1983 bleef. De verwaarloosde molen van Evere evenals de tuin en de geplaveide weg in het park werden in 1990 beschermd en in 1998 door de gemeente Evere aangekocht. In 2008 werd het Brussels Museum van de Molen en de Voeding in het gerestaureerde gebouw ondergebracht. De benedenverdieping bevat nog maalmachines die gediend hebben voor het malen van kruiden, reinigingsmachines, cilindermolens en zeven. Ze vormen een voorsmaakje voor de ontdekking van de geschiedenis van het maalbedrijf in de permanente zaal, gaande van de prehistorische pletsteen tot de continue cirkelvormige beweging. (Beschermd – 20/12/1990)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag: 15u
Frans
zaterdag: 14u, 15u30

Rondleidingen in Belgisch Franse gebarentaal, zaterdag om 16u. In samenwerking met Arts et Culture.

Tentoonstelling "Food and the City. De stad voeden, vroeger en nu". Iedere dag hebben meer dan 7,5 miljard mensen over de hele wereld voedsel nodig. Sinds 2006 wonen ze vooral in stedelijke gebieden. En er zijn steeds minder producenten. Maar hoe kunnen we de groeiende steden blijven voeden als steeds minder mensen voedsel produceren? "Food and the City" schetst een beeld van de historische evolutie van de voedselvoorziening van steden en werpt een blik op de hedendaagse uitdagingen om een stad te voeden.

TE BEZOEKEN

49 Huis Devalck

zaterdag en zondag van 10u tot 18u

André Van Hasseltstraat 32 Schaarbeek

enkel toegankelijk via rondleidingen en na reservatie

niet toegankelijk

Architect Gaspard Devalck ontwierp dit woonhuis in art-nouveaustijl voor zijn moeder in 1900. Hij deed dat met de grootste toewijding en vestigde er later zijn atelier. De witstenen gevel is versierd met hardstenen banden, afgebakend door fijne lijnen van baksteen. Deze banden lopen door op de gevel van het aangrenzende huis. Een elegant smeedijzeren traliewerk met waaiermotief is te bewonderen voor het kelderraam, net als een mooie sgraffiti met plantenmotief boven de deur en indrukwekkende korbelen onder de kroonlijst. Het meest in het oog springend zijn echter de glas-in-loodramen die worden toegeschreven aan meester-glazenier Raphaël Evaldre. Het glasraam op het gelijkvloers toont een reiger in het riet omgeven door waterplanten. Terwijl motieven van gestileerde palmetten de zijramen sieren, toont het glasraam van de erker een zon die haar stralen werpt op een vogel in de vlucht, irissen en andere bloemendecors op de benedenverdieping. Slechts zelden bleven de glas-in-loodramen in een privéwoning zo goed bewaard. (Beschermd – 4/06/2009)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 10u30, 12u30, 15u30, 17u30
Frans
zaterdag en zondag: 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u
Engels
zaterdag en zondag: 11u30, 13u30, 16u30

TE BEZOEKEN

50 Gemeentehuis van Schaarbeek

zaterdag en zondag van 13u30 tot 18u

Colignonplein – Schaarbeek

enkel toegankelijk via rondleidingen en na reservatie

toegankelijk

Het eerste gemeentehuis van Schaarbeek werd gebouwd door architect Jules-Jacques Van Ysendyck en opende zijn deuren op 21 juli 1887. Na een verwoestende brand in 1911 werd het heropgebouwd en uitgebreid door zijn zoon Maurice Van Ysendyck. Het gebouw in neo Vlaamse renaissancestijl werd in 1919 plechtig geopend door Albert I. De gevel van het oude gebouw kon worden bewaard maar de volumes werden bijna verdubbeld doordat de zijgevels van 43 op 71 m werden gebracht. De centrale toren herinnert aan de belforten van oude steden en het metselverband van de materialen, waaraan bijzonder veel zorg werd besteed, roept de architectuur op van een van de bloeiperiodes in onze streken. Witte Euvillesteen structureert het geheel en bakent de ramen af, net als de muurvlakken van gelakte rode en zwarte baksteen. Het geheel is een mooi voorbeeld van gevelpolychromie. Binnen bleven de zalen met hun opmerkelijke decor bewaard. De loketzaal doet Italiaans aan met een vloer van marmertegels in verschillende kleuren. Een monumentale trap wordt verlicht door een rijk geheel van glas-in-loodramen. Op de verdieping liggen weelderige ruimtes zoals de kantoren van de schepenen, met weer andere glas-in-loodramen maar ook cassetteplafonds, gesculpteerde schoorstenen en houten lambriseringen waarvan de motieven zijn ontleend aan het decoratieve vocabularium van de renaissance. (Beschermd – 13/04/1995)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 13u30, 15u30
Frans
zaterdag en zondag: 14u, 15u, 16u, 17u
Engels
zaterdag en zondag: 14u30, 16u30

TE BEZOEKEN

51 Huis der Kunsten

zaterdag en zondag van 10u tot 13u en van 14u tot 18u

Haachtsesteenweg 147
Schaarbeek

reservatie enkel voor de rondleidingen. Tentoonstelling "Kleur/Licht" in vrije toegang.

niet toegankelijk

Wie het gebouw bekijkt aan de straatkant, kan niet vermoeden welke verrassing hem wacht zodra hij de inrijpoort is binnengewandeld: een weelderig landhuis in een schrijn van groen. Het huis werd in 1826 gebouwd voor de rijke lakenhandelaar Charles-Louis Eenens. Een generatie later kreeg het er twee vleugels bij. Later was het eigendom van burggraaf en burggravin Terlinden. Van hun erfgenamen heeft de gemeente Schaarbeek het gekocht. Ze bracht er het Huis der Kunsten in onder, vandaag het centrum voor hedendaagse kunst. Het interieur werd zorgvuldig gerestaureerd. Op basis van stratigrafische studies werden de oorspronkelijke kleuren hersteld. De groene bibliotheek bijvoorbeeld is weer zwart. De aaneenschakeling van salons illustreert overvloedig de verschillende interpretaties van de eclectische stijl. In de eetzaal staat een schoorsteenmantel versierd met mangaangeglazuurde Delftse tegels die nochtans in Gent werden vervaardigd. Sinds de jaren 1950 biedt het Huis der Kunsten een rijk cultureel programma met tentoonstellingen, lezingen, filmvertoningen, meetings en debatten met het doel de hedendaagse kunst binnen ieders bereik te brengen. Regelmatig worden plastisch kunstenaars uitgenodigd om zich de ruimte eigen te maken en in dialoog te treden met de decors en de geschiedenis van het huis. (Beschermd – 28/05/2015)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 10u30, 12u30, 14u30, 16u30
Frans
zaterdag en zondag: 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u
Engels
zaterdag en zondag: 11u30, 15u30

TE BEZOEKEN

52 Koninklijke Sint-Mariakerk

zaterdag van 10u tot 17u en zondag van 14u tot 18u

Koninginneplein
Schaarbeek

toegankelijk zonder reservatie

niet toegankelijk

In 1844 wint Louis Van Overstraeten de architectuurwedstrijd die was georganiseerd voor de bouw van een monumentale kerk, gelegen op het koninklijke tracé tussen het paleis van Brussel en het paleis van Laken. De jonge architect, die op 31-jarige leeftijd zal overlijden voordat de werken zijn voltooid, ontwerpt een gebouw in romaans-byzantijnse stijl. Het achthoekig centraal grondplan wordt omringd door apsiskapellen. Een indrukwekkende koepel op pendentieven, ondersteund door bundelpijlers, bekroont het geheel. Door het gebruik van metaal en lichte dekmaterialen kan het gewicht van de koepel beperkt worden gehouden. De architect voorziet hem van oculi onderaan en schikt er een gordel van ramen rond ter hoogte van de tamboer met daarboven een kroonlijst ondersteund door boogfriezen en modillions. Toch plaatst L. Van Overstaeten ook luchtbogen in gotische stijl. De werken gaan van start in 1845 en op 15 augustus 1853 wordt de kerk geopend als hulde aan koningin Louise-Marie die drie jaar eerder overleed. In het interieur zijn het originele meubilair en de decoratie, een voorbeeld van 'byzantijnse' kunst, een zeldzaamheid in Brussel. In dit decor vond de begrafenismis plaats van de Italiaanse componist Giacomo Puccini die op 29 november 1924 in Brussels overleed. De kerk bevat werken van De Maertelaere, Wilmotte en Delporte die een bezoek waard zijn, evenals een mooi geheel van glas-in-loodramen van Capronnier en romantische orgels van Jean Emile Kerkhoff. Met haar eclectische architectuur trekt deze gebedsplaats niet alleen gelovigen aan, maar ook bezoekers. (Beschermd – 09/11/1976)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag: 10u, 14u
zondag: 14u
Frans
zaterdag: 10u, 14u
zondag: 14u
In samenwerking met Kerk en Toerisme Brussel.

Permanente tentoonstelling "Het oecumenisme in Brussel"

TE BEZOEKEN

53 Hotel Boël

zaterdag en zondag
van 10u tot 18u

Koningsstraat 288
Sint-Joost-ten-Node

enkel toegankelijk via
rondleiding en na reservatie

niet toegankelijk

Dit opmerkelijke herenhuis in Beaux-Artsstijl werd in 1913 gebouwd voor Georges Boël. De rijke industrieel deed een beroep op architect Michel Heininx die ook was verbonden aan de koninklijke paleizen. Hij ontwierp een gebouw met drie verdiepingen onder een mansardedak in witsteen en similisteen. In de benedenverdieping bracht hij schijnvoegen aan. De achtergevel van geverniste baksteen lijkt vreemd genoeg te zijn geïnspireerd op de neo Vlaamse renaissance, een knipoog naar de vele decoratieve elementen in het interieur maar vooral naar het prachtige portiek van de inkomhal en de ruime zaal op de tweede verdieping, onder het houten dakgebinte, waarvan de deuren, de lambriseringen en de schoorstenen rijk werden gesculpteerd. Het herenhuis heeft zijn harmonieuze binnenvolumes bewaard, onder meer ter hoogte van de aaneengeschakelde salons met neo-rococo decor dat gesculpteerde lambriseringen combineert met geschilderde plafonds en marmeren schoorstenen. Het eclectische hotel Boël beschikt ook over een achthoekige neogotische zaal. Het gebouw is een kostbare getuige van het bourgeoisleven in de 19de eeuw, met ruime ontvangstsalons voor feesten en grote diners. De afgelopen 50 jaar was er de zetel van Metro-Goldwyn-Mayer gevestigd. Recent werden er enkele filmopnames gemaakt, onder meer voor Netflix en Arte (Beschermd – 04/04/2019)

Rondleidingen:
Nederlands
zaterdag en zondag: 10u30, 11u30, 12u30, 14u30, 15u30, 16u30
Frans
zaterdag en zondag: 10u, 11u, 12u, 14u, 15u, 16u, 17u
Engels
zaterdag en zondag: 10u30, 12u30, 14u30, 16u30
In samenwerking met Atelier de Recherche et d'Action urbaine en Korei Guided Tours.

Heritage and Food

HET CULINAIRE ERFGOED VAN BRUSSEL

Wicked Pigeon vzw, het Collectif Restobar Bruxelles en de Horecafederatie Brussel slaan opnieuw de handen in elkaar om tijdens de volgende Heritage Days/Open Monumentendagen het Brusselse culinaire erfgoed in de picture te zetten.

De deelnemende restaurants en bars laten zich niet alleen van hun architecturale kant zien, ze bewerken ook kwaliteitsvolle streekproducten. Zo zijn ze echte ambassadeurs van het gastronomische en culinaire erfgoed van Brussel.

Kom op 17 en 18 september zeker langs in de etablissementen. Met een 'Erfgoed'-menu, wedstrijden en andere animaties laten ze je (opnieuw) kennismaken met onze culinaire tradities.

Het volledige programma van de activiteiten vind je op www.heritagedays.brussels, deel OFF/HORECA, en op https://fb.me/e/2ebIqK5Xc

Info :
Wicked Pigeon vzw
hello@wickedpigeon.be

FEDERATION HORECA
BRUSSEL · BRUXELLES · BRUSSELS

34e édition des Journées européennes
du Patrimoine en Wallonie

Patrimoine & Innovation

Wallonie patrimoine AWaP

Avec le soutien
du Conseil de l'Europe
et de l'Union européenne

10-11
septembre
2022

Zondag
11 sept. 2022

Open Monumenten-dag

2022

ZAAM DUUR ZAAM DUUR

openmonumentendag.be

volg ons op en #openmonumentendag

een initiatief van Herita

in samenwerking met Vlaanderen Agentschap Onroerend Erfgoed

v.u. Matthias Francken, Herita vzw, Oude Beurs 27, 2000 Antwerpen, Vrij van zegel, art. 198

AMBASSADES

TE BEZOEKEN

1 Liszt Instituut – Hongaars Cultureel Instituut Brussel

- enkel zaterdag van 14u tot 18u
- Treurenberg 10 – Brussel
- reservatie enkel voor de dansworkshops
- toegankelijk met hulp

Het Liszt Instituut in Brussel vestigde zich op Treurenberg 10 waar zowel in als achter het huidige gebouw nog belangrijke sporen zijn te zien van de eerste stadsomwalling van Brussel.

De tentoonstelling "Micro-world" toont foto's van de Hongaarse kunstenares Zsuzsa Hullán die met haar lens alle schoonheid tracht te vatten van een minuscule wereld. Enkele foto's werden gepubliceerd door National Geographic. Behalve naturalistische onderwerpen haalt ze met een originele en unieke visie ook de bevoorrechte momenten aan van het leven, de straat en de sociale wereld.

Tijdens de Heritage Days/Open Monumentendagen is in het Instituut ook Táncház te gast, een workshop die kinderen en volwassenen inwijdt in de traditionele Hongaarse dansen. De Táncház-methode en de traditie die ze voortzet zijn door UNESCO erkend als immaterieel cultureel erfgoed. Om het publiek vertrouwd te maken met dans en volksmuziek combineert ze traditionele en moderne leermethodes en recent onderzoek naar folklore. Tussen 14u en 18u start er ieder uur een workshop van 30 minuten.

TE BEZOEKEN

2 Koreaans Cultureel Centrum

- zaterdag en zondag van 10u tot 20u
- Regentschapsstraat 4 Brussel
- enkel toegankelijk na reservatie
- toegankelijk met hulp

In een gebouw dat in 1972 tot stand kwam door een samenwerking tussen de architecten Jacques Wybauw en André Van Meulecom organiseert het Koreaans Cultureel Centrum de 9de editie van de Belgisch-Koreaanse striptentoonstelling. Drie Koreaanse en twee Belgische stripalbums worden in de kijker geplaatst: "Vivre à FranDisco" van Thierry Van Hasselt & Marcel Schmitz, "Paysage après la bataille" van Eric Lambé & Philippe De Pierpont, "Homme transparent" van Daesup Shim, "Things I want to draw" van Gaheezy en "Jaein" van Kyutae Lee.

Het eigen en unieke universum van deze kunstenaars wordt op verschillende manieren geïllustreerd: originele tekeningen, maquettes, video's, schetsen, enz. De bezoekers genieten ook het voorrecht om de kunstenaar Thierry Van Hasselt aan het werk te zien in een speciaal voor de gelegenheid ingericht atelier.

Een kennismaking met twee werelden, heel verschillend maar tegelijk ook heel verbonden in de negende kunst.

Tijdens het bezoek aan de tentoonstelling worden verschillende Koreaanse culturele activiteiten aangeboden. Info: https://brussels.korean-culture.org/fr

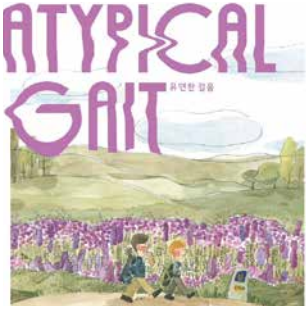

TE BEZOEKEN

3 Residentie van de Ambassadeur van het Verenigd Koninkrijk

zaterdag van 10u tot 16u

Hertogstraat 17 – Brussel

enkel toegankelijk via rondleidingen en na reservatie

toegankelijk met hulp

Dit indrukwekkende herenhuis in de Koningswijk heeft een rijk verleden. Het kende uiteenlopende eigenaars tot het in 1944 verhuurd werd aan de Britse regering. De Britse ambassade kocht het vervolgens in 1947 en in 2012 onderging het een renovatie.

Het huidige interieur weerspiegelt de smaak van de voormalige eigenares, barones de Becker-Remy. De kunstverzamelaarster kocht het herenhuis samen met haar man in 1926, en gaf de bekende Franse interieurarchitect Stéphane Boudin de opdracht om het in te richten. De voorkeur ging bewust uit naar antikiserende interieurs in een relatief modern gebouw.

We kunnen er enkele belangrijke ruimten ontdekken, waaronder de bibliotheek, met houtwerk dat rond 1772 vervaardigd werd voor de ambassade van Frankrijk in Wenen, of de eetzaal, met drie wandtapijten van Jean-Baptiste Monnoyer uit de periode tussen 1690 en 1730. Daarnaast zijn er kunstwerken te zien, zoals het portret uit 1817 van prinses Charlotte Augusta van Wales door George Dawe, en werk van de begin 20ste-eeuwse Britse kunstenaar Walter Sickert.

De voorbije jaren waren de Britse en de Belgische koninklijke families er te gast, naast tal van staatshoofden en nog meer politici vanuit de hele wereld. Vandaag wordt het pand door de Britse diplomatieke missies in België gebruikt voor allerhande officiële doeleinden. Zo vonden er de recepties plaats naar aanleiding van het platina jubileum van de Queen.

Rondleidingen en voorstelling van het meubilair erfgoed van de Britse regering:
Nederlands
zaterdag: 10u, 11u, 12u, 13u, 14u, 15u
Frans
zaterdag: 10u, 11u, 12u, 13u, 14u, 15u
Engels
zaterdag: 10u, 11u, 12u, 13u, 14u, 15u

TE BEZOEKEN

4 Residentie van de ambassadeur van Zwitserland in België en bij de NAVO

zaterdag en zondag van 10u tot 16u

Hertogstraat 15 – Brussel

enkel toegankelijk via rondleidingen en na reservatie

niet toegankelijk

Architect Armand Delalieux, die al verschillende art decogebouwen in Brussel op zijn naam had geschreven, tekende de plannen voor dit mooie herenhuis in 1911 en bouwde het op de plaats van twee gekoppelde huizen van eind 18de eeuw. Ditmaal koos hij voor het neoclassicisme om in de stijl te blijven van de verschillende gebouwen rond het Koningspark. Het huis werd in 1912 voltooid en ter beschikking gesteld van de minister van Buitenlandse Zaken Paul Hymans. In 1971 werd het aangekocht door de Zwitserse confederatie. Vandaag is het de residentie van de ambassadeur van Zwitserland in België en bij de NAVO. In 2020-2021 werden er restauratiewerken verricht om onder meer de energie-efficiëntie en de warmte-isolatie te verbeteren.

Rondleidingen:
Frans
zaterdag en zondag: 10u, 14u
Engels
zaterdag en zondag: 11u, 15u

TE BEZOEKEN

5 Ambassade van Zuid-Afrika

enkel zaterdag van 10u tot 15u

Montoyerstraat 17
Brussel-Uitbreiding

toegankelijk zonder reservatie. Groepen van maximaal 15 personen.

toegankelijk met hulp

In de Leopoldwijk nam de ambassade van Zuid-Afrika haar intrek in een ronduit modern gebouw met een volledig beglaasde gevel. Ze opent haar deuren voor een tentoonstelling rond het thema *Heritage Month*, d.w.z. Erfenismaand, een initiatief dat de sociale cohesie wil bevorderen en de Natie en de gedeelde nationaliteit wil consolideren. Tijdens dit evenement vieren en herwaarderen de Zuid-Afrikanen het erfgoed dat hen werd nagelaten.

"De beslissing van onze democratisch verkozen regering om van *Heritage Day* een van onze nationale feestdagen te maken, werd ingegeven door de overtuiging dat ons rijke en gevarieerde cultureel erfgoed een krachtige hefboom is voor de opbouw van onze nieuwe Natie. Ze werd ook genomen in de wetenschap dat de strijd tegen de onrechtvaardigheid en ongelijkheid van het verleden wezenlijk deel uitmaakt van onze nationale identiteit en onze cultuur. We waren ons bewust van het feit dat onze Natie zoals een fenix alleen maar uit haar as van verdeeldheid en conflict kan herrijzen als we hulde brengen aan al diegenen die hun inspanningen, onverschrokkenheid en talent in dienst hebben gesteld van dit doel: een democratie opbouwen waarin ras geen rol speelt."

Nelson Mandela, 23-09-1996, Uitenhage, Zuid-Afrika

TE BEZOEKEN

6 Officiële residentie van de ambassade van Spanje in het Koninkrijk België

zaterdag en zondag van 10u tot 14u

Montoyerstraat 26 Brussel-Uitbreiding

enkel toegankelijk na reservatie. Identiteitsbewijs verplicht.

niet toegankelijk

Dit gebouw is het laatste overblijfsel van de oorspronkelijke bebouwing van het huizenblok dat in 1840 werd ontworpen door architect Tilman-François Suys. Hij was de grote bouwmeester van de Leopoldwijk. In 1909 onderging het neoclassicistische herenhuis enkele verbouwingen. Op 7 november 1919 werd de woning aangekocht door Rodrigo de Saavedra et Vinent, de markies van Villalobar, voor rekening van de Spaanse regering waarvan hij de minister-plenipotentiaris in België was. Bedoeling was om er de Spaanse legatie in Brussel te huisvesten. Vandaag is het de officiële residentie van de ambassadeur van Spanje. Het interieur is rijk gedecoreerd en heeft kunstwerken uit de collectie van de markies bewaard. Uit die tijd stammen de grisaille in de inkomhal die het paleis van Santa Cruz in Madrid afbeeldt, maar ook de bronzen platen op de prachtige trapleuning of de reproductie van de wapenschilden van Toledo met de nieuwe poort van Bisagra, geschonken door een Belgische kunstenaar en opgehangen in het trappenhuis.

De bezoekers kunnen kennismaken met de performance “The rule of silence” van de Spaanse kunstenaar Miguel Peñaranda. (Beschermd– 04/04/1996)

TE BEZOEKEN

7 Ambassade van de Republiek Armenië

enkel zaterdag van 10u tot 18u

Montoyerstraat 28 Brussel-Uitbreiding

toegankelijk zonder reservatie

niet toegankelijk

Dit smalle herenhuis werd gebouwd naast een groter herenhuis, wat meteen de gemengdheid illustreert waar bij de inrichting van de Leopoldwijk naar werd gestreefd. Het gebouw waar vandaag de ambassade van de Republiek Armenië is gevestigd, werd tussen 1907 en 1908 aanzienlijk uitgebreid en kreeg er later nog een verdieping bij. De gevel van de benedenverdieping werd verbouwd in Beaux-Artsstijl en het interieur werd prestigieus gedecoreerd.

De bezoekers kunnen een tentoonstelling van Armeense tapijten bezoeken en genieten van hapjes en drankjes uit het land. (Beschermd – 04/04/1996)

TE BEZOEKEN

8 Kanselarij van de ambassade van Spanje

zaterdag en zondag van 10u tot 14u

Wetenschapsstraat 19 Brussel-Uitbreiding

enkel toegankelijk na reservatie. Identiteitsbewijs verplicht.

toegankelijk met hulp

Het neoclassicistische herenhuis waar vandaag de Kanselarij van Spanje is gevestigd, was eigendom van graaf Philippe de Brouchoven de Bergeyck. Op 23 mei 1929 kocht de toenmalige ambassadeur Francisco José Gutiérrez de Agüera y Bayo het gebouw in naam van de Spaanse Staat dankzij een gulle gift van de Catalaanse industrieel Manuel Pereña. In die tijd was het de bedoeling om er het Spaanse Huis in onder te brengen. Dat moest dienst doen als ambassade, consulaat, culturele instelling en officiële Kamer van Koophandel van Spanje in België. In de loop der jaren zetelden in het gebouw ook tal van verenigingen en diensten die te maken hadden met de Spaanse cultuur en economie.

Sinds 2017 beschikt de Kanselarij over een culturele ruimte, het *Spain Arts and Science LAB in Belgium* – of gewoon het LAB – waar de bezoekers op de binnenplaats de muurschildering "Butterfly Effect" van de kunstenaars Esther Pizarro en Olimpia Velasco kunnen bewonderen. Zij wonnen de internationale open oproep voor openbare kunst "Wij zijn natuur. Een muur tegen de klimaatverandering" die werd gelanceerd in het kader van het Street Art Parcours Brussels. Het hele jaar door lopen er in het LAB innoverende artistieke en wetenschappelijke projecten, met

vandaag ook twee tentoonstellingen van hedendaagse kunst: "Inversion Intention" van Bernard Villers en Guillermo Mora en "Black Iron" van de Spaans-Belgische kunstenaar Mickael Lallemand die hulde brengt aan de slachtoffers van de overstromingen in Wallonië van 2021.

TE BEZOEKEN

9 Permanente vertegenwoordiging van Litouwen bij de Europese Unie

enkel zaterdag van 10u tot 17u

Belliardstraat 41-43 Brussel-Uitbreiding

enkel toegankelijk via rondleidingen en na reservatie

niet toegankelijk

Het dubbelhuis waar de permanente vertegenwoordiging van Litouwen bij de Europese Unie is gevestigd, wordt toegeschreven aan Tilman-François Suys, de stedenbouwkundig architect die verantwoordelijk is voor het tracé van de Leopoldwijk. Het is een van de zeldzame gevrijwaarde ensembles in de Belliardstraat en werd gebouwd omstreeks 1855. Het evenwicht van het gebouw met renaissance-invloeden is ronduit opmerkelijk. In 1861 werden enkele wijzigingen doorgevoerd op het nummer 43 dat in 1937 ook een balustrade kreeg.

Tijdens de Heritage Days loopt er een tentoonstelling van abstracte en hedendaagse kunst. De bezoekers kunnen ook de ruimten bezichtigen die worden gebruikt voor de officiële diplomatische functies en een korte voorstelling van een formeel dinerprotocol bijwonen.

TE BEZOEKEN

10 Praags Huis – Praagse Delegatie bij de Europese Unie

zaterdag en zondag van 10u tot 18u

Palmerstonlaan 16
Brussel-Uitbreiding

toegankelijk zonder reservatie

niet toegankelijk

In dit neoclassicistische gebouw van de architecten Constant Bosmans en Henri Vandeveld uit 1897 zetelt vandaag de Praagse Delegatie bij de Europese Unie. De witstenen gevel steunt op een arduinen onderbouw met bossage. De hoofdingang, onder markies, geeft toegang tot een vestibule die haar originele decoratie bewaard heeft. Ze is beschilderd met guirlandes in een imitatiemozaïek. Op de benedenverdieping kan je het salon bezoeken waar de fraaie versiering onder meer grisailles omvat met putti die de vier seizoenen uitbeelden. In dit salon loopt ook een tentoonstelling in het kader van Brussels Design September.

TE BEZOEKEN

11 Ambassade van Ghana

enkel zaterdag van 10u tot 16u

Tervurenlaan 391
Sint-Pieters-Woluwe

enkel toegankelijk na reservatie

niet toegankelijk

De 10 km lange Tervurenlaan is onmiskenbaar een van de meest prestigieuze lanen van de hoofdstad. Talrijke bomen en indrukwekkende gebouwen van verschillende stijlen vormen het decor van diplomatieke vertegenwoordigingen, waaronder die van Ghana. De ambassade is gevestigd in een alleenstaande villa met een mooie tuin. Je kan er video's bekijken over het land, maar ook naar muziek luisteren of proeven van typische producten en traditionele Ghanese gerechten.

TE BEZOEKEN

12 Ambassade van Pakistan

enkel zondag van 12u tot 18u

Delleurlaan 57
Watermaal-Bosvoorde

toegankelijk zonder reservatie

niet toegankelijk

De ambassade van Pakistan is gevestigd in een fraai gebouw met een parement van gele baksteen en bekroond met een mansardedak. Een mooie illustratie van het residentiële karakter van deze chique wijk in Watermaal-Bosvoorde. Het gebouw zou dateren uit de jaren 1920-1930 en kreeg een eclectische stijl.

Documentaires en foto's tonen de rijke Pakistaanse cultuur en de opmerkelijke diversiteit van het land, de prachtige landschappen, de cultuur en de toeristische sites. Enkele kostbare werken geven een overzicht van de Pakistaanse literatuur met op de achtergrond traditionele muziek. Ter plaatse worden ook Pakistaanse specialiteiten bereid die je kan proeven. Hun typische geurige en kruidige aroma's helpen je om het land beter te leren kennen. Voorouderlijke ambachten houden al sinds mensenheugenis tot op vandaag stand. Keramiek, potten, ertsen en traditionele kennis getuigen van deze eeuwenoude kennis en savoir-faire. In fotocabines kan je plaatsnemen voor beroemde Pakistaanse monumenten. Of je kan op een gefingeerd cricketveld de bat hanteren en poseren als een echte Pakistaanse topspeler. Om te eindigen kunnen de liefhebbers nog een henneptatoeage laten zetten.

TE BEZOEKEN

13 Ambassade van de Verenigde Arabische Emiraten

zaterdag en zondag
van 14u tot 18u

Nachtvlinderslaan 24
Brussel-Uitbreiding

enkele toegankelijk via rondleidingen en na reservatie

niet toegankelijk

De ambassade van de Verenigde Arabische Emiraten zetelt in het beroemde huis Delune dat in 2012 werd aangekocht en gerenoveerd door het architectenbureau MA², naast een polyvalent paviljoen en een ronduit modern gebouw met flexibele werkruimten en samenwerkingszones. Boven alle ramen en deuren is een arabiserend decor gesculpteerd. Op het menu tijdens het weekend: degustatie van typische gerechten en Arabische koffie en traditionele artistieke performances.

Rondleidingen:
Engels
zaterdag en zondag:
14u, 15u, 16u, 17u

TE BEZOEKEN

14 Ambassade van Kazachstan

zaterdag en zondag van 10u tot 18u

Van Beverlaan 30 – Ukkel

enkel toegankelijk na reservatie

niet toegankelijk

Op de hoek van de Lorrainedreef en de Van Beverlaan staat een weelderig huis in een pittoreske stijl. Hier zetelt de ambassade van Kazachstan. Het gebouw heeft een opmerkelijke architectuur met haar parement van gele baksteen en hardsteen met banden van rode baksteen. Twee gestapelde erkers flankeren een monumentale ingang onder een luifel. Vakwerk decoreert de puntgevels en de vele dakvensters. Rond het huis ligt een uitgestrekt park.

Je kan een bezoek brengen aan de tentoonstelling "Kazachstan – Het land van de Grote Steppe" met traditionele Kazachse klederdracht, een nomadenyurt, foto's van Kazachstan, de hedendaagse architectuur, de bevolking, de natuur en de landschappen. Zeer interessant is ook een uitzonderlijk historisch boek over Kazachstan met kaarten uit de 16de tot 18de eeuw. En je kan kennismaken met het historische en culturele erfgoed van Kazachstan, het land van de Grote Steppe.

TE BEZOEKEN

15 Ambassade van de Republiek Nicaragua

enkel zaterdag van 9u tot 18u

Wolvendaellaan 55 – Ukkel

toegankelijk zonder reservatie

niet toegankelijk

Op initiatief van de gebroeders Carsoel werd in 1911 de Wolvendaellaan aangelegd, dwars door de oude wijk Klipveld. Er werden prachtige huizen gebouwd in de verschillende stijlen van die tijd. De driegevelwoning waarin de ambassade van de Republiek Nicaragua is gevestigd, heeft wat weg van de cottagestijl.

In de ambassade kan je een fototentoonstelling bezoeken rond de traditie van de "Güegüense" die is ingeschreven op de lijst van het immaterieel erfgoed en rond andere aspecten van het land (toerisme, geschiedenis, economie en samenleving). De etnografische kortfilm "Lubaraum" is een soort van road movie die handelt over de eeuwenoude garifuna-cultuur, eveneens erkend als immaterieel erfgoed. De film werd gedraaid op de Caraïbische kusten van Nicaragua en Honduras. Boeiende personages vertolken de wereldvisie van de Garifuna-natie. Je reist mee naar hun wortels, hun voorouders, een verzetsfamilie die wordt verenigd door eenzelfde zee.

Rondleidingen (duur: 30 tot 40 minuten). Maximaal 20 personen per vertrek:
Frans/Engels
zaterdag: 9u20, 10u20, 13u30, 14u20, 16u20

Filmvoorstelling (met Franse ondertitels), zaterdag om 11u en 15u (duur: 65 minuten) Maximaal 20 personen per voorstelling.

TE BEZOEKEN

16 Ambassade van Bulgarije

zaterdag en zondag
van 10u tot 16u

Moscickilaan 7 – Ukkel

toegankelijk zonder reservatie. Maximaal 60 personen per initiatie.

niet toegankelijk

Deze elegante straat in de chique Langeveldwijk dankt haar naam aan Ignacy Moscicki, een Pools chemicus die van 1926 tot 1939 president was van zijn land. Een van de indrukwekkende woningen, meer bepaald het nummer 7, biedt onderdak aan de ambassade van Bulgarije.

Het publiek kan kennismaken met de horò, een traditionele Bulgaarse groepsdans die op geen enkel familie- of volksfeest ontbreekt. De deelnemers worden opgesteld in een kring en krijgen tijdens de initiatie de vrij eenvoudige danspassen aangeleerd. De Bulgaarse dansgroep "Na Horoto V Bruksel" telt een twaalftal actieve leden en organiseert al meer dan tien jaar cursussen en stages voor beginnende of ervaren dansers. Afhankelijk van het weer zullen er grote horòs worden georganiseerd in de tuinen van de ambassade. De grootte van de horò varieert naargelang de beschikbare ruimte en het aantal deelnemers. De rondes kunnen 20 à 30 personen tellen met tussen de 40 en 60 dansers.

In de ambassade loopt ook een tentoonstelling over de sites van het Bulgaarse cultureel erfgoed die zijn opgenomen op de UNESCO-werelderfgoedlijst. De foto's zijn van de Bulgaarse fotograaf Ivo Hadzhimishev.

TE BEZOEKEN

17 Ambassade van Kenia

enkel zaterdag
van 10u tot 17u

Winston Churchillaan 208
Ukkel

toegankelijk zonder reservatie. Maximaal 80 personen per uur.

De ambassade van Kenia zetelt in een elegant, witstenen neoclassicistisch gebouw uit de tijd dat de Winston Churchillaan nog Longchamplaan heette.

Thee en koffie zijn uit de Keniaanse cultuur niet weg te denken. Volgens de Kenianen staan ze symbool voor gezelligheid en dus drinken ze ze de hele dag door. Op de rode en vruchtbare vulkaanbodems van het weelderig groene Kenia wordt de Keniaanse thee geteeld die bijzonder rijk is aan mineralen. De thee wordt gedroogd waar ze geteeld en geoogst worden en niet vermengd met andere theesoorten. Hij heeft een zeer lekkere, karakteristieke smaak die je tijdens je bezoek kan ontdekken, maar ook de koffieliefhebbers worden niet vergeten.

TE BEZOEKEN

18 Residentie van de ambassadeur van Hongarije

- enkel zondag van 14u tot 18u
- Mignot-Delstanchestraat 57 Elsene
- enkel toegankelijk via rondleidingen en na reservatie
- niet toegankelijk

Een elegant herenhuis in Beaux-Artsstijl is de officiële residentie van de Hongaarse ambassadeur. Het werd in 1926 gebouwd door het architectenduo Dufas-Martin.

Voordat de Hongaarse Staat het in 1975 kocht, was het huis eigendom van de krant *Le Soir*. Tot begin jaren 1990 bood het onderdak aan de handelsmissie en de commerciële dienst van de Hongaarse ambassade. In 1995 deed het twee maanden dienst als ambassade en in 2003 werd het de officiële residentie van de ambassadeur. Je kan deze historische plaats ontdekken tijdens een rondleiding door het ambassadepersoneel.

TE BEZOEKEN

19 Ambassade van Albanië

- zaterdag en zondag van 10u tot 14u
- Tenboschstraat 30 – Elsene
- toegankelijk zonder reservatie. Maximaal 50 personen per uur.
- niet toegankelijk

De naam van de architecte van deze kokette burgerwoning waarin de ambassade van Albanië gevestigd is sinds 2000, is niet gekend. Het huis dateert van 1906 en illustreert mooi de Beaux-Artsstil met haar witstenen gevel met bow window op de eerste verdieping. Onder begeleiding van een personeelslide van de ambassade kunt u enkele ruimten van dit gebouw zo typisch voor de Belgische architectuur bezoeken.

Op het programma verder: typische Albanese dansen uitgevoerd door een groep jonge kunstenaars in traditionele Albanese klederdracht, leden van de Albanese vereniging Vatra in Brussel, en traditionele Albanese gerechten en dranken.

Onder auspiciën van het Albanese ministerie van Europa en Buitenlandse Zaken verenigt de tentoonstelling “Colors of Albania – De kleuren van Albanië” duizenden kunstfoto’s van de rijkdommen van het land, gemaakt door ‘gewone’ fotografen die optreden als ‘digitaal diplomaat’. De foto’s tonen het culturele erfgoed van Albanië, de stedelijke architectuur, het dagelijkse leven en de ziel van de bewoners en de rijke, eeuwenoude geschiedenis. Deze buitengewone virtuele tentoonstelling brengt hulde aan de ongerepte landschappen en natuur, een goed bewaard cultureel erfgoed, een land dat leeft op een ritme van traditie én moderniteit.

Rondleidingen in het Engels van 10u tot 14u. Maximaal 20 personen per vertrek.

ART NOUVEAU BRUSSELS 2023

2023 wordt het jaar van de art nouveau in Brussel. 130 jaar na de opening van het hotel Tassel van Victor Horta, bekend als een van de eerste belangrijke art nouveaugebouwen in de geschiedenis, kan je samen met Urban en visit.brussels onze status van hoofdstad van de art nouveau komen vieren. Tal van initiatieven, ondersteund door verschillende culturele partners, staan op het programma in het hele Brussels Gewest: meesterwerken die hun deuren openen voor het publiek, werfbezoeken, tentoonstellingen, lezingen, publicaties, workshops, ambachtelijke beroepen, rondleidingen door de stad, enz. Allemaal bestemd voor een zo groot en zo gevarieerd mogelijk publiek!

Alle informatie over dit programma vind je heel binnenkort op de website artnouveau.urban.brussels!

AUTOLOZE ZONDAG

Elk jaar stelt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tussen 16 en 22 september aan alle inwoners, ondernemingen en scholen van Brussel voor om even te proeven van een alternatieve mobiliteit. Het thema van de Week van de Mobiliteit is 'stappen' en de combinatie ervan met de andere vervoersmodi. Daartoe worden allerhande uitdagingen en stimulansen uitgewerkt.

Op 18 september, de Autoloze Zondag zelf, vinden verspreid in de stad allerhande feestelijke activiteiten plaats, waarbij de vele manieren om je te verplaatsen aan bod kunnen komen: bus, metro, tram, trein, stappen, skaten, fietsen,...

Meer weten?

Consulteer de website weekvandemobiliteit.brussels waar alle praktische informatie en feestgegevens terug te vinden zijn!

In de praktijk

De Autoloze Zondag geldt voor iedereen, met uitzondering van het openbaar vervoer, taxi's, autocars, hulp- en ordediensten. Overal geldt, tijdens de uren dat Brussel dichtgaat voor auto's (9u30 tot 19u), een maximumsnelheid van 30 km/u.

Opgepast: het verkeersreglement blijft van toepassing. En vergeet ook niet dat bepaalde voertuigen ook op Autoloze Zondag nog door de stad mogen rijden. We vragen je om hoffelijk te blijven en je te verplaatsen met respect voor alle weggebruikers.

Repertorium van de plaatsen en activiteiten per gemeente

ANDERLECHT

41 Academie voor Beeldende Kunsten Anderlecht ..... D 9
Dapperheidsplein

40 Collegiale Sint-Pieter-en-Guidokerk ..... D 9
Dapperheidsplein

43 Erasmushuis..... D 9
De Formanoirstraat 31

39 Museum voor Geneeskunde . A 11
Lenniksebaan 808

42 Oud Begijnhof van Anderlecht ..... D 9
Kapelaanstraat 8

74 Wetsi Art Gallery en *Café Congo*..... E 9
Klein-Eiland 1A

75 Bezoek "Ontmoeting met de kunstenaar Aimé Mpané" .... E 9

BRUSSEL

2 Algemeen Rijksarchief 2 (depot Joseph Cuvelier) ..... L 2
Hopstraat 28

10 Art et marges museum..... M 5
Hoogstraat 312-314

9 Ateliers des Tanneurs..... M 4
Huidevettersstraat 60A

6 Beurs van Brussel..... M 3
Anspachlaan

17 BELvue Museum ..... N 4
Paleizenplein 7

16 BNP Paribas Fortis ..... N 3
Koningsstraat 20

5 Broodhuis – Museum van de Stad Brussel..... N 4
Grote Markt

8 Brussels Parlement ..... M 3
Lombardstraat 69

20 Cercle royal gaulois artistique et littéraire ..... O 3
Wetstraat 5

13 Egmontpaleis..... N 4
Kleine Zavel 8

6 GardeRobe MannekenPis .... M 3
Eikstraat 19

2 *Grand Hospice* ..... M 2
Grootgodshuisstraat 7

29 Hotel de Knuyt de Vosmaer .. O 2
Congresstraat 33-33a

12 Joods Museum van België ... N 4
Miniemenstraat 21

11 Justitiepaleis ..... M 4
Poelaertplein

2 Koreaans Cultureel Centrum..... N 4
Regentschapsstraat 4

27 *Lever House* (HE2B-ISIB)..... O 2
Koningsstraat 150

1 Liszt Instituut – Hongaars Cultureel Instituut Brussel ... N 3
Treurenberg 10

12 Noorse chalet ..... N 4
Brederodestraat 10 – Brussel

14 Onze-Lieve-Vrouw-ten-Zavelkerk..... N 4
Zavelstraat

21 Paleis der Academiën..... O 4
Hertogstraat 1

17 Parlement van de Federatie Wallonië-Brussel/Franse gemeenschap ..... N 3
Koningsstraat 72

3 Residentie van de Ambassadeur van het Verenigd Koninkrijk.. O 3
Hertogstraat 17

4 Residentie van de ambassadeur van Zwitserland in België en bij de NAVO..... O 3
Hertogstraat 15

1 Sint-Gorikshallen..... M 3
Sint-Goriksplein 1

15 Sint-Jacob-op-de-Koudenbergkerk ..... N 3
Koningsplein

18 Sint-Michiels-en Sint-Goedelekathedraal ..... N 3
Sint-Goedelevoorplein

7 Stadhuis van Brussel..... M 3
Grote Markt

4 Thurn & Taxis en Maritiem Station..... M 1
Picardstraat 7-11

19 Vlaams Parlement ..... O 3
IJzerenkruisstraat 99

3 Vrijmetselaarstempels..... M 2
Lakensestraat 79

5 Vrijmetselaarstempel van de Cercle des Amis philanthropes ..... N 2
Peterseliestraat 8

28 Activiteit "Een kijkje op de koloniale cinema" ..... O 2

16 Begeleide speurtocht "Van Leopold II naar Boudewijn: een dynastie, een tijdreis" ... N 4

20 Bezoek "Brussel, Métropole amnésique of grootstad met geheugenverlies" ..... N 4

21 Bezoek "Het Paleis voor Schone Kunsten: architectuur en geschiedenis – een dekoloniaal perspectief"..... N 3

26 Bustocht "Van tentoonstelling naar tentoonstelling"..... N 3

11 Fietstocht "Congo in Brussel: architecturale details"..... M 4

22 Interactieve familiewandeling "Brussel... een wereld op zich!"

1 Lezing "Affiches en reclame uit de koloniale tijd" ..... M 3

9 Lezing "België en de chocolade, een koloniale geschiedenis?"..... M 4

10 Lezing "Congolese schilderkunst"..... M 4

8 Tentoonstelling "Notre Congo/ Onze Congo: de ontmaskering van de Belgische koloniale propaganda" ..... M 4

4 Wandeling "Afrikaanse smaken en kleuren rond de oude haven van Brussel"..... M 2

3 Wandeling "Bananen, cacao en maniok: Afrikaanse voedingswaren in Brussel" .. M 2

19 Wandeling "Brussel en Congo"..... N 4

13 Wandeling "Brussel en de oude koloniale administratieve wijk" ..... O 4

23 Wandeling "Brusselo-Congolaise" ..... N 3

31 Wandeling "De Belgische instellingen en de kolonisatie" ..... O 3

15 Wandeling/bustocht "De grote koloniale toer, van de Taverne du Globe naar het Lumumbaplein" ..... N 4

18 Wandeling "Dialoog en herdenking"..... N 4

24 Wandeling "Koloniale bankarchitectuur"..... N 3

7 Wandeling "Kuifje in Congo: de sporen van het kolonialisme in het beeldverhaal" ..... M 4

30 Wandeling "Onze-Lieve-Vrouw ter sneeuw en de koloniale industrie in Afrika" ..... O 2

14 Wandeling "Op weg naar Congo" ..... N 4

25 Wandeling "Van Sabena naar de Koloniale Hoofdkwartieren" ..... N 3

BRUSSEL-LAKEN

46 Geneeskundige Stichting Koningin Elisabeth/CHU Brugmann ..... F 3
J. Crocqlaan 3

80 Koloniale Tuin ..... G 3
Jean Sobieskilaan – Ebbenbomenlaan

47 Queens Brussels ..... H 4
Koninginnelaan 266

81 Gezinswandeling "Congolese tuinen en planten... Daar teken je voor!" ..... G 3

84 Projectie s/t/r/a/t/e/s ..... H 4

83 Tentoonstelling, filmprojectie "Ernest Salu III-Filmer in Congo" ..... H 4

85 Wandeling "Koloniale ideologie: tussen utopie, kunst en techniek" .... I 4

82 Wandeling "Van de Koloniale Tuin naar Paleis 5: koloniale overblijfselen op de Heizelvlakte" ..... G 3

BRUSSEL-UITBREIDING

32 Abdijkerk en Klooster Onze-Lieve-Vrouw Ter Kameren.... I 11
Abdij ter Kameren 10

7 Ambassade van de Republiek Armenië ..... I 8
Montoyerstraat 28

13 Ambassade van de Verenigde Arabische Emiraten..... J 12
Nachtvlinderslaan 24

5 Ambassade van Zuid Afrika ... I 8
Montoyerstraat 17

23 Concert Noble/Edificio ..... I 8
Aarlenstraat 84

24 Europees Parlement ..... I 9
Wiertzstraat 60

33 Huis van de Europese geschiedenis ..... I 9
Leopoldpark – Belliardstraat 135

36 Jubelpark..... J 8
Renaissancelaan/Nerviërslaan/IJzerlaan/Blijde-Intredelaan

8 Kanselarij van de ambassade van Spanje..... I 8
Wetenschapsstraat 19

6 Officiële residentie van de ambassade van Spanje in het Koninkrijk België ..... I 8
Montoyerstraat 26

9 Permanente vertegenwoordiging van Litouwen bij de Europese Unie ..... I 8
Belliardstraat 41-43

10 Praags Huis – Praagse Delegatie bij de Europese Unie ..... I 8
Palmerstonlaan 16

25 Solvaybibliotheek ..... I 9
Leopoldpark, Belliardstraat 137

31 Villa Empain/Boghossianstichting..... J 12
Franklin Rooseveltlaan 67

22 Voormalig atelier Marcel Hastir ..... H 8
Handelsstraat 51

34 Voormalig huis van Eetvelde..... J 8
Palmerstonlaan 4

37 Activiteit "Het Jubelpark, tekening na tekening" ..... J 8

41 Fietstocht "Congo in het licht van de wereldtentoonstellingen" .... J 8

38 Ludieke zoektocht voor gezinnen "Wat zou het Jubelpark zijn zonder zijn koloniale geschiedenis?"..... J 8

43 Speurtocht voor gezinnen "Het Jubelpark: een koloniale gedenkplaats"..... J 8

35 Wandeling "Art nouveau en "Congostijl" ..... I 8

42 Wandeling "Congo tentoongesteld in het Jubelpark" ..... K 9

32 Wandeling "Het koloniaal erfgoed in verband met Congo anders bekeken" ..... I 9

40 Wandeling "Leopold II en het Jubelpark"..... J 8

39 Wandeling "Twee parken, een laan en een koloniale tentoonstelling"..... J 8

44 Wandeling met tramrit "Van het Jubelpark naar het Paleis der Koloniën" ..... J 9

ELSENE

19 Ambassade van Albanië .... H 10
Tenboschstraat 30

58 Boekhandel Pépite Blues .... H 9
Anoulstraat 30

33 Flagey..... I 10
Heilig-Kruisplein

34 La Loge..... H 10
Kluisstraat 86

18 Residentie van de ambassadeur van Hongarije..... H 11
Mignot-Delstanchestraat 57

65 Bezoek "De sporen van de kolonisatie in de collecties van het CIVA"..... H 10

62 Concert "Kuumba Outspoken" ..... H 9

59 Fietstocht "Brussel dekoloniseert" ..... H 9

60 Fietstocht "Kunstenaars in het zadel"... H 9

61 Fietstocht "In het wielspoor van Congo-Vrijstaat" ..... H 9

68 Speurtocht voor gezinnen "Email en steen" ..... I 11

63 Tentoonstelling "Don't tell us who we are".... H 9

69 Tentoonstelling "Terug naar de bron De musea van de ULB onderzoeken de oorsprong van hun collecties" ..... I 11

64 Wandeling "Code Mémoire – Wortels van Matonge" ..... H 9

66 Wandeling "Dekolonisatie: een weg naar verbinding"..... I 9

67 Wandeling "Levensverhalen uit de tijd van de kolonisatie".... J 11

ETTERBEEK

45 Wandeling "Etterbeek en de dekolonisatie – oe omgaan met dissonant erfgoed?"..... K 9

EVERE

48 Brussels Museum van de Molen en Voeding ..... J 5
Windmolenstraat 21

86 Fietstocht "De rol van de luchthaven Evere-Haren en van SABENA bij de kolonisatie van Congo" ..... K 4

KOEKELBERG

78 Belgian Chocolate Village Museum ..... F 6
De Neckstraat 20

45 Nationale Basiliek van het Heilig Hart ..... E 6
Basiliekvoorplein 1

79 Tentoonstelling "Aboriginal land claims – Aboriginal Art from Australia" ..... E 6

OUDERGEM

29 Hertoginnedal ..... M 11
Hertoginnedal 1

56 Plantentuin Jean Massart (Leefmilieu Brussel en ULB) . M 11
Waversesteenweg 1850

30 Priorwoning en site van het Rood Klooster ..... N 12
Rood Kloosterstraat 4

57 Wandeling "De reizende planten" ..... M 11

SCHAARBEEK

50 Gemeentehuis van Schaarbeek ..... I 5
Colignonplein

51 Huis der Kunsten ..... I 6
Haachtsesteenweg 147

49 Huis Devalck ..... I 7
André Van Hasseltstraat 32

52 Koninklijke Sint-Mariakerk ... H 6
Koninginneplein

87 Wandeling "Van Saio en Tabora naar Schaarbeek: een beladen koloniaal monument" ..... I 4

SINT-GILLIS

37 Stadhuis van Sint-Gillis ..... G 10
Maurice Van Meenenplein 39

36 Voormalige spektakelzaal *Aegidium* ..... G 10
Sint-Gillesvoorplein 18

SINT-JANS-MOLENBEEK

76 MigratieMuseumMigration .. G 7
Werkhuizenstraat 17

44 MoMuse ..... F 7
Mommaertsstraat 2A

77 Familiewandeling "Superdivers" ..... G 6

SINT-JOOST-TEN-NODE

89 Charliermuseum ..... I 8
Kunstlaan16

53 Hotel Boël ..... H 7
Koningsstraat 01288

88 VR-projectie "*Kinshasa Now* van Marc-Henri Wajnberg" ..... H 7

SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE

26 Gemeentehuis van Sint-Lambrechts-Woluwe ..... L 8
Paul Hymanslaan 2

28 Kasteel Malou ..... M 8
Pierre Leviedreef 2 (toegang via de Stokkelsesteenweg 45)

27 Windmolen ..... N 7
Emmanuel Mounierlaan 8

SINT-PIETERS-WOLUWE

11 Ambassade van Ghana ..... N 10
Tervurenlaan 391

47 Gemeentehuis van Sint-Pieters-Woluwe ..... M 9
Charles Thielemanslaan 93

54 Wittockiana ..... L 9
Bemelstraat 23

49 Brunch-Talk "De sporen van de kolonisatie in ons gedachtengoed" ..... M 9

50 Lezing "Beheer en teruggave van het culturele koloniale erfgoed in België en Europa" M 9

51 Tentoonstelling "Kruisbestuiving: Afrikanisten in de gemeentelijke collecties en het œuvre van Rhode Makoumbou" ..... M 9

52 Tentoonstelling "Strips van Noord-Kivuaanse kunstenaars" ..... M 9

53 Wandeling "Dekoloniale wandeling" ..... L 9

55 Wandeling "Herdenking van de genocide van de Tutsi's en hun familie in Rwanda" ..... L 9

46 Wandeling "Op zoek naar de historische liften" ..... K 9

48 Workshop "BANAFRO: workshop Afrika – dans, zang en ritme" ..... K 9

UKKEL

16 Ambassade van Bulgarije ... H 12
Moscickilaan 7

15 Ambassade van de Republiek Nicaragua .... G 13
Wolvendaellaan 55

14 Ambassade van Kazachstan ..... BK
Van Beverlaan 30

17 Ambassade van Kenia ..... H 12
Winston Churchillaan 208

35 Museum en tuinen David en Alice van Buuren .. G 12
Leo Erreralaan 41

73 Bezoek "Ontmoeting met de kunstenaar Bers Grandsinge" ..... H 14

71 Tentoonstelling "Tango ya bakoko, een reis doorheen de Belgisch-Congolese geschiedenis in klank en beeld" ..... G 13

70 Wandeling "Dekoloniale wandeling in Ukkel" ..... H 12

72 Wandeling "Over de Ukkelse kunstenaars-afrikanisten" .. G 13

VORST

38 WIELS ..... E 10
Van Volxemlann 354

WATERMAAL-BOSVOORDE

12 Ambassade van Pakistan ... K 14
Delleurlaan7

BUITEN GEWEST

90 Wandeling "Herdenkingswandeling in Tervuren" ..... BK

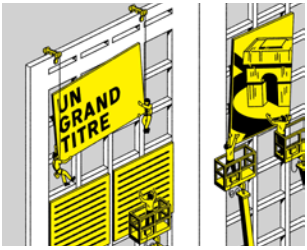

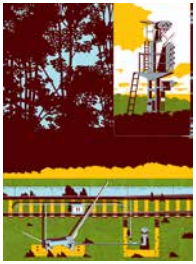

ARTHUR BONIFAY

Arthur Bonifay is niet alleen illustrator maar ook grafisch ontwerper, en dat al bijna tien jaar. Illustrator blijft echter zijn hoofdbezigheid waarin hij gevarieerde onderwerpen aanhaalt, van ideetekeningen voor de pers tot de programmatorische ontwerpen voor toekomstige stadsprojecten.

Hij beheerst verschillende grafische stijlen die hij met souplesse aanpast aan de boodschap die hij wil meegeven.

Gewend om nauw samen te werken met de verschillende actoren van de stad begrijpt hij de uitdagingen van complexe onderwerpen en maakt hij toegankelijke en voor iedereen begrijpbare beelden. Hij heeft een scherp opmerkingsvermogen, pikt de tekenen in zijn omgeving op en maakt vertrouwd aanvoelende schetsen waarin hij zijn publiek zonder omwegen aanspreekt. Een gulle geest met een liefde voor spelen en delen.

Website: www.arthurbonifay.com
Instagram: @arthur.bonifay

Colofoon

Op initiatief van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
Onder auspiciën van de Raad van Europa en de Europese Unie,
in het kader van de Europese Open Monumentendagen

Organisatie
Urban (Gewestelijke Overheidsdienst Brussel Stedenbouw en Erfgoed)
Directie Kennis & Communicatie

Directrice-generaal
Bety WAKNINE

Verantwoordelijke evenementen
Guy CONDE-REIS

Coördinatie
Brigitte VANDER BRUGGHEN met de medewerking van **Cindy DE BRANDT**

Begeleidingscomité
Simon THIELEN, kabinet van staatsscecreatris Pascal Smet
Sarah LAGRILLIÈRE, adjunct-algemeen directeur, Urban
Thierry WAUTERS, Pascale INGELAERE, Directie Cultureel Erfgoed Urban
Guy CONDE REIS, Directie Kennis & Communicatie Urban
Georgine DIBUA, Bakushinta vzw
Benoît HENRIET, hoogleraar, Vrije Universiteit Brussel
Mary PETERSON, Brussels Museums
Apolline VRANKEN, L'architecture qui dégenre

Redactie
De beschrijvingen van de locaties werden voor het grootste deel opgemaakt door **Christophe VACHAUDEZ**

Vertaling
Dynamics Translations

Nalezing teksten
Paula DUMONT, Okke BOGAERTS, Directie Kennis & Communicatie
Nadia NACHID, Algemene Directie

Fotocredits
De foto's werden genomen door **Alfred de VILLE de GOYET**, Directie Kennis & Communicatie

Uitzondering:
Thematische plaatsen en activiteiten: **E-Guides** (1, 14, 68), **Algemeen Rijksarchief 2 – Depot Joseph Cuvelier** (2), **Bernard BOCCARA** (2), **Museum van de Stad Brussel/Andrea ANONI** (5), **GardeRobe MannekenPis** (6), **T. Schlesser©urban.brussels** (7), **Géopolis/Coopération Education Culture** (8), **Once in Brussels** (9), **Le Tamanoir** (10, 31), **Ch. Bastin & J. Evrard©urban.brussels** (11, 16, 25), **Arkadia** (13, 81), **Wim ROBBERECHTS©urban.brussels** (15, 32, 35, 36, 43, 67), **BELvue Museum** (17), **visit.brussels** (19, 44), **Les Visites de mon Voisin** (20), **Brukselbinnenstebuiten** (23, 77), **urban.brussels** (24, 38, 41, 42, 68, 70, 86), **Médiathèque Point Culture** (28), **explore.brussels** (30), **Huis van de Europese Geschiedenis** (33), **Urban Sketchers** (37), **Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis** (40), **Homegrade/Bruno PRADEZ** (46), **Gemeentebestuur van Sint-Pieters-Woluwe** (47, 48, 49, 50, 51, 52, 53), **Wittockiana** (54), **Botanische tuin Jean Massart** (56, 57), **Pro Velo** (59, 60, 61), **Kuumba** (62, 63, 66), **Helder WASTERLAIN** (64), **CIVA** (65), **Jennifer CHRISTOPHE** (69), **Geschied- en heemkundige kring van Ukkel en omgeving** (72), **Maison Commune** (73), **Wetsi Art Gallery** (74), **Aimé Mpané** (75), **Foyer** (76), **Belgian Chocolate Village** (78), **Aboriginal Signature Estrangin Gallery** (79), **Jena-Paul REMY** (82), **AfricaMuseum** (90), **Epitaaf** (83), **Feroz SAHOULAMIDE/Rualité** (84), **VirtualPalace** (88), **Charlier Museum/Andrea ANONI** (89)
Hotspots: **Georges DE KINDER** (5), **Ch. Bastin & J. Evrard©urban.brussels** (7), **Brussels Parlement** (8), **Art et marges musée** (10), **Joods Museum van België/ Veerle VERCAUTEREN** (12), **BNP Paribas Fortis** (16), **Atelier Marcel Hastir** (22), **Edificio** (23), **Wim ROBBERECHTS©urban.brussels** (24), **Fondation Boghossian** (31), **Johan Jacobs** (33), **La Loge** (34), **Cohab/Linda PAPS** (36), **Gemeente Sint-Gillis** (37), **Wiels** (38), **Museum voor Geneeskunde** (39), **Academie voor Beeldende Kunsten Anderlecht** (41), **Jonathan ORTEGAT** (42), **urban.brussels** (47), **Cécile DUBOIS** (49)
Ambassades: **de foto's werden geleverd door de ambassades met uitzondering van: urban.brussels** (3), **urban.brussels** (5), **Alfred de Ville de Goyet** (6, 8, 9, 11, 12, 13, 17, 19), **S. LOECKX** (7)

Grafisch ontwerp Kaligram, Brussel

Illustratie cover en binnenpagina's Arthur BONIFAY

Drukwerk DB Group, Brussel

Verantwoordelijke uitgever
Bety WAKNINE, directrice-generaal, Urban (Gewestelijke Overheidsdienst Brussel Stedenbouw en Erfgoed),
Kunstberg 10-13, 1000 Brussel

DANK

Urban dankt alle overheids- en privé-instellingen en de eigenaars en verenigingen die hebben bijgedragen tot het succes van deze nieuwe editie.